

SPRÁVA

O STAVE POUŽÍVANIA JAZYKOV NÁRODNOSTNÝCH
MENŠÍN NA ÚZEMÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY
ZA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2018

ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
2018

Obsah

1. Vnútroštátny legislatívny a inštitucionálny rámec používania jazykov národnostných menšín	6
1.2 Inštitucionálny rámec používania jazykov národnostných menšín	10
1.2.1 Úrad vlády Slovenskej republiky – poskytovanie odbornej a metodologickej pomoci a správne konanie v oblasti používania jazykov národnostných menšín	10
1.2.2 Splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny – spolupráca pri poskytovaní odbornej a metodologickej pomoci v oblasti používania jazykov národnostných menšín	12
1.2.3 Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny	15
2. Medzinárodnoprávny rámec používania jazykov národnostných menšín v Slovenskej republike	18
2.1 Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov	19
2.2 Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín	20
2.3 Vysoký komisár Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) pre národnostné menšiny	21
3. Stav používania jazykov národnostných menšín subjektmi verejnej správy – výsledky dotazníkového zisťovania	23
3.1 Územná samospráva (obce)	23
3.1.1 Označenia v jazyku národnostnej menšiny (otázky 1 – 12)	24
3.1.2 Úradný styk (otázky 13 – 31)	31
3.1.3 Dvojazyčné dokumenty (otázky 32 – 50)	38
3.1.4 Rokovanie orgánov územnej samosprávy (otázky 51 – 55)	42
3.1.5 Informovanie verejnosti (otázky 56 – 65)	45
3.1.6 Záverečné otázky (otázky 66 – 71)	49
3.2 Právnické osoby zriadené územnou samosprávou	54
3.2.1 Právnické osoby zriadené obcami	54
3.2.2 Právnické osoby zriadené samosprávnymi krajmi	58
3.3 Štátna správa	61
3.3.1 Postavenie a pôsobnosť vybraných orgánov štátnej správy vo vzťahu k zákonu č. 184/1999 Z. z.	61
3.3.2 Informácie za všetky orgány štátnej správy	62
3.3.2.1 Označenia v jazyku národnostnej menšiny (otázky 1 – 6)	62
3.3.2.2 Úradný styk (otázky 7 – 19)	63

3.3.2.3 Dvojazyčné dokumenty (otázky 20 – 35)	68
3.3.2.4 Rokovanie orgánov štátnej správy (otázky 36 – 39).....	69
3.3.2.5 Informovanie verejnosti (otázky 40 – 46).....	71
3.3.2.6 Záverečné otázky (otázky 47 – 52)	73
3.4 Organizačné zložky ozbrojených bezpečnostných zborov a záchranných zborov	89
3.4.1 Organizačné zložky Policajného zboru	89
3.4.2 Organizačné zložky Hasičského a záchranného zboru	92
3.4.3 Organizačné zložky Zboru väzenskej a justičnej stráže.....	94
3.4.4 Organizačné zložky ozbrojených síl Slovenskej republiky	95
Záver.....	96
Zoznam príloh	100

Úvod

Úrad vlády Slovenskej republiky (ďalej aj ako „úrad vlády“) predkladá podľa § 7a ods. 2 zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „zákon č. 184/1999 Z. z.“) v poradí štvrtú *Správu o stave používania jazykov národnostných menšín na území Slovenskej republiky* (ďalej aj ako „správa“). V súlade s citovaným zákonom k správe pred jej predložením zaujíma stanovisko Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej aj ako „rada vlády“). S cieľom získať informácie k jej príprave bol úrad vlády oprávnený vyžadovať od orgánov verejnej správy informácie a písomné podklady o používaní jazykov národnostných menšín v oblasti ich pôsobnosti.

Správa, ktorú vypracoval úrad vlády v spolupráci s Úradom splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny (ďalej aj ako „úrad splnomocnenca“), poskytuje aktuálne informácie o používaní jazykov národnostných menšín za obdobie rokov 2017 – 2018. Správa, nadväzujúc na predchádzajúce správy, mapuje vnútroštátny legislatívny rámec používania jazykov národnostných menšín v Slovenskej republike (ďalej aj ako „SR“), sumarizuje proces a výsledky implementácie medzinárodnoprávného rámca používania menšinových jazykov, ako aj aktuálny vývoj v oblasti inštitucionálneho zabezpečenia používania jazykov národnostných menšín v SR.

Podstatnú časť správy tvorí informácia o stave plnenia povinností vyplývajúcich zo zákona č. 184/1999 Z. z. v oblasti používania jazykov národnostných menšín orgánmi miestnej štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy a právnickými osobami zriadenými orgánmi územnej samosprávy (ďalej aj ako „orgány verejnej správy“) v obciach vymedzených zákonom č. 184/1999 Z. z. Informácie poskytli povinné subjekty v zmysle § 7a ods. 3 predmetného zákona, podľa ktorého je úrad vlády oprávnený žiadať od orgánov verejnej správy informácie a písomné podklady o používaní jazykov národnostných menšín v oblasti ich pôsobnosti.

Ambíciou štvrtej správy je poskytnúť štruktúrovaný a komplexný obraz aktuálneho stavu používania jazykov národnostných menšín v SR. S týmto cieľom uskutočnil úrad vlády prostredníctvom úradu splnomocnenca rozsiahly dotazníkový prieskum. Jeho zámerom bol zber údajov týkajúcich sa relevantných oblastí používania jazykov národnostných menšín v zmysle zákona č. 184/1999 Z. z. za obdobie rokov 2017 – 2018 (do 1. júla 2018).

Rozsah dotazníkového prieskumu bol v porovnaní s prieskumami uskutočnenými v roku 2014 a 2016 pri príprave predošlých správ optimalizovaný. Vychádzajúc zo skúsenosti z realizácie predchádzajúcich prieskumov bol tam, kde to bolo možné, mierne redukovaný, a to aj s ohľadom na zníženie administratívnej záťaže pre povinné subjekty. Zároveň boli špecifikované ďalšie povinné subjekty, ako aj niektoré ďalšie oblasti mapovaných povinností už sledovaných subjektov. Základným kritériom pri tvorbe dotazníka bolo zachovanie čo najväčšej miery porovnateľnosti údajov, čo umožňuje posúdenie vývojových trendov v tejto oblasti.

Zber dát sa uskutočnil v priebehu augusta až októbra 2018. Celkovo bolo oslovených 773 respondentov (638 obcí; 6 samosprávnych krajov, 89 orgánov štátnej správy, 27 okresných riaditeľstiev Policajného zboru, 6 okresných riaditeľstiev Hasičského a záchranného zboru, 6 organizačných zložiek Ozbrojených síl SR – vojenských jednotiek a 1 organizačná zložka Zboru väzenskej a justičnej stráže – Ústav na výkon trestu odňatia slobody. Z celkového počtu respondentov zaslalo odpovede 760 respondentov, čo predstavuje **98 %-nú celkovú návratnosť**.

V rámci dotazníkového prieskumu boli 7. augusta 2018 oslovené všetky obce, ktoré sú uvedené v zozname obcí ustanovenom v prílohe Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 221/1999 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam obcí, v ktorých občania Slovenskej republiky patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 20 % obyvateľstva v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „nariadenie vlády č. 221/1999 Z. z.“). Celkovo ide o 638 obcí, z toho 507 obcí s obyvateľstvom patriacim k maďarskej, 56 k rusínskej, 50 k rómskej, 6 k ukrajinskej, 1 k nemeckej národnostnej menšine, ako aj o 18 obcí s obyvateľstvom patriacim k dvom národnostným menšinám (k rusínskej a k ukrajinskej 11, k maďarskej a k rómskej 5, k ukrajinskej a k rómskej 1 a k rusínskej a k rómskej 1). V záujme zabezpečenia čo najvyššej návratnosti dotazníkov boli obce opakovane vyzývané na zaslanie vyplneného dotazníka, čím sa dosiahla z doposiaľ realizovaných prieskumov najvyššia – až **98 %-ná návratnosť**.

Dotazník sa zameriaval na zistenie údajov v 6 tematických okruhoch týkajúcich sa používania jazykov národnostných menšín v pôsobnosti orgánov územnej samosprávy tak, ako vyplývajú zo zákona č. 184/1999 Z. z. Obciam bolo položených spolu 71 otázok v 6 okruhoch: označenia v jazyku národnostnej menšiny, úradný styk, dvojjazyčné dokumenty, rokovanie orgánov územnej samosprávy, informovanie verejnosti a záverečné otázky.

Prieskum po druhýkrát zahŕňa aj oblasť používania jazykov národnostných menšín právnickými osobami zriadenými orgánmi územnej samosprávy (obcami a samosprávnymi krajmi). Vzhľadom na to, že neexistuje zoznam takýchto právnických osôb, úrad splnomocnenca oslovil v rámci prípravy dotazníkového prieskumu všetky dotknuté obce a 6 samosprávnych krajov (Bratislavský, Trnavský, Nitriansky, Banskobystrický, Košický a Prešovský), na území ktorých sa takéto obce nachádzajú a požiadal ich o spoluprácu pri zbere údajov týkajúcich sa týchto subjektov. V predmetnej oblasti boli spracované údaje za 65 právnických osôb zriadených orgánmi územnej samosprávy (55 právnických osôb zriadených obcami a 10 právnických osôb zriadených samosprávnymi krajmi). Právnickým osobám bolo položených spolu 55 otázok v 6 sledovaných okruhoch.

Prostredníctvom prieskumu bola s cieľom poskytnúť komplexný obraz o používaní jazykov národnostných menšín zmapovaná aj oblasť používania jazykov národnostných menšín orgánmi štátnej správy. Celkovo bolo oslovených 89 subjektov štátnej správy, ako aj ich organizačných zložiek (pobočiek, kontaktných miest, pracovísk alebo staníc), z toho 85 orgánov štátnej správy v obciach s maďarskou národnostnou menšinou a 4 orgány štátnej správy v obciach s rusínskou národnostnou menšinou. Menovite bolo oslovených 14 okresných úradov, 27 úradov práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej aj ako ÚPSVaR“), 16 daňových úradov, 13 colných úradov, 8 regionálnych veterinárnych a potravinových správ

(ďalej aj ako „RVPS“), 6 regionálnych úradov verejného zdravotníctva (ďalej aj ako „RÚVZ“) a 5 štátnych archívov. Orgánom štátnej správy bolo položených celkovo 52 otázok v 6 okruhoch. Colným úradom bolo položených celkovo 54 otázok. Odpoveď zaslalo všetkých 89 subjektov, čím bola dosiahnutá **100 %-ná** návratnosť dotazníkov. Prieskum sa zameriaval aj na používanie jazykov národnostných menšín príslušníkmi Policajného zboru (ďalej aj ako „PZ“) a príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru (ďalej aj ako „HaZZ“). Celkovo 6 oslovených okresných riaditeľstiev Hasičského a záchranného zboru zaslalo vyplnený dotazník. V rámci prieskumu sa po prvýkrát skúmala aj oblasť používania jazykov národnostných menšín príslušníkmi ozbrojených síl SR (ďalej aj ako „OS SR“) a príslušníkmi Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej aj ako „ZVaJS“). Celkovo bolo oslovených 6 vojenských jednotiek OS SR a jeden Ústav na výkon trestu odňatia slobody zaslali vyplnený dotazník.

Dôvodom takto široko koncipovanej správy je potreba komplexnej analýzy aktuálneho stavu tak, aby boli, v súlade s prioritou vlády SR, na národnostne zmiešanom území vytvorené podmienky na zosúladenie praxe so zákonom č. 184/1999 Z. z. V tomto duchu správa poskytuje nielen prezentáciu komplexných údajov o stave používania jazykov národnostných menšín v SR, ale vychádzajúc z analýzy týchto údajov aj identifikáciu tých oblastí, v ktorých sa vyskytujú nedostatky v aplikačnej praxi. To je základným predpokladom ďalšieho pozitívneho vývoja v tejto oblasti.

1. Vnútroštátny legislatívny a inštitucionálny rámec používania jazykov národnostných menšín

Podrobnú definíciu právnych predpisov v uvedenej v oblasti používania jazykov národnostných menšín obsahujú predovšetkým predchádzajúce správy, a to za rok 2012, za obdobie rokov 2013 – 2014 a 2015 – 2016. Ústavný rámec ochrany práv občanov tvoriacich v SR národnostné menšiny a alebo etnické skupiny bol v sledovanom období nezmenený. Základný právny pilier je obsiahnutý v Ústave SR, a to konkrétne v čl. 34, ktorým sa okrem iného zaručuje právo rozširovať a prijímať informácie v ich materinskom jazyku, právo na vzdelanie v ich jazyku a právo používať ich jazyk v úradnom styku. Legislatívny rámec používania jazykov národnostných menšín v zmysle ústavnej úpravy dopĺňa celý rad ďalších všeobecne záväzných právnych predpisov. Pravidlá používania ostatných jazykov vo vzťahu k štátnemu jazyku vrátane jazykov národnostných menšín upravuje zákon č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „zákon č. 270/1995 Z. z.“).

Pravidlá používania jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku a v ďalších oblastiach ustanovuje zákon č. 184/1999 Z. z. v nadväznosti na medzinárodné dohody, ktorými je Slovenská republika viazaná a na osobitné zákony. Uvedený zákon má postavenie lex specialis, v prípade, ak to ustanovuje zákon č. 270/1995 Z. z. Jazykom národnostnej menšiny je v zmysle predmetného zákona bulharský jazyk, český jazyk, chorvátsky jazyk, maďarský jazyk, nemecký jazyk, poľský jazyk, rómsky jazyk, rusínsky jazyk a ukrajinský jazyk. Územná pôsobnosť zákona č. 184/1999 Z. z. sa vzťahuje výlučne na územie obcí, ktoré sú uvedené v nariadení vlády č. 221/1999 Z. z. Vykonávacími predpismi k zákonu č. 184/1999 Z. z. sú: Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 535/2011 z 19. decembra 2011, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov (ďalej len „nariadenie vlády č. 535/2011 Z. z.“) a nariadenie vlády č. 221/1999 Z. z..

So zreteľom k sledovanému obdobiu je v oblasti používania jazykov národnostných menšín potrebné upriamiť pozornosť najmä na tieto aktuálne dokumenty legislatívnej a nelegislatívnej povahy so značným dosahom na uvedenú oblasť. Jedným z najvýznamnejších dokumentov nelegislatívnej povahy v uplynulom období je Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2016 – 2020 (ďalej len „programové vyhlásenie“), ktoré v porovnaní s predchádzajúcimi definovalo oveľa väčší rozsah opatrení zameraných na ochranu práv občanov patriacich k národnostným menšinám vrátane používania jazykov národnostných menšín. Vláda SR sa v ňom predovšetkým zaviazala, že na základe analýzy na národnostne zmiešanom území vytvorí podmienky pre zosúladenie praxe s platným zákonom č. 184/1999 Z. z.

V oblasti jazykových práv príslušníkov národnostných menšín sa vláda SR taktiež zaviazala, že zabezpečí zosúladenie zákona č. 513/2009 Z. z. o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov so zákonom č. 184/1999 Z. z. v oblasti označovania názvov železničných staníc a zastávok na národnostne zmiešaných územiach. V nadväznosti na tento záväzok sa začiatkom roka 2017 začalo s označovaním železničných staníc v jazykoch národnostných

menšín v príslušných obciach. Toto umiestňovanie sa postupne zrealizovalo v súlade s pokynom ministra dopravy a výstavby SR, ktorý vydal 20. decembra 2016 a ktorým uložil generálnemu riaditeľovi Železníc Slovenskej republiky zabezpečiť označenie železničných staníc v jazykoch národnostných menšín, a to s účinnosťou od 1. januára 2017. Predmetné označenie bolo umiestnené na všetkých 55 železničných staniciach.

V uvedenej súvislosti je potrebné informovať, že v ostatnom období Ministerstvo dopravy a výstavby SR pripravilo novelu zákona č. 513/2009 Z. z. o dráhach v znení neskorších predpisov, v rámci ktorej bolo navrhnuté doplnenie § 34 odseku 6 písmenom h), ktoré ustanovuje „zabezpečiť označenie železničných staníc a železničných zastávok, na ktorých sa vykonáva pravidelná osobná doprava v jazyku národnostných menšín v obciach podľa osobitného predpisu^{12a}); označenie železničných staníc a železničných zastávok v jazyku národnostných menšín sa vykoná na náklady manažéra infraštruktúry.“ Uvedená novela prešla medzirezortným pripomienkovým konaním.

V oblasti školstva boli v sledovanom období v nadväznosti na plnenie priorít programového vyhlásenia uskutočnené viaceré legislatívne zmeny. V júni 2017 bol schválený návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Podľa § 4aa ods. 5 uvedeného zákona: „Zákonný zástupca žiaka patriaceho k národnostnej menšine má právo na úhradu cestovných nákladov na dopravu žiaka do najbližšej školy s vyučovacím jazykom príslušnej národnostnej menšiny, ak v obci alebo v školskom obvode, v ktorej má žiak patriaci k národnostnej menšine trvalý pobyt, nie je zriadená základná škola alebo základná škola s materskou školou s vyučovacím jazykom príslušnej národnostnej menšiny. Cestovné náklady uhrádza škola s vyučovacím jazykom príslušnej národnostnej menšiny vo výške najnižšieho žiackeho zľavneného cestovného v pravidelnej autobusovej doprave“.

Vláda SR 13. decembra 2017 na svojom rokovaní schválila nové znenie Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 630/2008 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia, ktorým sa upravuje mzdový a prevádzkový normatív základných škôl, v ktorých sa deti učia jazyk národnostnej menšiny, alebo sa vzdelávajú v jazyku národnostnej menšiny. Nové znenie nariadenia prinieslo zvýšenie mzdového normatívu a normatívu na výchovno-vzdelávací proces na žiaka základnej školy, ktorý po novom pre školy s iným vyučovacím jazykom ako slovenským predstavuje 113 %. Zároveň sa zaviedol nový normatív na žiaka učiaceho sa jazyk národnostnej menšiny podľa rámcového učebného plánu pre základné školy s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny (t. j. žiak, ktorý sa ho učí ako povinný predmet), ktorý predstavuje 104 % a vzťahuje sa na školy s vyučovaním rusínskeho, rómskeho, ukrajinského, ruského, nemeckého a chorvátskeho jazyka.

Pokiaľ ide o dopravné značky, na podnet úradu splnomocnenca bola do Vyhlášky Ministerstva vnútra SR (ďalej aj ako „MV SR“) č. 9/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zapracovaná legislatívna úprava týkajúca sa jazykov národnostných menšín. Konkrétne bol doplnený § 8 ods. 23: „Na

dopravných značkách a dopravných zariadeniach sa nápisy používajú v štátnom jazyku; v iných jazykoch ich možno používať v súlade s osobitným predpisom a medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná“. Odkazuje sa pritom na právnu úpravu § 2 ods. 1, § 4 ods. 1, 2 a 6 zákona č. 184/1999 Z. z. Uvedená právna úprava sa týka označenia obce v jazyku národnostnej menšiny na dopravných značkách označujúcich začiatok obce a koniec obce, informácií týkajúcich sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR, ktoré sa majú uvádzať popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny. Taktiež sa môžu uvádzať všetky nápisy a oznamy určené na informovanie verejnosti na uliciach a pri cestách aj v jazyku národnostnej menšiny. Vyhláška v prílohe uvádza aj novú podobu dopravných značiek IS 37a a IS 37b označenia začiatku a konca obce v jazyku národnostnej menšiny na dopravných značkách. Príloha č. 1 uvádza grafické zobrazenie novej podoby dopravných značiek. Začiatkom roka 2018 sa začalo s postupnou výmenou uvedených dopravných značiek. Uvedená zmena je v účinnosti od 1. februára 2018.

S používaním jazykov národnostných menšín v úradnom styku úzko súvisí iniciatíva splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny (ďalej aj ako „splnomocnenec“) v oblasti jazykového vzdelávania štátnych zamestnancov. V tejto súvislosti bol prijatý návrh na doplnenie Vyhlášky Úradu vlády SR č. 126/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vzdelávaní štátnych zamestnancov. Uvedená vyhláška okrem iného ustanovuje, že jazykové kompetenčné vzdelávanie, ktoré je zamerané na udržiavanie a zdokonaľovanie úrovne ovládania štátneho jazyka a cudzieho jazyka, sa týka aj jazyka národnostných menšín, a to pre skupinu štátnych zamestnancov vykonávajúcich štátnu službu v obciach vymedzených v osobitnom predpise. Osobitným predpisom sa na účely tejto vyhlášky rozumie nariadenie vlády SR č. 221/1999 Z. z.

V súvislosti s novelizáciou zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov týkajúcou sa aj úpravy pričleňovania obcí bol v záujme ochrany regionálnych alebo menšinových jazykov na podnet splnomocnenca do zákona začlenený § 2aa ods. 3. Podľa poslednej vety tohto odseku s účinnosťou od 1. apríla 2018 „Okresný úrad v sídle kraja pri postupe podľa prvej a tretej vety prihliada na oprávnené záujmy a potreby obyvateľov nefunkčnej obce a osobitne na rešpektovanie regionálneho jazyka alebo menšinového jazyka tak, aby takéto pričlenenie nekládlo prekážky podpore tohto regionálneho jazyka alebo menšinového jazyka“. Dôvodom takejto právnej úpravy bola, vychádzajúc zo záväzkov vyplývajúcich z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, potreba zohľadňovať aj národnostné zloženie obce, ktorá sa ma pričleniť k susediacej obci.

Najvýznamnejšou legislatívnou zmenou v sledovanom období bolo v súlade s plnením priorít programového vyhlásenia schválenie zákona č. 138/2017 Z. z. o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín v znení neskorších predpisov¹ (ďalej len „zákon č. 138/2017 Z. z. o fonde“), ktorým bol pri Ministerstve kultúry SR (ďalej aj ako „MK SR“) zriadený Fond na podporu kultúry národnostných menšín (ďalej len ako „fond“).² V súlade s § 15

¹ Pozri: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2017/138/20180901>

² Zákon č. 138/2017 Z. z. bol schválený 10. mája 2017 s účinnosťou od 1. júla 2017, s výnimkou niektorých ustanovení, ktoré nadobudli účinnosť 1. januára 2018.

predmetného zákona fond poskytuje finančné prostriedky na podporu projektov aj v oblasti podpory rozvoja používania jazykov národnostných menšín. V tejto súvislosti úrad vlády uzavrel s MK SR delimitačný protokol upravujúci podrobnosti o prechode práv a povinností, rozpočtu, správy majetku štátu a práv a povinností vyplývajúcich zo štátnozamestnaneckých vzťahov. Z doterajšej pôsobnosti úradu vlády vymedzenej zákonmi a inými všeobecne záväznými právnymi predpismi prešla na MK SR pôsobnosť v oblasti podpory kultúry národnostných menšín.

V nadväznosti na uvedené zmeny vláda SR 18. októbra 2017 uznesením č. 489/2017 prijala dodatok č. 4 k štatútu splnomocnenca a 31. októbra 2018 bol schválený dodatok č. 2 k organizačnému poriadku úradu splnomocnenca, ktorý sa od 1. januára 2018 člení na: kanceláriu úradu splnomocnenca a odbor postavenia a práv národnostných menšín. Dodatkom bola taktiež zmenená periodicita vypracúvania správy o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín, ktorú splnomocnenec predkladá vláde SR, z pôvodnej každoročnej na dvojročnú. Zároveň v súlade s dodatkom splnomocnenec v rámci svojej pôsobnosti môže predkladať návrhy v rámci tvorby legislatívnych a nelegislatívnych opatrení súvisiacich s používaním jazykov národnostných menšín.

Významným dokumentom nelegislatívnej povahy týkajúcim sa postavenia a práv osôb patriacich k národnostným menšinám vrátane jazykových práv je Akčný plán ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2016 – 2020³ (ďalej len „akčný plán“), ktorý vláda SR schválila na svojom rokovaní 26. októbra 2016 uznesením č. 492/2016. V sledovanom období sa postupne plní tento plán vrátane operačného cieľa 4: *Zlepšenie podmienok používania jazykov národnostných menšín a etnických skupín v praxi*.⁴ Jedným z výsledkov plnenia uvedeného cieľa je skutočnosť, že na základe spolupráce úradu splnomocnenca a Ministerstva spravodlivosti SR (ďalej len „MS SR“) bola v októbri 2018 na právnom a informačnom portáli SLOV-LEX verejnosti sprístupnená sekcia *Právne predpisy v jazyku národnostných menšín*⁵, v rámci ktorej sa pripravuje a postupne zverejňuje obsah niektorých právnych predpisov preložených do jazyka vybraných⁶ národnostných menšín. Preklady sú dostupné v maďarskom, rómskom, ukrajinskom, rusínskom a nemeckom jazyku. Obsah zverejnených právnych predpisov preložených do jazyka národnostnej menšiny má informatívny charakter. Právne záväzný obsah Zbierky zákonov SR je dostupný v Elektronicknej Zbierke zákonov SR a súčasne aj v jej oficiálnej tlačenej verzii.⁷

³ Pozri: http://www.narodnostnemensiny.gov.sk/data/files/6765_akcny-plan-ochrany-prav-osob-patriacich-k-narodnostnym-mensinam-a-etnickym-skupinam-na-roky-2016-%E2%80%93-2020.pdf

⁴ Bližšie pozri: podkapitola 1.2.1 Úrad vlády Slovenskej republiky – poskytovanie odbornej a metodologickej pomoci a správne konanie v oblasti používania jazykov národnostných menšín, str. 11.

⁵ Pozri: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy-v-jazyku-narodnostnych-mensin>

⁶ V úradnom styku možno používať jazyk národnostnej menšiny v obciach, v ktorých občania SR patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 20 % obyvateľstva. V zmysle Nariadenia vlády SR č. 221/1999 Z. z., ktoré vymenúva tieto obce, sa toto právo vzťahuje na nasledujúce národnostné menšiny: maďarskú, ukrajinskú, rusínsku, rómsku a nemeckú národnostnú menšinu.

⁷ Bližšie pozri: podkapitola 1.2.1 Úrad vlády Slovenskej republiky – poskytovanie odbornej a metodologickej pomoci a správne konanie v oblasti používania jazykov národnostných menšín, str. 11.

1.2 Inštitucionálny rámec používania jazykov národnostných menšín

V inštitucionálnom zabezpečení ochrany používania jazykov národnostných menšín v SR v sledovanom období nedošlo k významným zmenám. Občan SR patriaci k národnostnej menšine sa môže v oblasti aplikácie zákona č. 184/1999 Z. z. obrátiť aj na inštitúcie, ktoré poskytujú pomoc v oblasti ľudských práv, napríklad na **verejného ochrancu práv** alebo, v prípade namietania nerovnakého zaobchádzania, na **Slovenské národné stredisko pre ľudské práva** (ďalej len „SNSLP“).

Verejný ochranca práv sa zaoberá ochranou základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánov verejnej správy, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom alebo princípmi demokratického a právneho štátu. Na verejného ochrancu práv sa môže obrátiť každý, kto sa domnieva, že pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánu verejnej správy boli porušené základné práva a slobody v rozpore s právnym poriadkom alebo princípmi demokratického a právneho štátu. Fyzické osoby môžu v styku s verejným ochrancom práv používať svoj materinský jazyk, pričom trovy tlmočného znáša štát. Verejný ochranca práv taktiež predkladá Národnej rade SR (ďalej aj ako „NR SR“) každý rok správu o činnosti, v ktorej uvedie svoje poznatky o dodržiavaní základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb orgánmi verejnej správy a jeho návrhy a odporúčania na nápravu zistených nedostatkov. Ak verejný ochranca práv zistí skutočnosti nasvedčujúce, že porušenie základného práva alebo slobody je závažné alebo sa týka väčšieho počtu osôb, môže predložiť NR SR mimoriadnu správu.

Verejná ochrankyňa práv riešila v sledovanom období jeden podnet v súvislosti s právom občanov patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám rozširovať a prijímať informácie v ich materinskom jazyku a právo používať ich jazyk v úradnom styku. Podávatelia podnetu namietali, že uplatňovaním nových rámcových učebných plánov pre základné školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny schválených Ministerstvom školstva, vedy a výskumu SR (ďalej len „MŠVVaŠ SR“) dochádza k diskriminácii žiakov navštevujúcich základné školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny. Verejná ochrankyňa práv po preskúmaní predmetného podnetu dospela k záveru, že nedošlo k porušeniu základných práv.

SNSLP v súvislosti s uplatňovaním zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v sledovanom období neprijalo žiaden podnet a taktiež v sledovanom období neuskutočnilo monitorovanie ani výskum v predmetnej oblasti.

1.2.1 Úrad vlády Slovenskej republiky – poskytovanie odbornej a metodickej pomoci a správne konanie v oblasti používania jazykov národnostných menšín

Úrad vlády poskytuje v zmysle § 7a ods. 1 zákona č. 184/1999 Z. z. odbornú a metodickú pomoc orgánom verejnej správy, ako aj organizačným zložkám bezpečnostných

a záchranných zborov pri vykonávaní tohto zákona. Úrad vlády s týmto cieľom zriadil Odbornú komisiu pre aplikáciu zákona č. 184/1999 Z. z. (ďalej len „odborná komisia“), ktorá je stálym poradným orgánom generálnej tajomníčky služobného úradu úradu vlády.

Odborná komisia sa v sledovanom období zaoberala podnetom občianskeho združenia z 20. februára 2017, v ktorom občianske združenie žiadalo o prešetrovanie údajného obmedzovania a porušovania zákonmi zaručených práv občanov maďarskej národnosti v SR obcami, ktorým združenie zaslalo žiadosť a výzvu na informovanie verejnosti v maďarskom jazyku. V súvislosti s posudzovaním opodstatnenosti tohto podnetu bola z iniciatívy predsedu odbornej komisie 15. júna 2017 adresovaná členom odbornej komisie žiadosť o stanovisko, či má občianske združenie právo žiadať orgán verejnej správy o odpoveď okrem v štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny podľa § 2 ods. 3 zákona č. 184/1999 Z. z. Odborná komisia prijala na základe stanovísk jej členov záver, že uvedené ustanovenia sa vzťahujú iba na občanov SR, teda fyzické osoby, takže obce, ktoré občianskemu združeniu odpovedali iba v štátnom jazyku, alebo neodpovedali vôbec, neporušili zákon č. 184/1999 Z. z., pretože ustanovenie § 2 ods. 3 sa právnických osôb netýka.

Odborná komisia sa v rámci svojej činnosti taktiež zaoberala Metodickým usmernením k zákonu č. 184/1999 Z. z., ktoré vypracoval úrad splnomocnenca. Z poverenia predsedu odbornej komisie jej bola adresovaná žiadosť o vyjadrenie súhlasu / nesúhlasu s uvedeným usmernením procedúrou per rollam. Vzhľadom na to, že usmernenie splnilo podmienky schválenia, bol predmetný materiál odbornou komisiou schválený.

Úrad vlády prerokúva aj správne delikty na úseku používania jazykov národnostných menšín. Kancelária vedúcej služobného úradu v roku 2017 (v súčasnosti Kancelária generálnej tajomníčky služobného úradu vlády SR (ďalej len „KGTSÚ“) v roku 2017 prijala 5 podaní od fyzických osôb pre podozrenie z porušenia zákona č. 184/1999 Z. z. a 7 podaní od orgánov verejnej správy a právnických osôb pre podozrenie z porušenia zákona č. 184/1999 Z. z. V roku 2018 prijala 4 podania od fyzických osôb a jedno podanie od právnickej osoby pre podozrenie z porušenia zákona č. 184/1999 Z. z. V období rokov 2015 a 2016 prijal úrad vlády dve podania od fyzických osôb a dve hromadné podania od právnických osôb.

V rokoch 2017 a 2018 pokračoval úrad vlády v spolupráci s úradom splnomocnenca v riešení hromadného podania jednej právnickej osoby z roku 2016 vo veci 117 prípadov, v ktorých sa upozorňuje na porušenie § 4 ods. 6 zákona č. 184/1999 Z. z. K porušovaniu zákona malo dochádzať na elektroenergetických zariadeniach na území obcí, ktoré sú uvedené v nariadení vlády č. 221/1999 Z. z., v ktorých sa informácie týkajúce sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR uvádzajú na miestach prístupných pre verejnosť popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny. Počas tohto obdobia boli odstránené zistené nedostatky na viac ako 110 elektroenergetických zariadeniach. Úrad vlády v spolupráci s úradom splnomocnenca naďalej pokračuje v riešení uvedeného podania.

1.2.2 Splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny – spolupráca pri poskytovaní odbornej a metodickej pomoci v oblasti používania jazykov národnostných menšín

Úlohy v oblasti zachovania, rozvoja a podpory práv príslušníkov národnostných menšín a realizáciu systémových opatrení na zlepšenie postavenia národnostných menšín plní v zmysle svojho štatútu splnomocnenec. Zároveň v súlade s dodatkom č. 4 k štatútu splnomocnenec v rámci svojej pôsobnosti môže predkladať návrhy v rámci tvorby legislatívnych a nelegislatívnych opatrení súvisiacich s používaním jazykov národnostných menšín.

V súlade s Organizačným poriadkom úradu vlády je na zabezpečenie činnosti splnomocnenca zriadený úrad splnomocnenca, ktorý sa člení na kanceláriu úradu splnomocnenca a odbor postavenia a práv národnostných menšín. Úrad splnomocnenca spolupracuje s úradom vlády v oblasti používania jazykov národnostných menšín, spolupracuje s KGTSÚ pri vybavovaní podaní podľa zákona č. 184/1999 Z. z., pri poskytovaní odbornej a metodickej pomoci orgánom verejnej správy a organizačným zložkám bezpečnostných a záchranných zborov, ako aj pri vypracovaní správy o stave používania jazykov národnostných menšín na území Slovenskej republiky raz za dva roky.

V rokoch 2017 a 2018 poskytoval splnomocnenec priebežne odbornú a metodickú pomoc viac ako 30 subjektom, a to orgánom verejnej správy a fyzickým a právnickým osobám vrátane podnikateľských subjektov. Najväčší počet žiadostí o odbornú a metodickú pomoc od orgánov verejnej správy sa týkal spôsobu označovania obcí v jazyku národnostnej menšiny, úradov v jazyku národnostnej menšiny a označovania a ohlasovania staníc a zastávok prostriedkov hromadnej dopravy v jazyku národnostnej menšiny. Splnomocnenec poskytol v sledovanom období odbornú a metodickú pomoc aj fyzickým osobám. V tejto súvislosti sa najväčší počet žiadostí o stanovisko alebo metodické usmernenie týkal dvojazyčných matričných listín, konkrétne rodných a sobášnych listov.

V roku 2017 spolupracoval úrad splnomocnenca s úradom vlády na riešení celkovo 12 jazykových podnetov, z toho 5 podnetov od fyzických osôb a 7 podnetov od orgánov štátnej správy a právnických osôb. V roku 2018 poskytol úrad splnomocnenca súčinnosť úradu vlády pri riešení celkovo 5 jazykových podnetov, z toho pre 4 podnety boli od fyzických osôb a pre jeden podnet od právnickej osoby. Zároveň pokračoval počas tohto obdobia v riešení hromadného podnetu z roku 2016, ktorý zahŕňal 117 podnetov.⁸

Okrem poskytovania odbornej a metodickej pomoci a spoluúčasti pri riešení podnetov od fyzických, ako aj právnických osôb poskytoval úrad splnomocnenca aj súčinnosť úradu vlády pri sprístupňovaní informácií v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám, a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „zákon č. 211/2000 Z. z.“), ktoré sa týkali oblasti používania jazykov národnostných menšín. V roku 2017

⁸ Bližšie pozri: Podkapitolu 1. 2. 1 Úrad vlády Slovenskej republiky – poskytovanie odbornej a metodickej pomoci a správne konanie v oblasti používania jazykov národnostných menšín, str. 10.

poskytol spoluprácu v prípade 4 žiadostí o sprístupnenie informácií a v roku 2018 v prípade 3 žiadostí o sprístupnenie informácií.

Splnomocnenec taktiež v nadväznosti na zistenia *Správy o stave používania jazykov národnostných menšín na území Slovenskej republiky za obdobie rokov 2015 – 2016* vykonal kroky smerujúce k odstráneniu jednotlivých nedostatkov a aktivity zamerané na nadviazanie spolupráce a súčinnosti s viacerými relevantnými rezortmi. Z vlastnej iniciatívy navštívil viaceré mestá a obce, kde žijú príslušníci národnostných menšín. Cieľom týchto návštev bolo najmä monitorovať aplikačnú prax a používanie zákona č. 184/1999 Z. z.

Uznesením č. 15/2017, ktoré vláda SR prijala 11. januára 2017 k *Správe o stave používania jazykov národnostných menšín na území Slovenskej republiky za obdobie rokov 2015 – 2016*, vláda SR uložila vedúcemu úradu vlády a splnomocnencovi v bode B1 – B3:

- vypracovať do 30. júna 2017 metodické usmernenie k zákonu č. 184/1999 Z. z. Z. z;
- zriadiť do 30. júna 2017 medzirezortnú pracovnú skupinu na vypracovanie analýzy všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti jazykových práv príslušníkov národnostných menšín v SR;
- do 31. decembra 2017 v spolupráci so Združením miest a obcí Slovenska (ďalej aj ako „ZMOS“) vypracovať analýzu s cieľom identifikovať potreby v oblasti systematického vzdelávania pracovníkov orgánov miestnej štátnej správy, orgánov územnej samosprávy a pracovníkov územnou samosprávou zriadených právnických osôb v oblasti práv a povinností vyplývajúcich zo zákona č. 184/1999 Z. z.

V nadväznosti na plnenie uvedeného uznesenia úrad splnomocnenca v spolupráci s KGTSÚ vypracoval návrh metodického usmernenia k zákonu č. 184/1999 Z. z. Návrhom metodického usmernenia sa zaoberala odborná komisia a predmetný materiál schválila.

Splnomocnenec v nadväznosti na plnenie bodu B2 vyššie uvedeného uznesenia a zároveň v rámci plnenia akčného plánu v súlade s uznesením vlády č. 492/2016 realizoval aktivity v rámci dvoch z celkovo siedmich operačných cieľov akčného plánu, a to:

- zabezpečenie komplexného prístupu k tvorbe právnych predpisov týkajúcich sa práv a postavenia národnostných menšín a etnických skupín;
- zlepšenie podmienok používania jazykov národnostných menšín a etnických skupín v praxi⁹.

V súvislosti s plnením prvého operačného cieľa týkajúceho sa zabezpečenia komplexného prístupu k tvorbe právnych predpisov upravujúcich práva a postavenie národnostných menšín splnomocnenec zriadil v roku 2017 pracovnú skupinu, ako aj neformálnu pracovnú skupinu zloženú z právnych expertov. Obe skupiny v sledovanom období priebežne pracovali na analýze aktuálneho právneho stavu a hľadaní možných riešení zosúladenia rozsahu práv občanov patriacich k národnostným menšinám, ktoré garantuje Ústava SR a medzinárodnoprávne záväzky SR s existujúcim právnym stavom. Zámerom

⁹ Pozri: Akčný plán na ochranu práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2016 – 2020: https://www.narodnostnemensiny.gov.sk/data/files/6765_akcny-plan-ochrany-prav-osob-patriacich-k-narodnostnym-mensinam-a-etnickym-skupinam-na-roky-2016-%E2%80%93-2020.pdf

splnomocnenca bolo zapojiť do procesu prípravy legislatívy aj ústavných právnikov a expertov Rady Európy zo Slovenska.

V súvislosti s plnením 4. operačného cieľa akčného plánu splnomocnenec v záujme zefektívnenia poskytovania odbornej a metodologickej pomoci a zabezpečenia prekladov zásadných právnych predpisov SR, vzorov úradných tlačív, ako aj jednotnej odbornej terminológie zriadil začiatkom roka 2018 Poradnú skupinu pre zabezpečenie zosúladenia praxe s platným zákonom o používaní jazykov národnostných menšín (ďalej len „poradná skupina“). Poradná skupina má päť podskupín a to pre maďarský, rómsky, rusínsky, ukrajinský a nemecký jazyk a jej členovia sú odborníci z oblasti práva a jazykovedy. Hlavnou úlohou poradnej skupiny je príprava podkladových materiálov k zabezpečeniu jednotnej odbornej terminológie v jazyku národnostnej menšiny, podkladov k informatívnym jazykovým mutáciám relevantných legislatívnych textov, úradných formulárov, tlačív a podkladov k metodickým materiálom v oblasti používania jazykov národnostných menšín.

Poradná skupina v roku 2018 ukončila prvú fázu prípravy odbornej terminológie a preklad vybraných právnych noriem a to konkrétne: Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 160/1998 Z. z. – Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín (ďalej aj ako „Dohovor“); Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 588/2001 Z. z. – Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov (ďalej aj ako „Charta“); Ústava SR č. 462/1992 Z. z.; Zákon č. 184/1999 Z. z.; nariadenie vlády SR č. 534/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 221/1999 Z. z., nariadenie vlády SR č. 535/2011 Z. z. ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 184/1999 Z. z. Z.; zákon č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku SR (ďalej aj ako zákon č. 270/1995 Z. z.); Zákon č. 138/2017 Z. z. o fonde.

V spolupráci s MS SR, ktoré technicky pripravilo zverejnenie spomínaných prekladov, boli tieto v októbri 2018 zverejnené na právnom a informačnom portáli SLOV-LEX. Uvedené právne normy v jazykoch národnostných menšín majú vo vzťahu k ekvivalentu v štátnom jazyku informatívny charakter a nie sú právne záväzné. V nasledujúcom období budú podskupiny pokračovať v tejto činnosti prípravou ďalších vnútroštátnych právnych predpisov na ich sprístupnenie v jazyku národnostných menšín. Zároveň majú občania SR k dispozícii štyri dvojjazyčné odborné terminologické slovníky: slovensko-maďarský, slovensko-rómsky, slovensko-rusínsky a slovensko-ukrajinský na webovom sídle úradu splnomocnenca¹⁰. Poradná skupina zároveň spolupracovala s úradom splnomocnenca pri poskytovaní odbornej a metodologickej pomoci formou zabezpečovania prekladov doplnkových textov k vybraným dopravným značkám, výstražným tabuliam a taktiež informačných oznamov určených pre verejnosť.

Splnomocnenec v spomínanom období spolupracoval so ZMOS, ako aj DataCentrom elektronizácie územnej samosprávy Slovenska (ďalej len „DEUS“) v oblasti používania jazykov národnostných menšín pri poskytovaní elektronických služieb verejnej správy širokej

¹⁰ Pozri: <http://www.narodnostnemensiny.gov.sk/odborne-terminologicke-slovniky-v-jazykoch-narodnostnych-mensin/>

verejnosti. S týmto cieľom bol spustený projekt Dátové centrum obcí a miest¹¹, ktorý poskytuje územným samosprávam, ako aj občanom služby v rámci systému eSlužby. V sledovanom období boli verejnosti sprístupnené dvojazyčné formuláre, podania a rozhodnutia najviac používaných služieb občanmi. V nasledujúcom období sa bude pokračovať v sprístupňovaní ďalších jazykových mutácií.

Splnomocnenec taktiež v sledovanej oblasti inicioval a realizoval medzinárodný workshop pod názvom „Nové výzvy v oblasti ochrany jazykov národnostných menšín“, ktorý sa uskutočnil pod záštitou Gábora Gála, ministra spravodlivosti SR 26. októbra 2018 v Bratislave. Hlavnými témami podujatia bol návrat k duchu Dohovoru a Charty pri hľadaní nových impulzov zameraných na zlepšenie mechanizmov uplatňovania jazykových práv národnostných menšín; identifikácia podmienok a limitov aplikácie jazykových práv národnostných menšín v jednotlivých európskych krajinách a na Slovensku; hľadanie nových nástrojov uplatňovania jazykových práv národnostných menšín a nové výzvy a trendy vo svetle pôsobenia dynamických spoločenských zmien spätých s rozvojom IT technológií v danej oblasti. Na podujatí, ktoré okrem iných otvorila štátna tajomníčka MS SR Edit Pfundtner, vystúpil Kimmo Granqvist z Centra baltických a východoeurópskych štúdií Södertörn Univerzity zo Švédska, významní predstavitelia a predstaviteľky menšinových samospráv zo zahraničia, ako aj odborníci a odborníčky z radov vedeckej a akademickej obce i pedagogickej praxe zo Slovenska. Na workshope bol taktiež predstavený vyššie spomínaný projekt Dátové centrum obcí a miest so systémom eSlužby.

1.2.3 Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny (ďalej aj ako „výbor“) je stálym odborným orgánom rady vlády pre otázky týkajúce sa národnostných menšín a etnických skupín a ich príslušníkov a pre oblasť implementácie Charty v zmysle čl. 7 ods. 4 jazykovej charty a v zmysle čl. 15 Dohovoru.

Podľa čl. 7 ods. 4 Charty zmluvné strany pri určovaní politiky voči regionálnym alebo menšinovým jazykom vezmú do úvahy potreby a želania formulované skupinami, ktoré uvedené jazyky používajú. V prípade potreby môžu zakladať poradné orgány, ktoré by pomáhali orgánom vo všetkých otázkach týkajúcich sa regionálnych alebo menšinových jazykov. V súlade s uvedeným plní výbor funkciu kontrolného orgánu uplatňovania Charty na Slovensku. V rámci svojej pôsobnosti sa výbor taktiež podieľa na vypracovaní správ pre kontrolné mechanizmy medzinárodných zmlúv o ľudských právach a právach národnostných menšín, najmä Dohovoru a Charty.

Členovia a členky výboru na XXVIII. zasadnutí výboru 9. februára 2018 prerokovali a uznesením č. 116 schválili návrh nového znenia štatútu výboru. V porovnaní s pôvodným štatútom došlo predovšetkým k zmenám týkajúcich sa vytvorenia dvojkomorového systému, rozšírenia hlasovacieho práva na všetkých členov oboch komôr, úpravy spôsobu prijímania reprezentatívneho stanoviska, určenia okruhu stále prizývaných členov, zmeny jednoročnej periodicity hodnotiacich správ na dvojročnú a predĺženia funkčného obdobia členov výboru z troch na štyri roky.

¹¹ Pozri: <https://www.dcom.sk>

V súčasnosti sa teda výbor skladá z dvoch komôr. Jednu komoru tvoria členovia a členky výboru za národnostné menšiny, druhú komoru tvoria členovia a členky výboru za ústredné orgány štátnej správy. Hlasovacie právo majú členovia obidvoch komôr výboru. Členovia a členky komory za národnostné menšiny sú zástupcovia a zástupkyne národnostných menšín a etnických skupín, ktorých menuje a odvoláva predseda výboru na základe výsledkov volieb volebného zhromaždenia. Počet členov a členiek výboru za národnostné menšiny sa nezmenil: sú to zástupcovia týchto národnostných menšín a etnických skupín: 5 zástupcov za maďarskú menšinu, 4 zástupcovia za rómsku menšinu, 2 zástupcovia za českú menšinu, 2 zástupcovia za rusínsku menšinu, 2 zástupcovia za ukrajinskú menšinu, 1 zástupca za nemeckú menšinu, 1 zástupca za poľskú menšinu, 1 zástupca za moravskú menšinu, 1 zástupca za ruskú menšinu, 1 zástupca za bulharskú menšinu, 1 zástupca za chorvátsku menšinu, 1 zástupca za židovskú menšinu a 1 zástupca za srbskú menšinu.

Členkami a členmi komory za ústredné orgány štátnej správy sú zástupcovia ústredných orgánov štátnej správy, a to:

- splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity,
- splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti.
- generálny riaditeľ Sekcie medzinárodnoprávnej, konzulárnej a krízového manažmentu Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (ďalej len „MZVaEZ SR“),
- generálny riaditeľ Sekcie národnostného a inkluzívneho vzdelávania MŠVVaŠ SR,
- generálny riaditeľ Sekcie verejnej správy MV SR,
- generálny riaditeľ Sekcie kultúrneho dedičstva MK SR,
- generálny riaditeľ Sekcie sociálnej a rodinnej politiky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVaR SR“),
- riaditeľ odboru ľudských práv MS SR,

Stále prizývanými členmi výboru bez hlasovacieho práva, ktorých vymenúva a odvoláva predseda výboru sú:

- verejný ochranca práv,
- zástupca Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre ľudské práva a národnostné menšiny,
- podpredseda rady vlády,
- riaditeľ Fondu na podporu kultúry národnostných menšín,
- výkonný riaditeľ SNSLP,
- zástupca Rozhlasu a televízie Slovenska,
- dvaja odborníci preukázateľne pôsobiaci v oblasti postavenia a práv príslušníkov národnostných menšín, ktorí vyvíjajú v danej oblasti publikačnú, analytickú, vzdelávaciu alebo inú obdobnú činnosť,
- zástupca ZMOS,
- zástupca Únie miest Slovenska,
- zástupca Združenia samosprávnych krajov SK 8.

Členov výboru – dvoch odborníkov menuje predseda výboru na základe nominácií organizácií a inštitúcií pôsobiacich v oblasti postavenia a práv príslušníkov národnostných menšín, pričom má ísť o osoby preukázateľne pôsobiace v oblasti postavenia a práv príslušníkov národnostných menšín, ktoré vyvíjajú v danej oblasti publikačnú, analytickú, vzdelávaciu alebo inú obdobnú činnosť.

Výbor taktiež v súlade s aktuálne platným štatútom raz za dva roky vypracúva hodnotiacu správu o podpore kultúr národnostných menšín, stave národnostného školstva a o používaní jazykov národnostných menšín (ďalej len „hodnotiace správy“). Hodnotiace správy za rok 2016 výbor schválil uznesením č. 115 z 20. novembra 2017 a uložil predsedovi výboru predložiť správy na schválenie rade vlády. Predmetné správy rada vlády schválila uznesením rady č. 192 z 14. decembra 2017¹². V budúcom roku výbor pripraví hodnotiace správy za roky 2017 – 2018.

V súvislosti s jazykovými témami v sledovanom období výbor prerokoval a uznesením č. 118 z 24. mája 2018 zobral na vedomie Informáciu o príprave materiálu „*Piata správa o implementácii Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike*“. Týmto uznesením výbor taktiež zobral na vedomie, že správa bude po jej finalizácii predložená na rokovanie rady vlády. Materiál bol pred predložením na rokovanie vlády SR prerokovaný výborom a radou vlády. Rada vlády zobrala správu na vedomie svojím uznesením č. 200/2018 z 28. júna 2018. Bližšie informácie v kapitole 2.1 Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov.

¹² Pozri: <https://www.narodnostnemensiny.gov.sk//spravy-a-koncepcne-materialy/>

2. Medzinárodnoprávny rámec používania jazykov národnostných menšín v Slovenskej republike

Slovenská republika je zmluvnou stranou niekoľkých medzinárodných dohovorov v oblasti zachovania a rozvoja používania jazykov národnostných menšín, a to predovšetkým Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov a Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín. Splnomocnenec sa v súlade so štatútom splnomocnenca spolupodieľa na tvorbe správ o plnení medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná v oblasti postavenia a práv príslušníkov národnostných menšín.

Charta je rámcovou mnohostrannou medzinárodnou zmluvou kultúrnej povahy, ktorej cieľom je vytvoriť podmienky na zachovanie a rozvoj regionálnych alebo menšinových jazykov. Pre SR nadobudla platnosť 1. januára 2002. Garantom aktivít súvisiacich s procesom monitoringu Charty v SR je MZVaEZ SR. V zmysle čl. 7 ods. 4 charty je poradným orgánom pre oblasť implementácie Charty Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny, ktorý je stálym odborným orgánom rady vlády. Slovenská republika si ako zmluvná strana Charty plní požadované záväzky a v trojročných intervaloch predkladá implementačné správy, ktoré posudzuje nezávislý Výbor expertov.

Slovenská republika je taktiež zmluvnou stranou Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín, ktorý pre SR nadobudol platnosť 1. februára 1998. Dohovor je všeobecne právne záväzným multilaterálnym dokumentom venovaným ochrane národnostných menšín, ktorého cieľom je špecifikácia právnych princípov, ktoré sa štáty zaväzujú rešpektovať, aby zabezpečili ochranu národnostných menšín¹³. Garantom aktivít súvisiacich s procesom monitoringu Dohovoru v Slovenskej republike je MZVaEZ SR. V zmysle čl. 15 dohovoru je výbor poradným orgánom pre oblasť implementácie Dohovoru. Slovenská republika ako zmluvná strana dohovoru predkladá v pravidelných päťročných intervaloch správu o jeho implementácii.

Problematikou jazykových práv sa zaoberá aj jedna z inštitúcií Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (ďalej aj ako „OBSE“), ktorou je Vysoký komisár OBSE pre národnostné menšiny (ďalej aj ako „vysoký komisár OBSE“). Vysoký komisár OBSE v rámci svojho mandátu identifikuje a hľadá včasné riešenia etnických napätí, ktoré môžu ohroziť mier, stabilitu alebo priateľské vzťahy medzi účastníkymi štátmi OBSE. Vysoký komisár OBSE vypracoval vo vzťahu k národnostným menšinám a jednotlivým krajinám niekoľko tematických odporúčaní, resp. usmernení, ktoré nemajú záväzný charakter, pričom ich využitie závisí od jednotlivých štátov. Predmetné odporúčania sú pritom určené nielen vládam jednotlivých štátov, ale aj samotným národnostným menšinám.

Predkladaná správa poskytuje informácie o aktuálnom vývoji implementácie medzinárodných záväzkov a odpočtu ich plnenia v rámci monitorovacích procesov, ako aj informácie o aktivitách vysokého komisára OBSE v predmetnej oblasti za sledované obdobie.

¹³ Pozri: Výkladová správa k Rámcovému dohovoru o ochrane národnostných menšín.

2.1 Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov

Charta sa v SR vzťahuje na jedenásť menšinových jazykov: bulharský, český, chorvátsky, maďarský, nemecký, poľský, rómsky, rusínsky, ukrajinský, ruský a srbský.¹⁴ Časť III Charty sa vzťahuje na deväť menšinových jazykov: bulharský, český, chorvátsky, maďarský, nemecký, poľský, rómsky, rusínsky a ukrajinský, ktoré sú z hľadiska vybraných ustanovení rozdelené do troch skupín: 1) maďarský jazyk; 2) ukrajinský jazyk; rusínsky jazyk; 3) ostatné jazyky: bulharský jazyk, český jazyk, chorvátsky jazyk, nemecký jazyk, poľský jazyk a rómsky jazyk. Ruský jazyk a srbský jazyk boli uznané za menšinové jazyky v Slovenskej republike v zmysle časti II Charty.

Štvrté kolo monitoringu plnenia záväzkov SR vyplývajúcich z Charty bolo ukončené odporúčaniami Výboru ministrov Rady Európy (ďalej len „Výbor ministrov“) z 27. apríla 2016, ktoré vychádzali zo štvrtej správy Výboru expertov Charty (ďalej len „Výbor expertov“) a stanoviska Slovenskej republiky k nej. Výbor expertov vo štvrtej správe vo všeobecnosti konštatoval, že so zreteľom na veľmi rozmanitú situáciu menšinových jazykov a na skutočnosť, že niektoré z nich majú veľmi malý a/alebo rozptýlený územný výskyt, je uplatňovanie záväzkov v rámci časti III Charty v niektorých prípadoch mimoriadne náročné. Situácia všetkých menšinových jazykov je však podľa Výboru expertov napriek počtu splnených záväzkov naďalej citlivá.

S cieľom informovať verejnosť o priebehu a výsledkoch štvrtého kola monitorovania úrovne implementácie jazykovej charty v SR bola uznesením vlády SR č. 7/2017 z 11. januára 2017 schválená Správa o priebehu a výsledkoch štvrtého kola monitorovania úrovne implementácie Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike¹⁵. Predmetným uznesením bola zainteresovaným subjektom uložená úloha analyzovať odporúčania Výboru expertov a Výboru ministrov. V tejto súvislosti sa splnomocnenec oboznámil s výsledkami štvrtého kola monitoringu, ako aj odporúčaniami Výboru ministrov, posúdil možnosti realizácie týchto odporúčaní a predložil podklad k príprave piatej implementačnej správy, v ktorom informoval ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR o prijatých opatreniach s termínom do 30. júna 2017. S predkladaným materiálom sa oboznámili aj členovia a členky výboru a rady.

V súčasnosti prebieha 5. kolo monitorovania úrovne implementácie Charty, v rámci ktorého SR vypracovala Piatu správu o implementácii Charty v Slovenskej republike. Predmetná správa bola schválená uznesením vlády SR č. 352 z 22. augusta 2018¹⁶ a obsahuje aktualizované a komplexné informácie o stave a situácii regionálnych alebo menšinových jazykov na Slovensku. Správa je zameraná predovšetkým na prezentáciu aktuálneho stavu a vývoja legislatívy, ako i spoločenskej praxe v oblasti ochrany a podpory regionálnych alebo menšinových jazykov. Vláda SR uložila uznesením č. 352/2018 úlohu ministrovi zahraničných vecí a európskych záležitostí SR predložiť predmetnú správu generálnemu

¹⁴ Zmluvné štáty jazykovej charty si môžu v rámci istých limitácií vybrať, ktoré z ustanovení jazykovej charty sa budú vzťahovať na príslušný regionálny alebo menšinový jazyk, ktorým sa hovorí na ich území.

¹⁵ Pozri: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=26158>

¹⁶ Pozri: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=27661>

tajomníkovi Rady Európy v termíne do 31. augusta 2018. Uvedená správa bola predložená Rade Európy v auguste 2018, čím bola úloha vyplývajúca z uznesenia vlády SR splnená.

Pri príležitosti 25. výročia otvorenia Charty na podpis zmluvným štátom sa splnomocnenec zúčastnil 14. novembra 2017 v Budapešti jubilejnej konferencie pod názvom „Ochrana identity prostredníctvom jazykových práv“. Konferenciu zorganizovalo Ministerstvo zahraničných vecí a obchodu Maďarska v Budapešti v spolupráci s Radou Európy v Štrasburgu. Cieľom konferencie bolo zvýšiť povedomie o Charte, podporiť jej ciele a zdôrazniť, že zaistenie jazykových práv príslušníkov národnostných menšín je predpokladom na budovanie demokratickej a kultúrne rôznorodej Európy.

2.2 Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín

Štvrté kolo monitoringu plnenia záväzkov SR vyplývajúcich z Dohovoru bolo ukončené prijatím rezolúcie Výboru ministrov 13. apríla 2016, ktorá vychádzala z posudku poradného výboru dohovoru a stanoviska Slovenskej republiky k posudku.¹⁷

Poradný výbor v štvrtom posudku v súvislosti s jazykovou legislatívou ocenil, že v oblasti prijatia komplexnejšej legislatívy v oblasti menšinových jazykov a zabezpečenia primeranej rovnováhy medzi legitímnou podporou štátneho jazyka a právom používať menšinové jazyky boli podniknuté významné kroky vrátane legislatívnych zmien s cieľom umožniť nájsť takúto rovnováhu. Poradný výbor súčasne vyzval na prejav väčšej flexibility pri implementácii právnych predpisov, a to v úzkej spolupráci so zástupcami menšín.¹⁸ „Poradný výbor taktiež vyzval slovenské orgány k zintenzívneniu ich úsilia zabezpečiť dostatočný počet obecných zamestnancov s náležitým výškolením a schopnosťou reagovať na požiadavky v jazykoch menšín, najmä v rómčine a aktívnu podporu používania jazykov menšín v úradnom styku tam, kde je to vhodné.“¹⁹ „Poradný výbor víta skutočnosť, že novela zákona č. 270/1995 Z. z. z roku 2011 zrušila povinnosť zabezpečiť úplný preklad kultúrnych tlačovín, ako sú katalógy či programy kultúrnych podujatí organizovaných v jazykoch národnostných menšín, do štátneho jazyka. Výbor však s poľutovaním konštatoval, že používanie menšinových jazykov v súvisiacich publikáciách a reklamách stále vytvára napätie v niektorých lokalitách najmä južného Slovenska a domnieva sa, že predstavitelia vlády a menšín by mali nadviazať konštruktívny dialóg s cieľom nájsť flexibilné a pragmatické riešenia rozdielných záujmov menšinového a väčšinového obyvateľstva v rámci stanoveného právneho rámca.“²⁰

S cieľom informovať o priebehu a výsledkoch štvrtého kola monitorovania úrovne implementácie dohovoru v SR bola uznesením vlády SR č. 6/2017 z 11. januára 2017 schválená Správa o priebehu a výsledkoch štvrtého kola monitorovania úrovne implementácie

¹⁷ Pozri: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=26157>

¹⁸ <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=26157>
Štvrtý posudok o Slovenskej republike, prijatý dňa 3. decembra 2014, Príloha č. 1, s. 1.

¹⁹ <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=26157>
Štvrtý posudok o Slovenskej republike, prijatý dňa 3. decembra 2014, Príloha č. 1, s. 20.

²⁰ <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=26157>
Štvrtý posudok o Slovenskej republike, prijatý dňa 3. decembra 2014, Príloha č. 1, s. 13 – 14.

Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike²¹. Predmetným uznesením bola zainteresovaným subjektom uložená úloha analyzovať odporúčania Poradného výboru a Výboru ministrov. V tejto súvislosti sa splnomocnenec oboznámil s výsledkami štvrtého kola monitoringu, ako aj odporúčaniami Výboru ministrov, posúdil možnosti realizácie týchto odporúčaní a predložil podklad k príprave piatej implementačnej správy, v ktorom informoval ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR o prijatých opatreniach v termíne do 30. júna 2018. S materiálom boli oboznámení aj členovia výboru a rady vlády.

V rámci dialógu o výsledkoch monitorovania implementácie Dohovoru v SR usporiadal splnomocnenec v spolupráci so Sekretariátom Dohovoru 4. – 5. decembra 2017 v Bratislave medzinárodný Follow-up seminár k implementácii Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v SR. V rámci dvojdnového podujatia diskutovali členovia poradného výboru s predstaviteľmi ústredných orgánov štátnej správy, národnostných menšín, ako aj s odborníkmi z akademickej a vedeckej obce zaoberajúcimi sa ochranou práv príslušníkov národnostných menšín o význame podpory tolerancie, vzájomného rešpektu a interkultúrneho dialógu; problematike výchovy a vzdelávania príslušníkov národnostných menšín; ochrane a rozvoji kultúry a jazykov príslušníkov národnostných menšín a o rozsahu pôsobnosti Dohovoru.

V súčasnosti prebieha 5. kolo monitorovania úrovne implementácie Dohovoru, v rámci ktorého úrad splnomocnenca vypracoval a MZVaEZ SR zaslal podklady k Piatej správe o implementácii Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike.

2.3 Vysoký komisár Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) pre národnostné menšiny

Splnomocnenec prijal 26. februára 2018 v Bratislave Vysokého komisára OBSE pre národnostné menšiny Lamberta Zanniera. Pracovná návšteva vysokého komisára OBSE v Bratislave bola súčasťou jeho Follow-up návštevy predchádzajúcej vysokej komisárky OBSE pre národnostné menšiny Astrid Thors z roku 2016, ako aj nadviazania osobných kontaktov s predstaviteľmi SR zodpovednými za politiku vo vzťahu k národnostným menšinám. Predmetom diskusie bola aktuálna situácia národnostných menšín na Slovensku s osobitným zreteľom na aktuálne postavenie a pôsobnosť splnomocnenca, prístup príslušníkov národnostných menšín k vzdelávaniu a verejným službám, uplatňovanie jazykových práv príslušníkov národnostných menšín a participácie príslušníkov národnostných menšín na veciach, ktoré sa ich týkajú. Obe strany prerokovali široký okruh otázok týkajúcich sa plnenia akčného plánu, ako aj prípravy predsedníctva Slovenskej republiky v OBSE v roku 2019 a možností vzájomnej spolupráce v rámci neho.

V rámci rakúskeho predsedníctva v OBSE sa v Grazi 14. novembra 2017 uskutočnila medzinárodná konferencia s cieľom predstavenia nových tzv. Grazských odporúčaní OBSE o

²¹ Pozri: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=26157>

prístupe národnostných menšín k spravodlivosti²². Konferenciu zorganizoval Úrad Vysokého komisára OBSE pre národnostné menšiny v spolupráci s Inštitútom pre verejné právo Univerzity Karla Franza v Grazi. Predmetnej konferencie sa zúčastnili aj zástupkyne úradu splnomocnenca. Vysoký komisár OBSE Lamberto Zannier na predmetnej konferencii predstavil spomínané grazské odporúčania, ktoré poskytujú rámce slúžiace na vytváranie politik zameraných na znižovanie napätí a potenciálu interetnických konfliktov na základe rešpektovania medzinárodných štandardov. Ako jeden z predpokladov prístupu národnostných menšín k spravodlivosti bola zdôraznená možnosť osôb patriacich k národnostným menšinám komunikovať v menšinovom jazyku v prípravnom súdnom konaní, so súdnymi inštitúciami a celoštátnymi ľudsko-právnymi inštitúciami.

V rámci talianskeho predsedníctva v OBSE sa v roku 2018 uskutočnila konferencia k 10. výročiu Bolzanských odporúčaní k národnostným menšinám v medzištátnych vzťahoch v Udine. Cieľom konferencie, na ktorej sa zúčastnil splnomocnenec, bolo reflektovať vplyv Bolzanských odporúčaní a analyzovať skúsenosti z doterajšej praxe ich realizácie, ako aj identifikovať nové výzvy v spojitosti s ich presadzovaním. Výročnú konferenciu s podtitulom Nové výzvy a skúsenosti z doterajšej praxe otvoril vysoký komisár OBSE Lamberto Zannier. Splnomocnenec v rámci konferencie vyzdvihol a ocenil dôležitosť prijatia Bolzanských odporúčaní k národnostným menšinám v medzištátnych vzťahoch, zároveň však poukázal na to, že samotný dokument efektívnu ochranu práv národnostných menšín môže garantovať len v súčinnosti s plnením ostatných odporúčaní OBSE vo vzťahu k národnostným menšinám, predovšetkým Lundskými, Haagskymi, ale aj Ľubľanskými, Grazskymi a odporúčaniami z Osla týkajúcimi sa jazykových práv národnostných menšín.

²² Pozri: <http://www.osce.org/hcnm/graz-recommendations?download=true>

3. Stav používania jazykov národnostných menšín subjektmi verejnej správy – výsledky dotazníkového zisťovania

3.1 Územná samospráva (obce)

Návratnosť dotazníkov

V súlade s nariadením vlády č. 221/1999 Z. z. sa eviduje celkovo 656 obcí, v ktorých občania Slovenskej republiky patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 20 % obyvateľstva. V uvedenej skupine je aj 18 obcí s obyvateľstvom patriacim k dvom národnostným menšinám, ktoré sa v zozname vyskytujú dvakrát (11 rusínsko-ukrajinských obcí, 5 maďarsko-rómskych obcí, 1 ukrajinsko-rómska obec a 1 rusínsko-rómska obec). Z uvedeného vyplýva, že skutočný počet obcí, v ktorých občania Slovenskej republiky patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 20 % obyvateľstva, je 638.

Úrad splnomocnenca teda celkovo oslovil v rámci dotazníkového prieskumu uskutočneného v auguste až septembri tohto roka 638 obcí, pričom úradu malo byť celkovo doručených 656 dotazníkov. Obce zaslali 643 dotazníkov, čo predstavuje 98 %-nú návratnosť dotazníkov. V tomto roku sa podarilo dosiahnuť doposiaľ najvyššiu návratnosť, keďže v roku v roku 2016 návratnosť bola 92 %, v roku 2014 to bolo 85 % a v roku 2012 89 %. Absolútne počty i percentuálne podiely sú uvedené v tabuľke č. 1. Údaje sú uvedené v členení za jednotlivé národnostné menšiny, pričom obce s obyvateľstvom patriacim k dvom národnostným menšinám sú zarátané dvakrát. Z uvedenej tabuľky vyplýva, že v rámci tohto prieskumu bolo spracovaných 643 dotazníkov – čo v tabuľkách k jednotlivým oblastiam predstavuje 100 %.

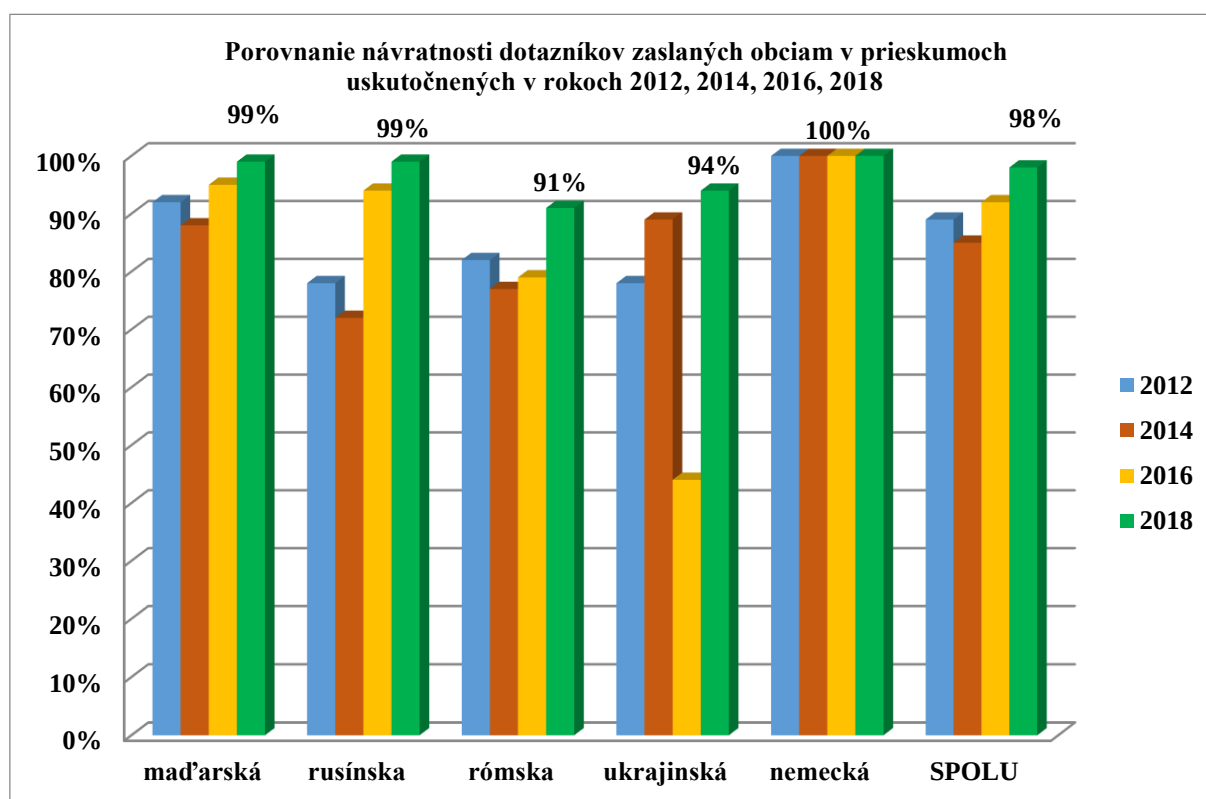
V rámci prieskumu neboli spracované údaje od 13 obcí. Z tohto počtu dve obce zaslali dotazník po uzávierke a dotazník nezaslalo 11 obcí. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že v súlade s § 7b ods. 1. písm. g) zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín sa správneho deliktu na úseku používania jazykov menšín sa dopustí orgán verejnej správy, v tomto prípade obec, ktorá je v nariadení vlády č. 221/1999 Z. z. a ktorá neposkytne písomné podklady podľa § 7a ods. 3, podľa ktorého je úrad vlády oprávnený vyžadovať od orgánov verejnej správy informácie a písomné podklady o používaní jazyka národnostnej menšín v oblasti ich pôsobnosti.

Prostredníctvom dotazníka sa zisťovali údaje v 6 tematických okruhoch týkajúcich sa používania jazykov národnostných menšín v pôsobnosti orgánov územnej samosprávy tak, ako vyplývajú zo zákona č. 184/1999 Z. z. Rozsah dotazníka pre obce bol vychádzajúc z predchádzajúcich skúseností v porovnaní s prieskumami v roku 2014 a 2016 optimalizovaný a mierne redukovaný, a to aj s ohľadom na zníženie administratívnej záťaže pre povinné subjekty. Základným kritériom pri tvorbe dotazníka, ktorý vychádza zo znenia dotazníka použitého v roku 2016, bolo zachovať čo najväčšiu mieru porovnateľnosti údajov, čo umožňuje posúdiť vývojové trendy v tejto oblasti. Obciam bolo položených spolu 71 otázok v 6 okruhoch v nasledovnom poradí: označenia v jazyku národnostnej menšiny (otázky 1 – 12), úradný styk (otázky 13 – 31), dvojazyčné dokumenty (otázky 32 – 50), rokovanie orgánov

územnej samosprávy (otázky 51 – 55), informovanie verejnosti (otázky 56 – 65) a záverečné otázky (otázky 66 – 71). Znenie dotazníka pre obce tvorí prílohu č. 1.

Tabuľka č. 1: Porovnanie návratnosti dotazníkov zaslaných obciam v prieskumoch uskutočnených v rokoch 2012, 2014, 2016, 2018

	2012		2014		2016		2018	
maďarská	470	92 %	450	88 %	486	95 %	506	99 %
rusínska	53	78 %	49	72 %	64	94 %	67	99 %
rómska	47	82 %	44	77 %	45	79 %	52	91 %
ukrajinská	14	78 %	16	89 %	8	44 %	17	94 %
nemecká	1	100 %	1	100 %	1	100 %	1	100 %
SPOLU	585	89 %	560	85 %	604	92 %	643	98 %

3.1.1 Označenia v jazyku národnostnej menšiny (otázky 1 – 12)

V prvej časti dotazníka mali obce uviesť názov obce v štátnom jazyku a jeho označenie v jazyku príslušnej národnostnej menšiny, pričom 574 (89 %) obcí uviedlo označenie v súlade s nariadením vlády č. 221/1999 Z. z., 43 (7 %) obcí neuviedlo označenie v súlade s týmto nariadením a 26 (4 %) obcí neodpovedalo. V porovnaní s výsledkami predchádzajúceho prieskumu sa tak celkovo, ako aj u každej národnostnej menšiny, označovanie zlepšilo.

Tabuľka č. 2: Označenie obce v jazyku národnostnej menšiny (§ 4, ods. 1 zákona č. 184/1999 Z. z.)

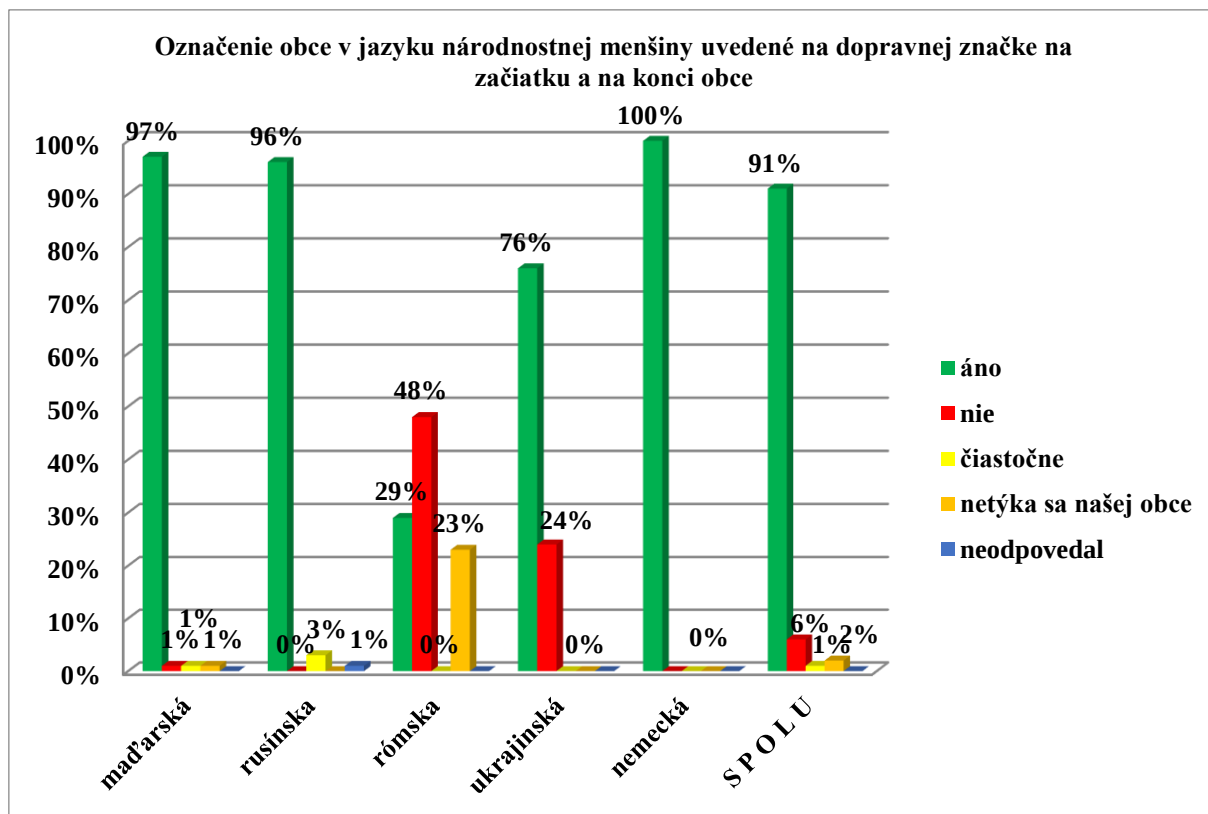
	označenie sa zhoduje s nariadením vlády	podiel v %	označenie sa nezhoduje s nariadením vlády	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	482	95 %	15	3 %	9	2 %	506
rusínska	42	63 %	18	27 %	7	10 %	67
rómska	45	87 %	0	0 %	7	13 %	52
ukrajinská	10	59 %	4	23 %	3	18 %	17
nemecká	1	100 %	0	0 %	0	0 %	1
S P O L U	580	90 %	37	6 %	26	4 %	643

Podľa zákona č. 184/1999 Z. z. všetky obce uvedené v nariadení č. 221/1999 Z. z. majú povinnosť označenia obce v jazyku národnostnej menšiny uvedeného na dopravnej značke na začiatku a na konci obce s výnimkou tých obcí, ktorých označenie v jazyku národnostnej menšiny sa zhoduje s názvom v štátnom jazyku. V takom prípade sa príslušné ustanovenia zákona č. 184/1999 Z. z. nepoužijú. Označenie 9 obcí s maďarskou národnostnou menšinou (Baka, Virt, Bajka, Zalaba, Nána, Pozba, Bátka, Rad, Kalonda) a všetkých obcí s rómskou národnostnou menšinou sa podľa nariadenia vlády č. 221/1999 Z. z. zhoduje s názvom obce v štátnom jazyku. 5 z vymenovaných maďarských obcí a 15 rómskych obcí má označenie obce v jazyku národnostnej menšiny na dopravnej značke na začiatku a na konci obce. Dve maďarské obce a 25 rómskych obcí neuviedlo, či takéto označenie majú, dve maďarské a 12 rómskych obcí sa vyjadrili, že sa ich to netýka. Jedna maďarská obec (Hurbanova Ves) uviedla, že sa to jej netýka, napriek tomu, že označenie tejto obce sa nezhoduje s jej názvom v štátnom jazyku.

Celkovo však v tejto oblasti výsledky zisťovania ukázali, že sa zvýšil počet obcí, ktoré si plnili povinnosť uviesť označenia obce v jazyku národnostnej menšiny na dopravnej značke. U maďarskej národnostnej menšiny sa počet takých obcí zvýšil zo 447 na 487 (čiastočne z 13 na 7), u rusínskej národnostnej menšiny zostal počet takýchto obcí 64 (čiastočne z 0 na 2), u rómskej národnostnej menšiny sa počet zvýšil z 11 na 15, u ukrajinskej národnostnej menšiny z 5 na 13, u nemeckej národnostnej menšiny z 0 na 1.

Tabuľka č. 3: Označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené na dopravnej značke na začiatku a na konci obce (§ 4, ods. 1 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	časťtočne	podiel v %	nie	podiel v %	netýka sa našej obce	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	487	97 %	7	1 %	7	1 %	3	1 %	2	0 %	506
rusínska	64	96 %	2	3 %	0	0 %	0	0 %	1	1 %	67
rómska	15	29 %	0	0 %	25	48 %	12	23 %	0	0 %	52
ukrajinská	13	76 %	0	0 %	4	24 %	0	0 %	0	0 %	17
nemecká	1	100 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1
S P O L U	580	91 %	9	1 %	36	6 %	15	2 %	3	0 %	643

V rámci aktuálneho dotazníkového prieskumu sa prvýkrát zisťovalo aj uvádzanie informácií týkajúcich sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR aj v jazyku národnostnej menšiny na dodatkových textových tabuľkách k dopravným značkám v zmysle Vyhlášky MV SR č. 9/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa výsledkov prieskumu 75 (12 %) obcí takéto informácie na dodatkových textových tabuľkách k dopravným značkám uvádza, 63 (10 %) obcí čiastočne.

Tabuľka č. 4: Informácie týkajúcej sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR aj v jazyku národnostnej menšiny na dodatkových textových tabuľkách k dopravným značkám (§ 4, ods. 6 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	netýka sa našej obce	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	70	14 %	62	12 %	143	28 %	222	44 %	9	2 %	506
rusínska	4	6 %	1	1 %	23	35 %	38	57 %	1	1 %	67
rómska	0	0 %	0	0 %	30	58 %	21	40 %	1	2 %	52
ukrajinská	1	6 %	0	0 %	7	41 %	9	53 %	0	0 %	17
nemecká	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
SPOLU	75	11 %	63	10 %	203	32 %	291	45 %	11	2 %	643

Počet obcí, ktoré mali na železničnej alebo autobusovej stanici označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené pod názvom obce v štátnom jazyku sa v porovnaní s údajmi z predchádzajúceho prieskumu zdvojnásobil (vzrástol zo 65 na 127, v percentuálnom vyjadrení z 11 % na 20 %). Takéto označenie malo 123 obcí s maďarskou, tri s rusínskou a

jedna obec s rómskou národnostnou menšinou. Čiastočne²³ malo také označenie 43 (7 %) obcí, pred dvoma rokmi to bolo 32 obcí. Obce s ukrajinskou a nemeckou národnostnou menšinou takéto označenia nemajú. Táto možnosť, rovnako ako povinnosť označenia obce v jazyku národnostnej menšiny uvedeného na dopravnej značke na začiatku a na konci obce, sa netýka tých obcí, ktorých označenie v jazyku národnostnej menšiny sa zhoduje s názvom v štátnom jazyku. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že 277 (43 %) obcí uviedlo, že sa ich táto otázka netýka, 1 % obcí neodpovedalo.

Tabuľka č. 5: Označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené pod názvom v štátnom jazyku pri označení železničnej stanice alebo autobusovej stanice (§ 4, ods. 3 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	netýka sa našej obce	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	123	25 %	42	8 %	148	29 %	186	37 %	7	1 %	506
rusínska	3	5 %	1	1 %	12	18 %	51	76 %	0	0 %	67
rómska	1	2 %	0	0 %	23	44 %	28	54 %	0	0 %	52
ukrajinská	0	0 %	0	0 %	6	35 %	11	65 %	0	0 %	17
nemecká	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	127	20 %	43	7 %	189	29 %	277	43 %	7	1 %	643

V 164 (26 %) obciach boli tieto označenia uvedené písmom rovnakej veľkosti, z toho je 159 obcí s maďarskou, 4 s rusínskou a jedna obec s rómskou národnostnou menšinou. V 23 (4 %) obciach s maďarskou národnostnou menšinou boli tieto označenia uvedené menším písmom.

Tabuľka č. 6: Spôsob označenia obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené pod názvom v štátnom jazyku pri označení železničnej stanice alebo autobusovej stanice (§ 4, ods. 3 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	rovnakým písmom	podiel v %	menším písmom	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	159	31 %	23	4 %	328	65 %	506
rusínska	4	6 %	0	0 %	63	94 %	67
rómska	1	2 %	0	0 %	51	98 %	52
ukrajinská	0	0 %	0	0 %	17	100 %	17
nemecká	0	0 %	0	0 %	1	100 %	1
S P O L U	164	25 %	23	3 %	460	72 %	643

Povinnosť uviesť označenie orgánu verejnej správy²⁴ umiestneného na budovách v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny splňalo 554 (86 %) obcí. Z porovnania

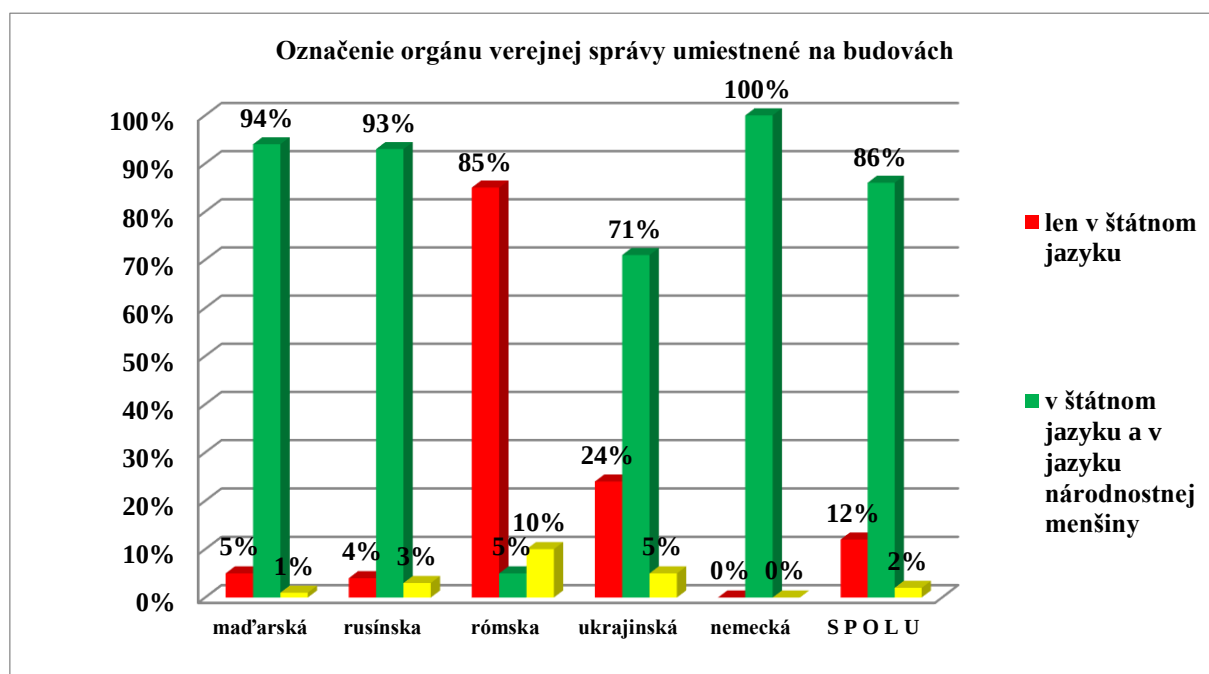
²³ Respondenti v dotazníkoch mohli na niektoré otázky uviesť odpoveď "čiastočne". Túto odpoveď zvolili tí respondenti, ktorí splnili zákonnú povinnosť alebo využili zákonnú možnosť v niektorých prípadoch, avšak nie v plnom rozsahu.

²⁴ § 2 ods. 6 zákona č. 184/1999 Z. z. ustanovuje, že „Označenie orgánu verejnej správy umiestnené na budovách sa v obci podľa ods. 1 uvádza aj v jazyku menšiny.“ Zákon však bližšie nedefinuje, na ktoré orgány verejnej správy sa citované ustanovenie vzťahuje. Podľa § 10 ods. 1 zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov sú orgánmi obce obecné zastupiteľstvo a starosta obce, ale zákon neupravuje, či sa obecný úrad považuje za orgán samosprávy obce. Avšak, vzhľadom na skutočnosť, že väčšina orgánov samosprávy obce (starosta/primátor, obecné/mestské zastupiteľstvo, fakultatívne orgány a pod.) spravidla nemá vlastnú budovu a používa budovu obecného/mestského úradu, ustanovenie zákona sa v praxi aplikuje na budovu obecného/mestského úradu.

s výsledkami z predchádzajúceho prieskumu vyplýva, že počet obcí, v ktorých sa plní povinnosť uvedenia takéhoto označenia sa u každej národnostnej menšiny zvýšil (u maďarskej menšiny zo 440 na 476, u rusínskej menšiny zo 61 na 62, u rómskej menšiny z 1 na 3, u ukrajinskej menšiny z 5 na 12, jedna obec nemeckej menšiny mala a má takéto označenie).

Tabuľka č. 7: Označenie orgánu verejnej správy umiestnené na budovách v jazyku národnostnej menšiny (§ 4, ods. 1 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	len v štátnom jazyku	podiel v %	v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	23	5 %	476	94 %	7	1 %	506
rusínska	3	4 %	62	93 %	2	3 %	67
rómska	44	85 %	3	5 %	5	10 %	52
ukrajinská	4	24 %	12	71 %	1	5 %	17
nemecká	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	74	12 %	554	86 %	15	2 %	643

Označenia boli uvedené v 477 obciach (74 %) rovnakým písmom a v 73 obciach (11 %) menším písmom.

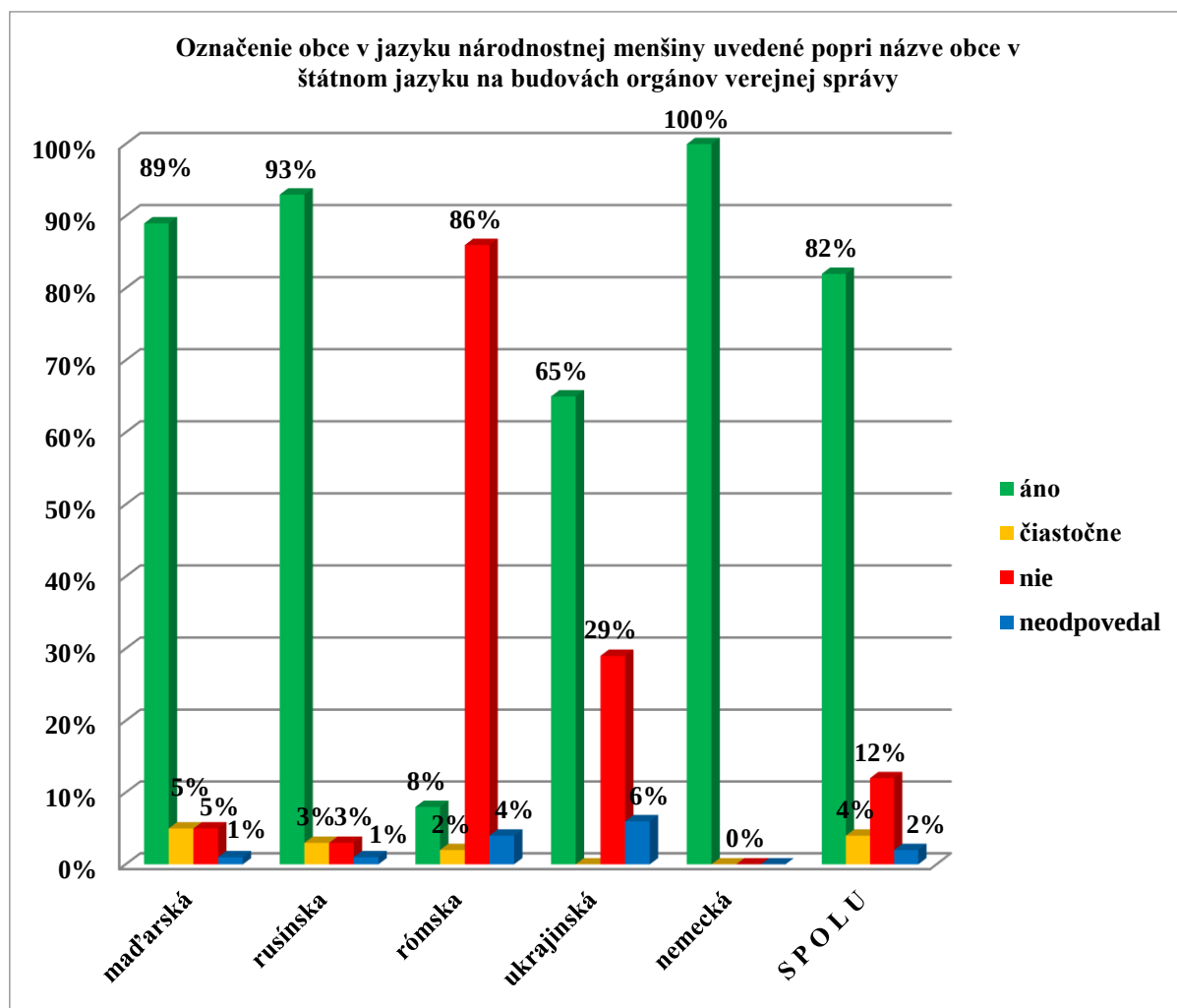
Tabuľka č. 8: Spôsob označenia orgánu verejnej správy v jazyku národnostnej menšiny uvedené na budovách popri ekvivalente v štátnom jazyku

	rovnakým písmom	podiel v %	menším písmom	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	411	81 %	61	12 %	34	7 %	506
rusínska	53	80 %	7	10 %	7	10 %	67
rómska	4	8 %	0	0 %	48	92 %	52
ukrajinská	9	52 %	4	24 %	4	24 %	17
nemecká	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	477	74 %	73	11 %	93	15 %	643

Povinnosť uvádzania označenia obce v jazyku národnostnej menšiny popri názve obce v štátnom jazyku na budovách orgánov verejnej správy sa obcí, ktorých sa označenie v jazyku národnostnej menšiny zhoduje s názvom v štátnom jazyku, netýka. V 4 obciach s rómskou národnostnou menšinou takéto označenia majú a v jednej čiastočne, z 9 takýchto obcí s maďarskou národnostnou menšinou ich majú v 7 obciach. Z porovnania s výsledkami z predchádzajúceho prieskumu vyplýva, že plnenie tejto povinnosti sa zlepšilo u každej národnostnej menšiny (u maďarskej národnostnej menšiny z 362 na 452, u rusínskej národnostnej menšiny zo 61 na 62, u ukrajinskej národnostnej menšiny z 5 na 11, jedna obec nemeckej národnostnej menšiny mala a má takéto označenie).

Tabuľka č. 9: Označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené popri názve obce v štátnom jazyku na budovách orgánov verejnej správy (§ 4, ods. 1 zákona č. 184/1999 Z. z.)

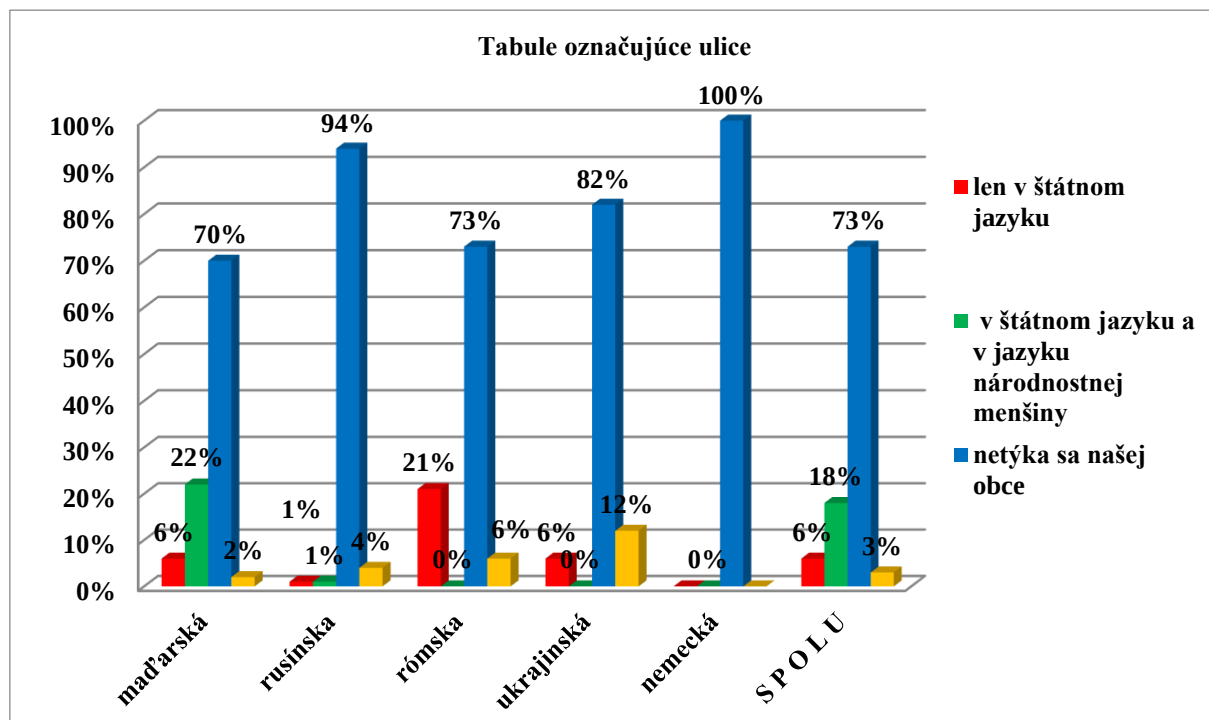
	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	452	89 %	25	5 %	23	5 %	6	1 %	506
rusínska	62	93 %	2	3 %	2	3 %	1	1 %	67
rómska	4	8 %	1	2 %	45	86 %	2	4 %	52
ukrajinská	11	65 %	0	0 %	5	29 %	1	6 %	17
nemecká	1	100 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1
S P O L U	530	82 %	28	4 %	75	12 %	10	2 %	643

V súlade so zákonom č. 184/1999 Z. z. obce uvedené v nariadení vlády č. 221/1999 Z. z. môžu na svojom území označovať ulice a iné miestne geografické značenia aj v jazyku národnostnej menšiny. Výsledky zisťovania ukázali, že dvojjazyčné označovanie ulíc využívalo 115 (18 %) obcí a označovanie miestnych geografických značení 31 (5 %) obcí, čo znamená istý nárast v porovnaní s výsledkami z predchádzajúceho prieskumu. Z uvedených 115 obcí, ktoré označujú ulice dvojjazyčne, ide o 114 obcí s maďarskou a jednu obec s rusínskou národnostnou menšinou. 41 (6 %) obcí označuje ulice len v štátnom jazyku. Obce s ukrajinskou, rómskou a nemeckou národnostnou menšinou nemajú ulice označené dvojjazyčne. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že 479 (75 %) obcí sa vyjadrilo, že v danej obci nie sú určené názvy ulíc.

Tabuľka č. 10: Označenie ulíc v jazyku národnostnej menšiny (§ 4, ods. 4 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	len v štátnom jazyku	podiel v %	v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny	podiel v %	netýka sa našej obce	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	28	6 %	114	22 %	353	70 %	11	2 %	506
rusínska	1	1 %	1	1 %	63	94 %	2	4 %	67
rómska	11	21 %	0	0 %	38	73 %	3	6 %	52
ukrajinská	1	6 %	0	0 %	14	82 %	2	12 %	17
nemecká	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	41	6 %	115	18 %	469	73 %	18	3 %	643

Počet obcí, v ktorých sa uvádzajú miestne geografické značenia aj v jazyku národnostnej menšiny, sa v porovnaní s údajmi z predchádzajúceho prieskumu celkovo zdvojnásobil: z 31 na 62 (z toho u maďarskej národnostnej menšiny z 30 na 60, u rusínskej národnostnej menšiny zostáva jedno označenie a u ukrajinskej národnostnej menšiny sa počet zvýšil z 0 na 1). Obce s rómskou a nemeckou národnostnou menšinou

nemali miestne geografické značenia označené dvojazyčne. 58 obcí označuje miestne geografické značenia len v štátnom jazyku.

Tabuľka č. 11: Geografické značenia v jazyku národnostnej menšiny (§ 4, ods. 4 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	len v štátnom jazyku	podiel v %	v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny	podiel v %	netýka sa našej obce	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spo-lu
maďarská	40	8 %	60	12 %	385	76 %	21	4 %	506
rusínska	6	9 %	1	1 %	58	87 %	2	3 %	67
rómska	10	19 %	0	0 %	38	73 %	4	8 %	52
ukrajinská	2	12 %	1	6 %	12	70 %	2	12 %	17
nemecká	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	58	9 %	62	10 %	494	77 %	29	4 %	643

3.1.2 Úradný styk (otázky 13 – 31)

V rámci dotazníkového prieskumu sa opätovne zisťovali údaje v oblasti plnenia povinností obcí týkajúcich sa používania jazykov národnostných menšín v úradnom styku, ktorá zahŕňa viacero podoblastí. Výsledky prieskumu ukázali, že z celkového počtu viac ako 7 000 zamestnancov obcí, ovláda jazyk príslušnej národnostnej menšiny vyše 4 500 zamestnancov, čo je významný počet. Aktuálne v obciach s maďarskou národnostnou menšinou ovláda maďarský jazyk 87 % zamestnancov (z toho 73 % slovom a písmom a 14 % slovom). V obciach s rusínskou národnostnou menšinou 85 % zamestnancov týchto obcí ovláda rusínsky jazyk (z toho 25 % slovom a písmom a 60 % slovom). Rómsky jazyk ovláda 27 % zamestnancov obcí s rómskou národnostnou menšinou (z toho 18 % slovom a písmom a 9 % slovom). Ukrajinský jazyk ovláda 53 % zamestnancov obcí s ukrajinskou národnostnou menšinou (z toho 30 % slovom a písmom a 23 % slovom). V obci s nemeckou národnostnou menšinou žiaden zamestnanec obecného úradu neovláda nemecký jazyk.

Z porovnania s výsledkami z predchádzajúceho prieskumu vyplýva, že sa stav u maďarskej národnostnej menšiny výrazne nezmenil, u rusínskej klesol počet zamestnancov obecných úradov ovládajúcich jazyk národnostnej menšiny z 92 % na 85 % a u ukrajinskej národnostnej menšiny klesol tento počet zo 67 % na 53 %. U rómskej národnostnej menšiny sa významne zvýšil, a to z 10 % na 27 %. Znalosť jazykov národnostných menšín slovom a písmom taktiež klesla u rusínskej (z 35 % na 25 %) a u ukrajinskej národnostnej menšiny (zo 46 % na 30 %). Vychádzajúc z porovnania údajov od roku 2012 uvedených v správe za obdobie rokov 2015 – 2016, stav v tejto oblasti je u maďarskej národnostnej menšiny stabilizovaný, výrazne a kontinuálne však klesá počet zamestnancov obecných úradov ovládajúcich jazyk národnostnej menšiny u rusínskej a ukrajinskej menšiny. Pokles tohto počtu sa podarilo zastaviť a naopak bol zaznamenaný nárast u rómskej národnostnej menšiny.

Tabuľka č. 12: Počet a podiel zamestnancov ovládajúcich jazyk národnostnej menšiny

	celkový počet	slovom a písmom	podiel v %	slovom	podiel v %	spolu	podiel v %
maďarská	5910	4400	73 %	786	14 %	5186	87 %
rusínska	210	52	25 %	126	60 %	178	85 %
rómska	872	152	18 %	81	8 %	233	27 %
ukrajinská	53	16	30 %	12	23 %	28	53 %
nemecká	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %
SPOLU	7047	4620	66 %	1005	14 %	5625	80 %

V súlade so zákonom č. 184/1999 Z. z. sú obce uvedené v nariadení vlády č. 221/1999 Z. z. povinné vytvárať podmienky na používanie jazyka národnostnej menšiny, pričom je na nich, akým spôsobom ich zabezpečia. Aktuálne 584 obcí (91 %) vytvára podmienky na uplatnenie práva komunikovať v ústnom a písomnom styku v jazyku národnostnej menšiny prostredníctvom vlastných zamestnancov obce, 12 obcí (2 %) prostredníctvom tlmočnických alebo prekladateľských služieb a 25 (4 %) obcí zabezpečilo túto možnosť iným spôsobom: jedna obec s ukrajinskou národnostnou menšinou umožnením komunikácie v rusínskom jazyku, dve obce individuálne v ústnom styku. Vychádzajúc z informácií uvedených v dotazníkoch v 10 obciach občania neovládajú jazyk národnostnej menšiny a ani nemajú záujem komunikovať v tomto jazyku,²⁵ v 12 obciach nezabezpečujú podmienky na používanie jazyka národnostnej menšiny, keďže, podľa nich, obyvatelia týchto obcí patriaci k národnostnej menšine ovládajú štátny jazyk slovom aj písmom.²⁶

Tabuľka č. 13: Spôsob používania jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku

	zamestnancami obce	podiel v %	tlmočnicke alebo prekladateľské služby	podiel v %	iným spôsobom	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	492	97 %	7	1 %	4	1 %	8	2 %	506
rusínska	59	88 %	1	1 %	2	3 %	2	3 %	67
rómska	24	46 %	1	2 %	14	27 %	28	54 %	52
ukrajinská	9	53 %	2	12 %	5	29 %	2	12 %	17
nemecká	0	0 %	1	100 %	0	0 %	0	0 %	1
S P O L U	584	91 %	12	2 %	25	4 %	40	6 %	643

Obec si v súlade so zákonom č. 184/1999 Z. z. môže určiť časový priestor na vybavovanie vecí v jazyku národnostnej menšiny. Výsledky prieskumu ukázali, že si 64 obcí (10 %) taký časový priestor vymedzilo (pred dvoma rokmi ich bolo 47). Ide o 51 obcí s maďarskou (pred dvoma rokmi 37), 10 obcí s rusínskou (pred dvoma rokmi 9), dve obce s ukrajinskou a jedna obec s nemeckou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi obce s ukrajinskou a nemeckou národnostnou menšinou tento časový priestor nevymedzovali). Obce s rómskou národnostnou menšinou neurčili časový priestor na vybavovanie vecí v jazyku národnostnej menšiny (pred dvoma rokmi jedna obec mala takýto priestor vymedzený).

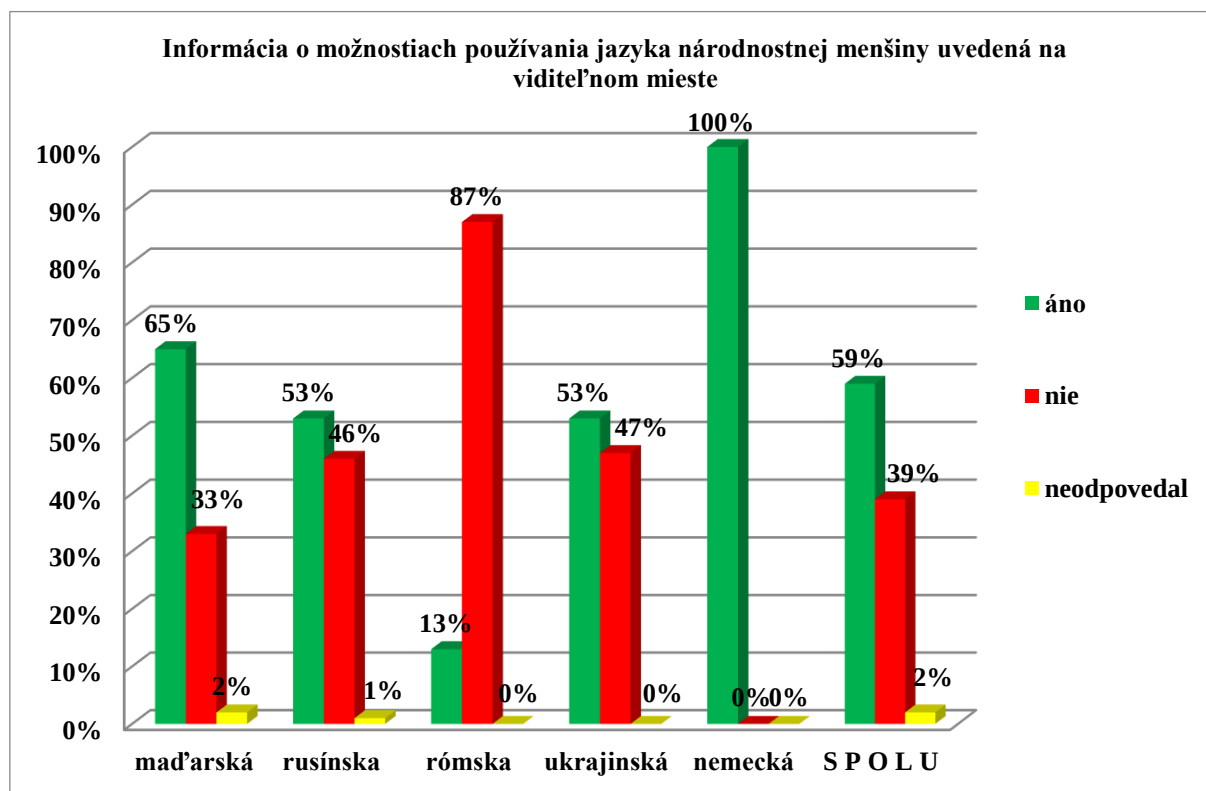
²⁵ Sú to obce: Žbince, Kačanov, Nižný Komárnik, Stráne pod Tatrami, Zborov, Rakytník, Dulovo (rómska národnostná menšina), Parihuzovce (rusínska národnostná menšina), Nižná Jedľová, Parihuzovce (ukrajinská národnostná menšina).

²⁶ Sú to obce: Rudňany, Arnutovce, Blatné Remety, Ostrovany, Rokycany, Malý Slivník, Toporec (rómska národnostná menšina), Potôčky (rusínska národnostná menšina), Chmeľová, Nižný Mirošov (ukrajinská národnostná menšina), Slizké, Hviezdoslavov (maďarská národnostná menšina).

Tabuľka č. 14: Časový priestor na vybavovanie vecí v jazyku národnostnej menšiny (§ 2, ods. 3 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	51	10 %	448	89 %	6	1 %	506
rusínska	10	15 %	56	84 %	1	1 %	67
rómska	0	0 %	51	98 %	1	2 %	52
ukrajinská	2	12 %	14	82 %	1	6 %	17
nemecká	1	100 %	0	0 %	0	0 %	1
S P O L U	64	10 %	570	89 %	9	1 %	643

Informáciu o možnosti používať jazyk príslušnej národnostnej menšiny v ústnom a písomnom úradnom styku je podľa § 2 ods. 3 zákona č. 184/1999 Z. z. orgán verejnej správy povinný zverejniť v sídle orgánu verejnej správy na viditeľnom mieste. Z ustanovenia § 2 ods. 3 zákona č. 184/1999 Z. z. vyplýva, že každý orgán verejnej správy v obciach podľa § 2 ods. 2 zákona je povinný vytvoriť podmienky na uplatnenie práva používať jazyk menšiny v úradnom styku, a to tej menšiny, alebo viacerých menšín, ktoré v danej obci spĺňajú podmienky podľa § 2 ods. 1 zákona.. Kým v roku 2016 zabezpečilo informovanosť obyvateľov takýmto spôsobom 269 obcí (42 %) v roku 2018 to je 384 (60 %) obcí, čo predstavuje 18 % nárast. Podiel obcí, ktoré si plnili túto povinnosť tvoril v obciach s maďarskou národnostnou menšinou 332 obcí (65 %), v obciach s rusínskou národnostnou menšinou 35 obcí (52 %), v obciach s rómskou národnostnou menšinou 7 obcí (13 %) a v obciach s ukrajinskou národnostnou menšinou 9 obcí (53 %). Túto povinnosť plní aj obec s nemeckou národnostnou menšinou. Vychádzajúc z porovnania údajov od roku 2012 uvedených v správe za obdobie rokov 2015 – 2016, počet obcí, ktoré si plnia túto povinnosť kontinuálne rastie.

Tabuľka č. 15: Zverejnenie informácie o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny v ústnej i písomnej podobe v úradnom styku (§ 2, ods. 3 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	332	65 %	165	33 %	9	2 %	506
rusínska	35	53 %	31	46 %	1	1 %	67
rómska	7	13 %	45	87 %	0	0 %	52
ukrajinská	9	53 %	8	47 %	0	0 %	17
nemecká	1	100 %	0	0 %	0	0 %	1
S P O L U	384	59 %	249	39 %	10	2 %	643

V akom jazyku má byť zverejnená informácia o možnosti používania jazyka príslušnej národnostnej menšiny v ústnej i písomnej podobe v úradnom styku zákon č. 184/1999 Z. z. bližšie neurčuje. Výsledky prieskumu ukázali, že túto povinnosť si v štátnom jazyku splnilo 275 (43 %) obcí a v jazyku národnostnej menšiny 314 (49 %) obcí. Podrobnejšou analýzou výsledkov sa zistilo, že 206 obcí (32 %) zverejnilo túto informáciu v štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny. Keďže respondenti mohli označiť obidve možnosti, je súčet percentuálnych podielov v tabuľke v niektorých riadkoch vyšší než 100.

Tabuľka č. 16: Jazyk zverejnenia informácie o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny v ústnej i písomnej podobe v úradnom styku

	v štátnom jazyku	podiel v %	v jazyku národnostnej menšiny	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	225	44 %	288	57 %	10	2 %	332
rusínska	34	51 %	20	30 %	1	1 %	35
rómska	7	13 %	3	6 %	0	0 %	7
ukrajinská	8	47 %	3	18 %	0	0 %	9
nemecká	1	100 %	0	0 %	0	0 %	1
S P O L U	275	43 %	314	49 %	11	2 %	384

Taktiež zákon č. 184/1999 Z. z. bližšie neurčuje ani to, na akom mieste má byť spomínaná informácia zverejnená, hovorí len o viditeľnom mieste. Spomedzi tých obcí, ktoré si splnili svoju povinnosť, 244 obcí zverejnilo informácie najmä na úradnej tabuli, 139 obcí na informačnej tabuli a 41 obcí na internete. 10 obcí zverejnilo túto informáciu na vchodových dverách, 9 obcí na dverách kancelárie alebo v kancelárii a 5 obcí v budove obecného úradu. Za viditeľné miesto považovalo 7 obcí verejný rozhlas a ústne sprostredkovanie informácie.

Ďalším aspektom sledovanej oblasti je samotná možnosť používania jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku. Počas monitorovaného obdobia boli registrované písomné podania od občanov v jazyku národnostnej menšiny hlavne v obciach s maďarskou národnostnou menšinou. V 111 (22 %) obciach registrovali písomné podania (1186 podaní) v jazyku národnostnej menšiny. To sa takmer zhoduje s počtom z roku 2016 (v 106 obciach 1274 podaní). Okrem obcí s maďarskou národnostnou menšinou boli podania registrované aj v jednej obci s rusínskou (jedno podanie) a jednej obci s ukrajinskou národnostnou menšinou (15 podaní). Išlo najmä o žiadosti a sťažnosti, ktoré sa týkali predovšetkým bytov, kúpy a prenájmu majetku obce, dotácií, vydania potvrdení o trvalom pobyte, získania informácií o pracovných možnostiach na území obce, miestnych daní a poplatkov, stavebných povolení,

ale aj susedských sporov. Obce s rómskou a nemeckou národnostnou menšinou neregistrovali písomné podania v jazyku národnostnej menšiny.

Tabuľka č. 17: Prijímanie písomných podaní od občanov v jazyku národnostnej menšiny

	áno	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	111	22 %	388	77 %	7	1 %	506
rusínska	1	1 %	64	96 %	2	3 %	67
rómska	0	0 %	52	100 %	0	0 %	52
ukrajinská	1	6 %	16	94 %	0	0 %	17
nemecká	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	113	18 %	521	81 %	9	1 %	643

Obec má povinnosť poskytnúť odpoveď na podanie napísané v jazyku národnostnej menšiny tak v štátnom jazyku, ako aj v jazyku národnostnej menšiny. Takéto odpovede dostali občania v 63 (10 %) obciach (v 62 obciach s maďarskou národnostnou menšinou a v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou) a čiastočne v 24 (4 %) obciach s maďarskou národnostnou menšinou, 24 obcí s maďarskou národnostnou menšinou takúto odpoveď v jazyku národnostnej menšiny neposkytlo. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že v porovnaní s výsledkami predchádzajúceho výskumu sa počty mierne zvýšili, avšak v porovnaní s údajmi z roku 2014 sú stále výrazne nižšie.

Tabuľka č. 18: Poskytovanie písomných odpovedí na písomné podania v jazyku národnostnej menšiny (§ 2, ods. 3 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	62	12 %	24	5 %	24	5 %	396	78 %	506
rusínska	1	1 %	0	0 %	0	0 %	66	99 %	67
rómska	0	0 %	0	0 %	0	0 %	52	100 %	52
ukrajinská	0	0 %	0	0 %	0	0 %	17	100 %	17
nemecká	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	100 %	1
S P O L U	63	10 %	24	4 %	24	4 %	532	82 %	643

Zákon č. 184/1999 Z. z. umožňuje používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnej agende (najmä zápisnice, uznesenia, štatistiky, evidencie, bilancie, informácie určené pre verejnosť a agenda cirkví a náboženských spoločností určená pre verejnosť okrem matriky). Podľa výsledkov prieskumu 20 (3 %) obcí s maďarskou národnostnou menšinou používa v úradnej agende okrem štátneho jazyka aj jazyk národnostnej menšiny. Čiastočne používa v úradnej agende aj jazyk národnostnej menšiny 89 (14 %) obcí. Ide prevažne o obce s maďarskou národnostnou menšinou (83), 5 obcí s rusínskou a jednu obec s ukrajinskou národnostnou menšinou. Obce s rómskou a nemeckou národnostnou menšinou v úradnej agende jazyk národnostnej menšiny nepoužívajú. Podľa informácií obcí jazyk národnostnej menšiny používajú tieto obce najmä v oblasti evidencie obyvateľov, štatistik, formulárov, odpovedí na žiadosti a fungovania obecného zastupiteľstva (uznesenia, zápisnice a pozvánky).

Pre porovnanie, pred dvoma rokmi 21 obcí používalo a 43 obcí čiastočne používalo aj jazyk národnostnej menšiny, avšak podľa prieskumu z roku 2012 používalo 103 a čiastočne používalo 43 obcí aj jazyk národnostnej menšiny pri vedení úradnej agendy. Z uvedeného vyplýva isté oživenie v tejto oblasti, avšak nedosahuje hodnoty z roku 2012.

Tabuľka č. 19: Používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnej agende obecného úradu (§ 3, ods. 4 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	20	4 %	83	16 %	394	78 %	9	2 %	506
rusínska	0	0 %	5	7 %	60	90 %	2	3 %	67
rómska	0	0 %	0	0 %	51	98 %	1	2 %	52
ukrajinská	0	0 %	1	6 %	16	94 %	0	0 %	17
nemecká	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	20	3 %	89	14 %	522	81 %	12	2 %	643

V súlade so zákonom č. 184/1999 Z. z. môžu obce viesť kroniku aj v jazyku národnostnej menšiny. Túto možnosť obce využívajú vo väčšej miere ako pred dvoma rokmi. 178 obcí (35 %) s maďarskou národnostnou menšinou vedie kroniku v štátnom jazyku²⁷ aj v jazyku národnostnej menšiny a 49 obcí (9 %) vedie kroniku okrem štátneho jazyka čiastočne aj v jazyku národnostnej menšiny. Dve obce s rusínskou a ukrajinskou národnostnou menšinou a jedna obec s rómskou národnostnou menšinou vedú kroniku aj v jazyku národnostnou menšiny a 9 obcí s rusínskou národnostnou menšinou ju tak vedie čiastočne. Jediná obec s nemeckou národnostnou menšinou nevedie kroniku aj v jazyku národnostnej menšiny.

Tabuľka č. 20: Kronika obce vedená v jazyku národnostnej menšiny (§ 3, ods. 3 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	netýka sa našej obce	podiel v %	neodpo- vedal	podiel v %	spolu
maďarská	178	35 %	49	9 %	119	24 %	141	28 %	19	4 %	506
rusínska	2	3 %	9	13 %	36	54 %	16	24 %	4	6 %	67
rómska	1	2 %	0	0 %	43	82 %	6	12 %	2	4 %	52
ukrajinská	2	11 %	0	0 %	10	59 %	3	18 %	2	12 %	17
nemecká	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %	0	0 %	1
S P O L U	183	28 %	58	9 %	209	33 %	166	26 %	27	4 %	643

Okrem štátneho jazyka sa môže používať aj jazyk národnostnej menšiny v služobnom styku v obecnej polícii, ak s tým prítomní súhlasia. Obecná polícia pôsobila v jednej obci s rusínskou, v 4 obciach s rómskou a v 46 obciach s maďarskou národnostnou menšinou. 73 % príslušníkov obecnej polície ovládalo maďarský jazyk aspoň slovom (pred dvoma rokmi 82 %) a 53 % slovom a písmom. V obciach s rómskou národnostnou menšinou vie komunikovať v rómčine 10 z 22 príslušníkov, z toho 5 slovom a písmom. V jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou vie 5 príslušníkov obecnej polície komunikovať v rusínskom jazyku slovom. V obciach s ukrajinskou a nemeckou národnostnou menšinou nie je obecná polícia.

²⁷ § 3 zákona č. 270/1995 Z. z.

Tabuľka č. 21: Počet a podiel príslušníkov obecnej polície ovládajúcich jazyk národnostnej menšiny

	celkový počet	slovom a písmom	podiel v %	slovom	podiel v %	spolu	podiel v %
maďarská	367	194	53 %	75	20 %	269	73 %
rusínska	5	0	0 %	5	100 %	5	100 %
rómska	22	5	23 %	5	23 %	10	46 %
ukrajinská	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %
nemecká	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %
SPOLU	394	199	51 %	85	22 %	284	72 %

Podľa aktuálnych údajov sa pri výkone služby v 38 obciach (8 %) používal okrem štátneho jazyka aj maďarský jazyk (pred dvoma rokmi v 30 obciach), v 7 obciach (1 %) okrem štátneho jazyka čiastočne aj jazyk národnostnej menšiny (pred dvoma rokmi v 9 obciach). V 17 (3 %) obciach s maďarskou národnostnou menšinou bol v služobnom styku obecnej polície vyjadrený súhlas prítomných s používaním jazyka národnostnej menšiny a v 16 obciach v niektorých prípadoch (pred dvoma rokmi v 23 obciach vyjadrili prítomní súhlas). Na rozdiel od situácie z roku 2016 v jednej obci s rusínskou a v jednej obci s rómskou národnostnou menšinou používali jazyk národnostnej menšiny a v jednej obci s rómskou národnostnou menšinou ho používali čiastočne, a to so súhlasom prítomných.

Tabuľka č. 22: Používanie jazyka národnostnej menšiny pri výkone služobného styku obecnej polície (§ 7, ods. 3 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	38	8 %	7	1 %	1	0 %	460	91 %	506
rusínska	1	1 %	0	0 %	0	0 %	66	99 %	67
rómska	1	2 %	1	2 %	2	4 %	48	92 %	52
ukrajinská	0	0 %	0	0 %	0	0 %	17	100 %	17
nemecká	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	100 %	1
S P O L U	40	6 %	8	1 %	4	1 %	592	92 %	643

Tabuľka č. 23: Vyjadrenie súhlasu prítomných s používaním jazyka národnostnej menšiny v služobnom styku obecnej polície (§ 7, ods. 3 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	nie	podiel v %	v niektorých prípadoch	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	17	3 %	11	2 %	16	3 %	462	92 %	506
rusínska	1	1 %	0	0 %	0	0 %	66	99 %	67
rómska	1	2 %	2	4 %	1	2 %	48	92 %	52
ukrajinská	0	0 %	0	0 %	0	0 %	17	100 %	17
nemecká	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	100 %	1
S P O L U	19	3 %	13	2 %	17	3 %	594	92 %	643

V 37 obciach s maďarskou národnostnou menšinou používajú príslušníci obecnej polície jazyk národnostnej menšiny pri komunikácii s občanmi SR, ktorí patria k národnostnej menšine a v 9 obciach čiastočne. Rómsky jazyk sa používa v 3 obciach a rusínsky jazyk v jednej obci v rámci komunikácie medzi príslušníkmi obecnej polície a občanmi SR, ktorí

patria k národnostnej menšine. V porovnaní s výsledkami predchádzajúceho prieskumu (41:38 a čiastočne 6:9) ide o mierny nárast.

Tabuľka č. 24: Používanie jazyka národnostnej menšiny príslušníkmi obecnej polície, ktorí ovládajú jazyk národnostnej menšiny, pri komunikácii s občanmi Slovenskej republiky, ktorí patria k národnostnej menšine (§ 7, ods. 3 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	37	7 %	9	2 %	1	0 %	460	91 %	506
rusínska	1	1 %	0	0 %	0	0 %	66	99 %	67
rómska	3	5 %	0	0 %	2	3 %	48	92 %	52
ukrajinská	0	0 %	0	0 %	1	6 %	17	100 %	17
nemecká	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	100 %	1
S P O L U	41	6 %	9	1 %	4	1 %	592	92 %	643

3.1.3 Dvojazyčné dokumenty (otázky 32 – 50)

Podľa zákona č. 184/1999 Z. z. všetky obce uvedené v nariadení č. 221/1999 Z. z. majú povinnosť poskytnúť občanom úradné formuláre vydané v rozsahu svojej pôsobnosti na požiadanie dvojazyčne. Túto povinnosť sú obce schopné plniť vtedy, keď takéto formuláre majú k dispozícii. Z výsledkov aktuálneho prieskumu vyplýva, že 135 obcí (21 %) zabezpečovalo všetky formuláre dvojazyčne (pred dvoma rokmi 94 obcí – 16 %) a v 172 obciach (26 %) boli niektoré formuláre zabezpečené dvojazyčne (pred dvoma rokmi 121 obcí – 20 %). Z uvedeného vyplýva, že sa zvýšil počet obcí všetkých národnostných menšín, ktoré majú k dispozícii dvojazyčné formuláre. V roku 2014 poskytovalo takéto formuláre spolu 237 (44 %) obcí. Dvojazyčné formuláre sú zabezpečené najmä v oblasti matriky, v evidencii obyvateľstva, v stavebníctve, v oblasti miestnych daní a poplatkov v oblasti životného prostredia, ako aj v oblasti sociálnych vecí. Časť obcí zabezpečovala dvojazyčné formuláre aj pri voľbách.

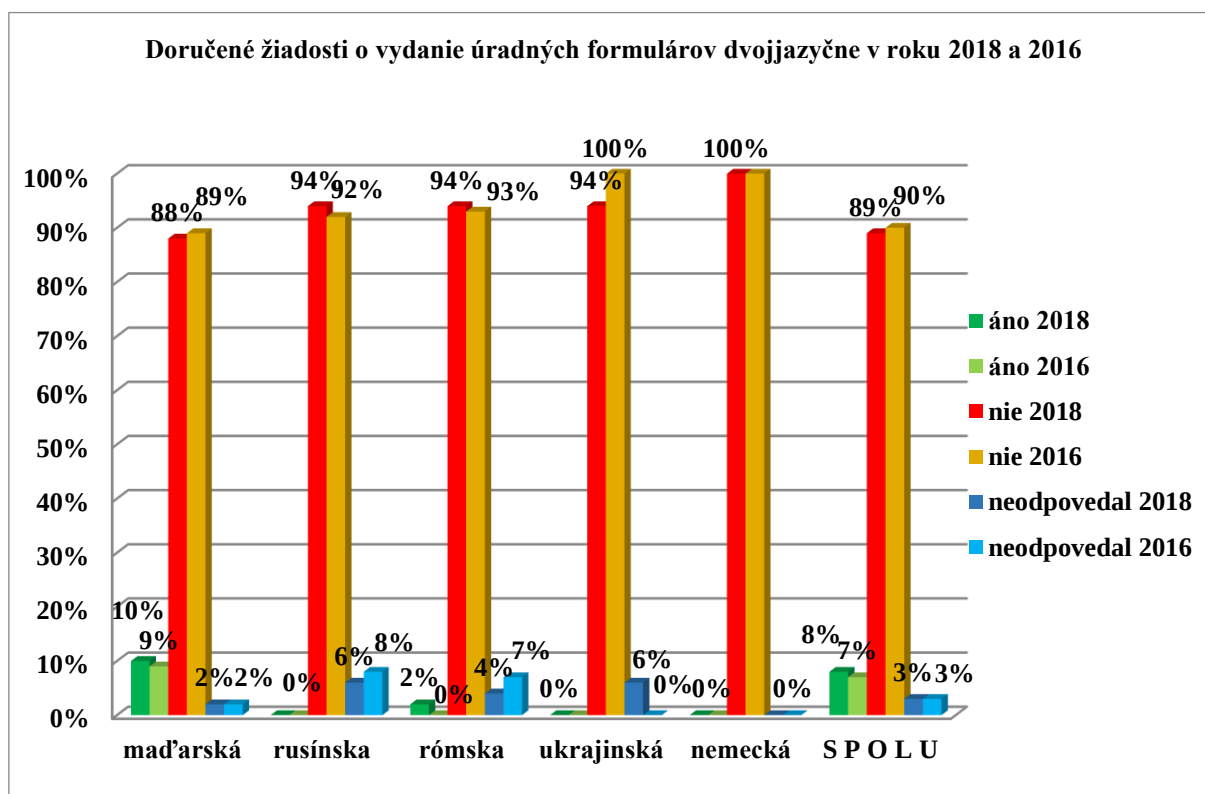
Tabuľka č. 25: Zabezpečenie dvojazyčných úradných formulárov v rozsahu pôsobnosti obce (§ 2, ods. 7 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	124	24 %	145	29 %	222	44 %	15	3 %	506
rusínska	4	6 %	20	30 %	42	63 %	1	1 %	67
rómska	5	9 %	4	8 %	42	81 %	1	2 %	52
ukrajinská	1	6 %	3	18 %	13	76 %	0	0 %	17
nemecká	1	100 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1
S P O L U	135	21 %	172	26 %	319	50 %	17	3 %	643

V tejto súvislosti je tiež dôležité uviesť, že v 52 obciach s maďarskou národnostnou menšinou a v jednej obci s rómskou národnostnou menšinou boli doručené žiadosti o vydanie úradných formulárov dvojazyčne, avšak len v 47 obciach s maďarskou národnostnou menšinou splnili povinnosť vydania takýchto formulárov.

Tabuľka č. 26: Doručené žiadosti o vydanie úradných formulárov dvojazyčne, a to v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny

	áno	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	52	10 %	442	88 %	12	2 %	506
rusínska	0	0 %	63	94 %	4	6 %	67
rómska	1	2 %	49	94 %	2	4 %	52
ukrajinská	0	0 %	16	94 %	1	6 %	17
nemecká	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	53	8 %	571	89 %	19	3 %	643

Žiadosti o vydanie dvojazyčných verejných listín (povolenia, oprávnenia, potvrdenia, vyjadrenia a vyhlásenia) boli doručené 63 obciam (12 %) s maďarskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v 42 obciach – 7 %). Počet obcí, v ktorých občania podali také žiadosti, sa zvýšil, počet žiadostí však klesol. V sledovanom období bolo podaných 583 takých žiadostí (pred dvoma rokmi 699), z toho 349 žiadostí o rôzne potvrdenia, 186 žiadostí o vyhlásenia, 32 žiadostí o povolenia a 16 žiadostí o vyjadrenia.

Dvojazyčné verejné listiny vydávalo občanom 55 obcí (9 %) v sledovanom období (pred dvoma rokmi 33 obcí – 5 %), pričom vyhotovili 506 odpovedí (pred dvoma rokmi 639) na takéto žiadosti, z toho 345 odpovedí na žiadosti o potvrdenia, 100 odpovedí na žiadosti o vyhlásenia, 16 odpovedí na žiadosti o vyjadrenia a 45 odpovedí na žiadosti o povolenia. V obciach s rusínskou, ukrajinskou, rómskou a nemeckou národnostnou menšinou nezaznamenali žiadosti o vydanie dvojazyčných povolení, oprávnení, potvrdení, vyjadrení a vyhlásení.

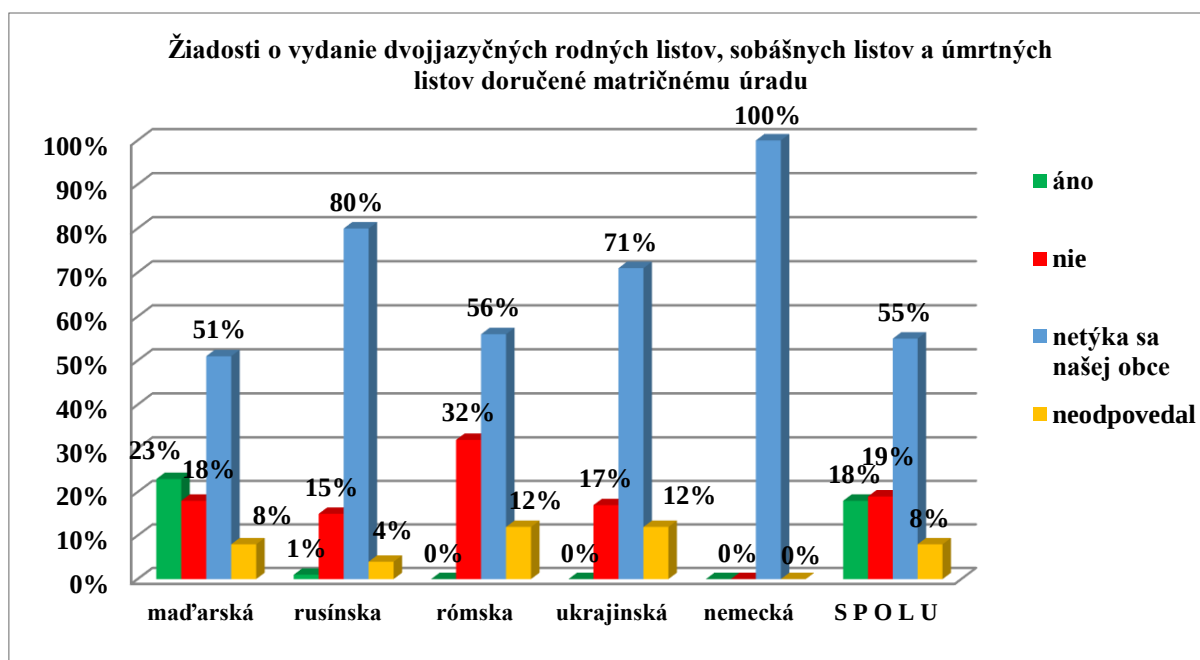
Tabuľka č. 27: Doručenie žiadostí o vydanie dvojjazyčných verejných listín (povolenia, oprávnenia, potvrdenia, vyjadrenia a vyhlásenia) (§ 2, ods. 5 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	63	12 %	429	85 %	14	3 %	506
rusínska	0	0 %	64	96 %	3	4 %	67
rómska	0	0 %	50	96 %	2	4 %	52
ukrajinská	0	0 %	17	100 %	0	0 %	17
nemecká	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	63	10 %	561	87 %	19	3 %	643

Žiadosti o vydanie dvojjazyčných rodných, sobášnych a úmrtných listov boli doručené v 117 obciach (19 %) (pre dvoma rokmi v 113 obciach), z toho v 116 obciach s maďarskou a v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. V 110 obciach vrátane rusínskej boli uvedené dvojjazyčné dokumenty vydané. Obce s maďarskou národnostnou menšinou vydali v sledovanom období 1114 rodných (pred dvoma rokmi 1337), 543 sobášnych (pred dvoma rokmi 527) a 426 úmrtných listov (pred dvoma rokmi 360) dvojjazyčne. Obec s rusínskou národnostnou menšinou vydala 3 rodné a jeden sobášny list dvojjazyčne. V obciach s rómskou, ukrajinskou a nemeckou národnostnou menšinou neregistrovali žiadosti o vydanie dvojjazyčných rodných, sobášnych a úmrtných listov.

Tabuľka č. 28: Doručenie žiadostí o vydanie dvojjazyčných rodných listov, sobášnych listov a úmrtných listov (5 § 2, ods. 5 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	nie	podiel v %	netýka sa našej obce	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	116	23 %	91	18 %	256	51 %	43	8 %	506
rusínska	1	1 %	10	15 %	53	80 %	3	4 %	67
rómska	0	0 %	17	32 %	29	56 %	6	12 %	52
ukrajinská	0	0 %	3	17 %	12	71 %	2	12 %	17
nemecká	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	117	18 %	121	19 %	351	55 %	54	8 %	643

Podľa zákona č. 184/1999 Z. z. rozhodnutie orgánu verejnej správy v správnom konaní v obci sa v prípade, ak sa konanie začalo podaním v jazyku národnostnej menšiny alebo na požiadanie, vydáva okrem štátneho jazyka v rovnopise aj v jazyku národnostnej menšiny. V sledovanom období bolo 6 obciam doručených 10 podaní v jazyku národnostnej menšiny, ktorými sa začalo správne konanie (pred dvoma rokmi v 7 obciach 308 podaní). Všetky spomínané obce boli s maďarskou národnostnou menšinou. V obciach s rusínskou, ukrajinskou, rómskou a nemeckou národnostnou menšinou neregistrovali podania v jazyku národnostnej menšiny, ktorými by sa začalo správne konanie.

Tabuľka č. 29: Doručenie podaní, ktorým sa začalo správne konanie v jazyku národnostnej menšiny (§ 2, ods. 4 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	6	1 %	493	97 %	7	2 %	506
rusínska	0	0 %	65	97 %	2	3 %	67
rómska	0	0 %	52	100 %	0	0 %	52
ukrajinská	0	0 %	16	94 %	1	6 %	17
nemecká	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	6	1 %	627	97 %	10	2 %	643

7 obciam boli doručené žiadosti o vydanie dvojjazyčných rozhodnutí (pred dvoma rokmi 5 obciam). V sledovanom období bolo doručených 12 takýchto žiadostí (pred dvoma rokmi 310 žiadostí). V obciach s ukrajinskou, rómskou a nemeckou národnostnou menšinou neregistrovali žiadosti o vydanie dvojjazyčných rozhodnutí.

Tabuľka č. 30: Doručenie žiadosti o vydanie dvojjazyčných rozhodnutí § 2, ods. 4 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	7	1 %	449	89 %	50	10 %	506
rusínska	0	0 %	62	93 %	5	7 %	67
rómska	0	0 %	52	100 %	0	0 %	52
ukrajinská	0	0 %	17	100 %	0	0 %	17
nemecká	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	7	1 %	581	90 %	55	9 %	643

V 11 obciach s maďarskou národnostnou menšinou bolo vydaných 5543 rozhodnutí v správnom konaní v rovnopise v štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny (pred dvoma rokmi v 3 obciach 10 784 rozhodnutí). Rozhodnutia sa týkali miestnych daní a poplatkov. Dvojjazyčné rozhodnutia nevydali v 3 obciach vo veciach, v ktorých boli podané žiadosti o vydanie dvojjazyčných rozhodnutí a v 4 obciach, v ktorých boli doručené podania, ktorými sa začalo správne konanie v jazyku národnostnej menšiny. V 6 obciach vydali dvojjazyčné rozhodnutia napriek tomu, že neevidovali podané žiadosti o vydanie dvojjazyčných rozhodnutí a neboli doručené podania, ktorými sa začalo správne konanie v jazyku národnostnej menšiny. V obciach s rusínskou, ukrajinskou, rómskou a nemeckou národnostnou menšinou nevydali rozhodnutia v správnom konaní v rovnopise aj v jazyku národnostnej menšiny.

Tabuľka č. 31: Vydávanie rozhodnutí v správnom konaní v rovnopise v jazyku národnostnej menšiny (§ 2, ods. 4 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	11	2 %	464	92 %	31	6 %	506
rusínska	0	0 %	62	93 %	5	7 %	67
rómska	0	0 %	50	96 %	2	4 %	52
ukrajinská	0	0 %	15	88 %	2	12 %	17
nemecká	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	11	2 %	592	92 %	40	6 %	643

V súlade so zákonom č. 184/1999 Z. z. popri názve obce v štátnom jazyku sa uvádza označenie obce aj v jazyku národnostnej menšiny na rozhodnutiach vydaných v jazyku národnostnej menšiny. Táto povinnosť sa netýka tých obcí, ktorých označenie v jazyku národnostnej menšiny sa zhoduje s názvom v štátnom jazyku, t. j. obcí s rómskou národnostnou menšinou a 9 takýchto obcí s maďarskou národnostnou menšinou, tým avšak v sledovanom období neboli doručené žiadosti o začatie správneho konania v jazyku národnostnej menšiny. 37 obcí s maďarskou (pred dvoma rokmi 32 obcí), 3 obce s rusínskou (pred dvoma rokmi 4 obce) a jedna obec s nemeckou národnostnou menšinou uvedenú povinnosť plnia a 6 obcí s maďarskou národnostnou menšinou (tak isto, ako pred dvoma rokmi), jedna obec s rusínskou a jedna obec s ukrajinskou národnostnou menšinou zákon plní čiastočne.

Tabuľka č. 32: Označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené popri názve obce v štátnom jazyku na rozhodnutiach vydaných v jazyku národnostnej menšiny (§ 4, ods. 1 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čas- točne	podiel v %	nie	podiel v %	netýka sa našej obce	podiel v %	neodpo- vedal	podiel v %	spo- lu
maďarská	37	7 %	6	1 %	100	20 %	245	49 %	118	23 %	506
rusínska	3	5 %	1	1 %	21	32 %	29	43 %	13	19 %	67
rómska	0	0 %	0	0 %	18	35 %	27	52 %	7	13 %	52
ukrajinská	0	0 %	1	6 %	3	18 %	8	47 %	5	29 %	17
nemecká	1	100 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1
S P O L U	41	7 %	8	1 %	142	22 %	309	48 %	143	22 %	643

3.1.4 Rokovanie orgánov územnej samosprávy (otázky 51 – 55)

V súlade so zákonom č. 184/1999 Z. z. má poslanec obecného zastupiteľstva právo používať na rokovaní obecného zastupiteľstva jazyk národnostnej menšiny. Aktuálne výsledky zisťovania ukázali, že sa celkovo i u každej národnostnej menšiny zvýšil počet tých obcí, kde poslanci používali na rokovaní obecného zastupiteľstva jazyk národnostnej menšiny: v 339 obciach s maďarskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v 311 obciach), v 39 obciach s rusínskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v 34 obciach), v 6 obciach s ukrajinskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v 3 obciach), v 3 obciach s rómskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v jednej obci). V 122 obciach (19 %) používali poslanci štátny jazyk a čiastočne aj jazyk národnostnej menšiny (pred dvoma rokmi v 124 obciach – 21 %).

Tabuľka č. 33: Používanie jazyka národnostnej menšiny poslancami na rokovaní obecného/mestského zastupiteľstva (§ 3, ods. 2 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	339	67 %	97	19 %	62	12 %	8	2 %	506
rusínska	39	58 %	18	27 %	9	14 %	1	1 %	67
rómska	3	6 %	3	6 %	45	86 %	1	2 %	52
ukrajinská	6	35 %	4	24 %	7	41 %	0	0 %	17
nemecká	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	387	60 %	122	19 %	124	19 %	10	2 %	643

Výsledky zisťovania taktiež ukázali, že sa celkovo i u každej národnostnej menšiny zvýšil počet tých obcí, kde starostovia a primátori používali aj jazyk národnostnej menšiny na rokovaní obecného zastupiteľstva: v 343 obciach s maďarskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v 306 obciach), v 37 obciach s rusínskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v 33 obciach), v 5 obciach s ukrajinskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v 3 obciach), v 3 obciach s rómskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v jednej obci). V 106 obciach (16 %) používali štátny jazyk a čiastočne aj jazyk národnostnej menšiny (pred dvoma rokmi v 115 obciach – 19 %).

Tabuľka č. 34: Používanie jazyka národnostnej menšiny starostom/primátorom na rokovaní obecného/mestského zastupiteľstva (§ 3, ods. 2 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	343	68 %	84	17 %	72	14 %	7	1 %	506
rusínska	37	55 %	16	24 %	13	20 %	1	1 %	67
rómska	3	6 %	2	4 %	46	88 %	1	2 %	52
ukrajinská	5	29 %	4	24 %	8	47 %	0	0 %	17
nemecká	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	388	61 %	106	16 %	140	22 %	9	1 %	643

Rokovanie obecných zastupiteľstiev sa môže uskutočňovať aj v jazyku národnostnej menšiny, ak s tým súhlasia všetci prítomní. Výsledky zisťovania ukázali, že sa celkovo i u každej národnostnej menšiny zvýšil počet tých obcí, kde rokovania prebiehali v jazyku národnostnej menšiny a aj tých, kde členovia zastupiteľstva rokovali dvojazyčne. V 127 obciach s maďarskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v 99 obciach), v 15 obciach s rusínskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v 13 obciach) a v 3 obciach s ukrajinskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v 2 obciach) rokovania prebiehajú v jazyku národnostnej menšiny. V 246 obciach s maďarskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi taktiež v 246 obciach), v 37 obciach s rusínskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v 36 obciach), v 6 obciach s ukrajinskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v 3 obciach) a v 4 obciach s rómskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v jednej obci) rokovania prebiehajú v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny. Obec s nemeckou národnostnou menšinou nepoužíva nemecký jazyk na rokovaní obecného zastupiteľstva, vedie sa v štátnom jazyku.

Tabuľka č. 35: Rokovací jazyk obecného/mestského zastupiteľstva (§ 3, ods. 1 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	v štátnom jazyku	podiel v %	v jazyku národnostnej menšiny	podiel v %	v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	127	25 %	127	25 %	246	49 %	6	1 %	506
rusínska	14	21 %	15	22 %	37	56 %	1	1 %	67
rómska	42	80 %	0	0 %	4	8 %	6	12 %	52
ukrajinská	8	47 %	3	18 %	6	35 %	0	0 %	17
nemecká	1	100 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1
S P O L U	192	29 %	145	23 %	293	46 %	13	2 %	643

S uvedenou oblasťou úzko súvisí aj to, v akom jazyku sa pripravujú materiály na zasadnutie obecného zastupiteľstva. V 40 obciach (6 %) sa tieto materiály pripravujú aj v jazyku národnostnej menšiny (pred dvoma rokmi v 27 obciach), z toho v 38 obciach s maďarskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v 26 obciach) a v dvoch obciach s rusínskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v jednej obci). V 151 obciach (23 %) sa tieto materiály pripravujú čiastočne aj v jazyku národnostnej menšiny (pred dvoma rokmi v 108 obciach), z toho v 147 obciach s maďarskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v 104 obciach) a v 4 obciach s rusínskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi tiež v 4 obciach). V rómskom, ukrajinskom a nemeckom jazyku sa materiály na zasadnutia aj v jazyku národnostnej menšiny nepripravujú.

Tabuľka č. 36: Materiály na zasadnutie obecného/mestského zastupiteľstva v jazyku národnostnej menšiny (§ 3, ods. 4 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	38	7 %	147	29 %	313	62 %	8	2 %	506
rusínska	2	3 %	4	6 %	59	88 %	2	3 %	67
rómska	0	0 %	0	0 %	51	98 %	1	2 %	52
ukrajinská	0	0 %	0	0 %	17	100 %	0	0 %	17
nemecká	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	40	6 %	151	23 %	441	69 %	11	2 %	643

Podľa zákona č. 184/1999 Z. z. môžu ostatní účastníci rokovania obecného zastupiteľstva používať jazyk národnostnej menšiny, ak s tým súhlasia všetci prítomní poslanci obecného zastupiteľstva a starosta obce, pričom tlmočenie zabezpečí obec. Podľa výsledkov prieskumu 17 (3 %) obcí zabezpečovalo tlmočenie prostredníctvom tlmočnických služieb (pred dvoma rokmi v 27 obciach), 363 (72 %) obcí iným spôsobom (pred dvoma rokmi v 345 obciach): 31 obcí predovšetkým prostredníctvom zamestnancov obecného úradu (pred dvoma rokmi 44 obcí), 24 obcí v súčinnosti s primátorom/starostom/poslancom, ktorý tlmočil (pred dvoma rokmi 29 obcí), v 10 obciach tlmočí zamestnanec, starosta alebo člen zastupiteľstva. 226 (35 %) obcí uviedlo, že poslanci, starosta a účastníci ovládali jazyk národnostnej menšiny (pred dvoma rokmi v 183 obcí), v 48 obciach používajú oba jazyky a v 29 obciach tlmočenie zabezpečovali svojpomocne (pred dvoma rokmi v 5 obciach). V 7 obciach sa tlmočenie nezabezpečovalo vôbec (pred dvoma rokmi v 8 obciach), v 16 obciach uviedli, že nie je potrebné, lebo nebola taká požiadavka a v 7 obciach používajú len štátny

jazyk. V jednej obci uviedli, že nie je potreba zabezpečovať tlmočenie, lebo aj Rómovia ovládajú jazyk maďarskej národnostnej menšiny. V jednej obci s maďarskou národnostnou menšinou o otázke rozhodujú hlasovaním obecného zastupiteľstva. Dve obce sa vyjadrili tak, že sa ich to netýka.

Tabuľka č. 37: Spôsob zabezpečovania možnosti používania jazyka národnostnej menšiny na rokovaní obecného/mestského zastupiteľstva (§ 3, ods. 2 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	prostredníctvom tlmočnických služieb	podiel v %	iným spôsobom	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	17	3 %	363	72 %	126	25 %	506
rusínska	2	3 %	43	64 %	22	33 %	67
rómska	0	0 %	24	46 %	28	54 %	52
ukrajinská	2	12 %	13	76 %	2	12 %	17
nemecká	1	100 %	0	0 %	0	0 %	1
S P O L U	22	3 %	443	69 %	178	28 %	643

3.1.5 Informovanie verejnosti (otázky 56 – 65)

V 6 obciach s maďarskou národnostnou menšinou boli doručené žiadosti o vydanie informácie o všeobecne záväzných právnych predpisoch popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny (pred dvoma rokmi v 5 obciach). V sledovanom období bolo doručených 32 žiadostí (pred dvoma rokmi 12 žiadostí). Len dve obce poskytnú informácie o všeobecne záväzných právnych predpisoch popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny, a jedna obec čiastočne. Obciam s rusínskou, ukrajinskou, rómskou a nemeckou národnostnou menšinou neboli doručené žiadosti o vydanie informácie o všeobecne záväzných právnych predpisoch popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny.

Tabuľka č. 38: Doručenie žiadostí o vydanie informácie o všeobecne záväzných právnych predpisoch popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny v sledovanom období (§ 4, ods. 8 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	6	1 %	492	97 %	8	2 %	506
rusínska	0	0 %	65	97 %	2	3 %	67
rómska	0	0 %	51	98 %	1	2 %	52
ukrajinská	0	0 %	17	100 %	0	0 %	17
nemecká	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	6	1 %	626	97 %	11	2 %	643

Tabuľka č. 39: Zabezpečenie informácií o všeobecne záväzných právnych predpisoch popri štátnom jazyku v jazyku národnostnej menšiny (§ 4, ods. 8 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	2	0 %	1	0 %	1	0 %	2	0 %	506
rusínska	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	67
rómska	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	52
ukrajinská	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	17
nemecká	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1
S P O L U	2	0 %	1	0 %	1	0 %	2	0 %	643

V 14 obciach (3 %) s maďarskou národnostnou menšinou sa vydávali a zverejňovali všeobecné záväzné nariadenia obce v štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny (pred dvoma rokmi v 6 obciach) a taktiež aj v jedinej obci s nemeckou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi sa nevydávali). V 48 obciach (8 %) sa tieto nariadenia vydávali v štátnom jazyku a čiastočne aj v jazyku národnostnej menšiny (pred dvoma rokmi v 28 obciach), a to v 45 obciach s maďarskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v 26 obciach) a v 3 obciach s rusínskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v dvoch obciach). V obciach s ukrajinskou a rómskou národnostnou menšinou nevydávali a nezverejňovali všeobecné záväzné nariadenia obce v jazyku národnostnej menšiny.

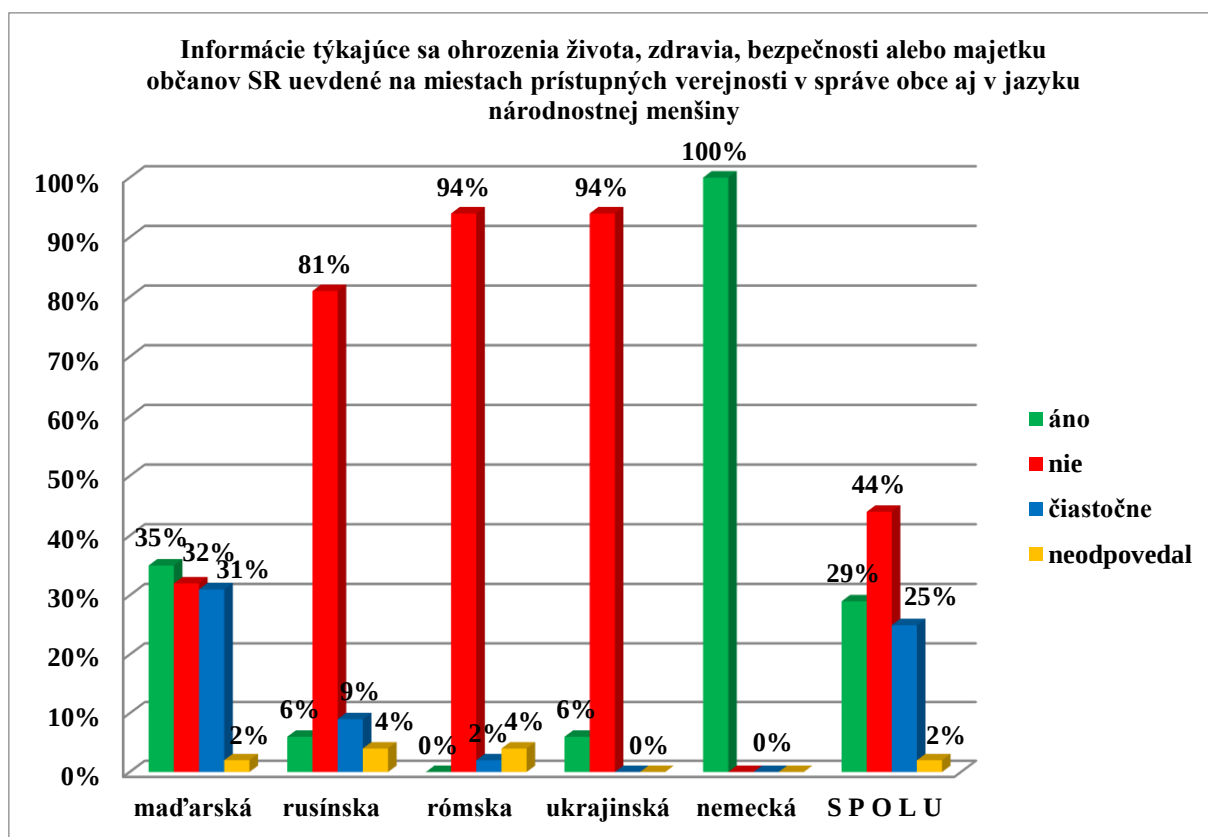
Tabuľka č. 40: Vydávanie a zverejnenie všeobecných záväzných nariadení obce v jazyku národnostnej menšiny (§ 4, ods. 8 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	14	3 %	45	9 %	441	87 %	6	1 %	506
rusínska	0	0 %	3	4 %	62	92 %	2	3 %	67
rómska	0	0 %	0	0 %	51	98 %	1	2 %	52
ukrajinská	0	0 %	0	0 %	17	100 %	0	0 %	17
nemecká	1	100 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1
S P O L U	15	2 %	48	8 %	571	89 %	9	1 %	643

Informácie týkajúce sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR uvádzalo na miestach prístupných pre verejnosť, ktoré sú v správe obce, popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny 185 obcí (29 %), z toho 179 obcí s maďarskou národnostnou menšinou, 4 obce s rusínskou národnostnou menšinou a po jednej obci s ukrajinskou a nemeckou národnostnou menšinou. 162 obcí (25 %) uvádzalo tieto informácie v štátnom jazyku a čiastočne aj v jazyku národnostnej menšiny, z toho 155 obcí s maďarskou národnostnou menšinou, 6 obcí s rusínskou národnostnou menšinou a jedna obec s rómskou národnostnou menšinou. Pred dvoma rokmi sa v správe skúmalo len uvádzanie takýchto informácií v budovách, kde sídlil starosta obce/primátor mesta a obecné zastupiteľstvo/mestské zastupiteľstvo.

Tabuľka č. 41: Informácie týkajúce sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov Slovenskej republiky v jazyku národnostnej menšiny na miestach prístupných pre verejnosť, ktoré sú v správe obce (§ 4, ods. 6 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	179	35 %	155	31 %	161	32 %	11	2 %	506
rusínska	4	6 %	6	9 %	54	81 %	3	4 %	67
rómska	0	0 %	1	2 %	49	94 %	2	4 %	52
ukrajinská	1	6 %	0	0 %	16	94 %	0	0 %	17
nemecká	1	100 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1
S P O L U	185	29 %	162	25 %	280	44 %	16	2 %	643

Nápisy a oznamy určené na informovanie verejnosti (najmä v predajniach, na športoviskách, v reštauračných zariadeniach, na uliciach, pri cestách a nad nimi, na letiskách, autobusových staniciach a železničných staniciach), ktoré sú v správe obce, boli uvádzané aj v jazyku národnostnej menšiny v 173 obciach (27 %), a to v 169 obciach s maďarskou národnostnou menšinou, v dvoch obciach s rusínskou národnostnou menšinou a po jednej obci s ukrajinskou a nemeckou národnostnou menšinou. Nápisy a oznamy uviedli v 200 obciach, a to v 195 obciach s maďarskou národnostnou menšinou, v 4 obciach s rusínskou národnostnou menšinou a v jednej obci s rómskou národnostnou menšinou. Pred dvoma rokmi sa v správe skúmalo len uvádzanie takýchto informácií v budovách, kde sídlil starosta obce/primátor mesta a obecné zastupiteľstvo/mestské zastupiteľstvo.

Tabuľka č. 42: Nápisy a oznamy určené na informovanie verejnosti (najmä v predajniach, na športoviskách, v reštauračných zariadeniach, na uliciach, pri cestách a nad nimi, na letiskách, autobusových staniciach a železničných staniciach), ktoré sú v správe obce, uvádzané i v jazyku národnostnej menšiny (§ 4, ods. 6 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	169	33 %	195	39 %	125	25 %	17	3 %	506
rusínska	2	3 %	4	6 %	57	85 %	4	6 %	67
rómska	0	0 %	1	2 %	50	96 %	1	2 %	52
ukrajinská	1	6 %	0	0 %	16	94 %	0	0 %	17
nemecká	1	100 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1
S P O L U	173	27 %	200	31 %	248	39 %	22	3 %	643

Možnosť informovania verejnosti prostredníctvom miestneho rozhlasu alebo prostredníctvom iných technických zariadení v jazyku národnostnej menšiny uvádzajú v 487 obciach (75 %), a to v 456 obciach s maďarskou národnostnou menšinou, v 27 obciach s rusínskou národnostnou menšinou, v 3 obciach s ukrajinskou národnostnou menšinou a v jednej obci s rómskou národnostnou menšinou. Čiastočne využili túto možnosť v 36 obciach (6 %), a to v 21 obciach s maďarskou národnostnou menšinou, v 13 obciach s rusínskou národnostnou menšinou, v 32 obciach s ukrajinskou národnostnou menšinou. V jedinej obci s nemeckou národnostnou menšinou v tejto oblasti nepoužívali nemecký jazyk.

Tabuľka č. 43: Oznamy určené na informovanie verejnosti prostredníctvom miestneho rozhlasu alebo prostredníctvom iných technických zariadení sú uvádzané i v jazyku národnostnej menšiny (§ 5a, ods. 1 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	456	90 %	21	4 %	19	4 %	10	2 %	506
rusínska	27	41 %	13	19 %	25	37 %	2	3 %	67
rómska	1	2 %	0	0 %	50	96 %	1	2 %	52
ukrajinská	3	18 %	2	12 %	12	70 %	0	0 %	17
nemecká	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	487	75 %	36	6 %	107	17 %	13	2 %	643

Na otázku, akým spôsobom zverejňujú obce oznamy určené na informovanie verejnosti aj v jazyku národnostnej menšiny, 481 (75 %) obcí uviedlo obecný rozhlas (pred dvoma rokmi 445 obcí), 438 (68 %) obcí úradnú tabuľu obce (pred dvoma rokmi 334 obcí), 282 (44 %) obcí webové sídlo obce (pred dvoma rokmi 221 obcí), 86 (13 %) obcí periodickú tlač (pred dvoma rokmi 89 obcí), 23 (4 %) obcí obecnú televíziu (pred dvoma rokmi 30 obcí), 17 (3 %) obcí informačnú tabuľu (pred dvoma rokmi 8 obcí), 7 obcí (1 %) sociálne siete (pred dvoma rokmi tiež 7 obcí), 3 obce prostredníctvom SMS, dve obce internetové portály, dve obce aplikácie pre mobilné telefóny a jedna obec regionálny časopis. 18 obcí (3 %) sa vyjadrilo, že verejnosť informovalo v štátnom jazyku (pred dvoma rokmi 17 obcí).

Obec podľa zákona č. 184/1999 Z. z. zverejňuje dôležité informácie na úradnej tabuli obce, na webovom sídle obce a v periodickej tlači popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny. Túto povinnosť si splnilo 92 (14 %) obcí (pred dvoma rokmi 150), a to 88 obcí s maďarskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi 88), dve obce s rusínskou národnostnou menšinou a jedna obec s ukrajinskou a s nemeckou národnostnou menšinou. 240 (37 %) obcí zverejňuje tieto informácie v štátnom jazyku a čiastočne aj v jazyku národnostnej menšiny, z toho 222 obcí s maďarskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi 174) a 13 obcí s rusínskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi 8), 3 obce s rómskou národnostnou menšinou a dve obce s ukrajinskou národnostnou menšinou. Pokles počtu obcí, ktoré poskytovali dôležité informácie v plnom rozsahu v jazyku národnostnej menšiny môže súvisieť s tým, že dotazník presne špecifikoval, ktoré informácie sú relevantné z hľadiska zákona č. 184/1999 Z. z.

Tabuľka č. 44: Poskytovanie dôležitých informácií na úradnej tabuli obce, na webovom sídle obce a v periodickej tlači v jazyku národnostnej menšiny (§ 5a, ods. 2 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %	spolu
maďarská	88	17 %	222	44 %	183	36 %	13	3 %	506
rusínska	2	3 %	13	19 %	49	73 %	3	5 %	67
rómska	0	0 %	3	6 %	48	92 %	1	2 %	52
ukrajinská	1	6 %	2	12 %	14	82 %	0	0 %	17
nemecká	1	100 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1
S P O L U	92	14 %	240	37 %	295	46 %	17	3 %	643

Možnosť uvádzať nápisy na pamätníkoch, pomníkoch a pamätných tabuliach vo vlastníctve obce sa popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny bola využitá v 267 obciach (42 %) (pred dvoma rokmi 230). V 111 (14 %) obciach sa tieto nápisy uvádzajú v štátnom jazyku a čiastočne aj v jazyku národnostnej menšiny (pred dvoma rokmi 83). Dve obce s maďarskou národnostnou menšinou uviedli, že tieto nápisy sú iba v jazyku národnostnej menšiny. 152 obcí sa vyjadrilo, že sa ich to netýka.

Tabuľka č. 45: Jazyk národnostnej menšiny na pamätníkoch, pomníkoch a pamätných tabuliach (§ 4, ods. 7 zákona č. 184/1999 Z. z.)

	áno	podiel v %	čas- točne	podiel v %	nie	podiel v %	netýka sa našej obce	podiel v %	neodpo- vedal	podiel v %	spolu
maďarská	252	50 %	99	20 %	35	7 %	109	21 %	11	2 %	506
rusínska	11	16 %	10	15 %	26	39 %	16	24 %	4	6 %	67
rómska	0	0 %	0	0 %	27	52 %	24	46 %	1	2 %	52
ukrajinská	3	17 %	2	12 %	8	47 %	3	18 %	1	6 %	17
nemecká	1	100 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1
S P O L U	267	41 %	111	17 %	96	15 %	152	24 %	17	3 %	643

3.1.6 Záverečné otázky (otázky 66 – 71)

Vytváranie podmienok pre používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku hodnotilo 386 obcí (60 %) ako bezproblémové (pred dvoma rokmi 401), ďalších 167 obcí (26 %) ako čiastočne problémové (pred dvoma rokmi 120) a 71 obcí (11 %) ako problémové (pred dvoma rokmi 42). Ako dôvody problémového stavu uviedlo 128 obcí nedostatočné množstvo finančných prostriedkov (pred dvoma rokmi 81 obcí), 101 obcí nedostatočnú odbornú podporu (pred dvoma rokmi 60 obcí), 92 obcí nedostatočný počet kvalifikovaných zamestnancov (pred dvoma rokmi 66 obcí), 5 obcí nedostatok času, 3 obce nedostatok zamestnancov, dve obce náročnosť odborného prekladu úradných dokumentov, jedna obec neznalosť odbornej terminológie jazyka národnostnej menšiny (pred dvoma rokmi 5 obcí) a jedna obec nedostatok dvojjazyčných formulárov (pred dvoma rokmi taktiež jedna obec). 4 obce uviedli, že obyvateľstvo ovláda jazyk národnostnej menšiny len slovom, 3 obce, že obyvatelia neovládajú azbuku, 3 obce problémy odôvodnili neovládaním spisovnej podoby jazyka národnostnej menšiny. Jedna obec s ukrajinskou národnostnou menšinou uviedla, že sa komunikuje v rusínskom jazyku, jedna obec s rómskou národnostnou menšinou, že občania komunikujú v úradnom styku v štátnom jazyku a jedna obec s rómskou národnostnou menšinou uviedla, že príslušníci rómskej menšiny používajú maďarský a slovenský jazyk.

Dve obce²⁸ v prieskume uviedli, že vytváranie podmienok pre používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku nie je potrebné (pred dvoma rokmi 9 obcí) a 8 obcí²⁹ odpovedalo, že obyvatelia nemajú záujem. 13 obcí³⁰ uviedlo, že obyvatelia neovládajú jazyk národnostnej menšiny.

V 23 obciach evidovali podnety pre porušenie zákona č. 184/1999 Z. z. (pred dvoma rokmi 19 obcí), a to v 16 obciach s maďarskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi to bolo 5 obcí), v 5 obciach s rusínskou národnostnou menšinou (pred dvoma rokmi v 13 obciach), a v dvoch obciach s rómskou národnostnou menšinou. Každý z týchto obcí bol podaný jeden podnet, pričom dve obce neuviedli počet podnetov. 5 obcí uviedlo ako predmet podnetu výsledky Správy o stave používania jazykov národnostných menšín na území SR za obdobie 2015 – 2016. V 5 obciach boli predmetom podnetov absentujúce označenia obce v jazyku národnostnej menšiny na dopravných značkách, v 4 obciach chýbajúce označenie budovy obecného úradu v jazyku národnostnej menšiny, v dvoch obciach nedostatky na webovom sídle obce. Predmetom podaní boli aj informácie na úradnej tabuli, informácie pre cestujúcich na autobusovej stanici, informácie uvedené na tabuli o možnosti úrazu a nebezpečia na stavbe, neuvedenie informácií týkajúcich sa ohrozenia života, neuvedenie dôležitých informácií na úradnej tabuli, nevydanie požadovaných dokladov alebo niektorých úradných formulárov. Jednej obci bol podaný podnet, pretože na internetovej stránke obce neboli zverejňované informácie v štátnom jazyku. Obce nedostatky v 10 prípadoch odstránili, v 3 prípadoch čiastočne odstránili, v jednom prípade podnetu vyhovel, a jeden podnet postúpili. V dvoch prípadoch bola dokázaná neopodstatnenosť podnetu.

Záver - porovnanie výsledkov prieskumu 2018 a 2016

Oblasti, kde sa zvýšili alebo zostali pôvodné absolútne počty i percentuálne podiely:

- návratnosť (u nemeckej národnostnej menšiny zostalo 100 %),
- označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené pod názvom v štátnom jazyku pri označení železničnej stanice alebo autobusovej stanice (u ukrajinskej a nemeckej zostalo 0 %),
- poskytovanie písomných odpovedí na písomné podania v jazyku národnostnej menšiny (u rómskej, u ukrajinskej a u nemeckej zostalo 0),
- kronika obce vedená v jazyku národnostnej menšiny (u nemeckej zostalo 0),
- používanie jazyka národnostnej menšiny pri výkone služobného styku obecnej polície (u ukrajinskej a u nemeckej zostalo 0),
- vyjadrenie súhlasu prítomných s používaním jazyka národnostnej menšiny v služobnom styku obecnej polície (u ukrajinskej a u nemeckej zostalo 0),

²⁸ Sú to: Arnutovce, Ostrovany (rómska národnostná menšina).

²⁹ Sú to: Ďurkov, Chmiňany (rómska národnostná menšina), Medzilaborce (rusínska národnostná menšina), Parihuzovce (ukrajinská národnostná menšina), Nové Hony, Dubník, Biskupice a Čakanovce (maďarská národnostná menšina).

³⁰ Sú to: Žbince, Kačanov, Hlinné, Svinia, Malý Slivník, Toporec, Zborov, Dulovo (rómska národnostná menšina), Havranec (rusínska národnostná menšina), Chmeľová, Mikulášová, Prituľany, Nižný Mirošov (ukrajinská národnostná menšina).

- obce, v ktorých doručili žiadosti o vydanie dvojazyčných verejných listín (len u maďarskej, u ostatných zostalo 0),
- obce, v ktorých vydávali dvojazyčné verejné listiny (len u maďarskej, u ostatných zostalo 0),
- vydávanie rozhodnutí v správnom konaní v rovnopise v jazyku národnostnej menšiny (len u maďarskej, u ostatných zostalo 0),
- materiály na zasadnutie obecného/mestského zastupiteľstva v jazyku národnostnej menšiny (len u maďarskej a rusínskej),
- doručenie žiadostí o vydanie informácie o všeobecne záväzných právnych predpisoch popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny (len u maďarskej, u ostatných zostalo 0).
- vydávanie a zverejnenie všeobecných záväzných nariadení obce v jazyku národnostnej menšiny (u rómskej a u ukrajinskej zostalo 0).
- uvádzanie informácií týkajúce sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov Slovenskej republiky v jazyku národnostnej menšiny.

Oblasti, kde sa zvýšili alebo zostali pôvodné absolútne počty a vzhľadom na vyššiu návratnosť dotazníkov sa percentuálne podiely menili:

- označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené na dopravnej značke na začiatku a na konci obce (u rusínskej sa znížil podiel),
- označenie orgánu verejnej správy umiestnené na budovách v jazyku národnostnej menšiny (u rusínskej sa znížil podiel, u nemeckej zostalo 100 %),
- označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené popri názve obce v štátnom jazyku na budovách orgánov verejnej správy (u rusínskej sa znížil podiel, u nemeckej zostalo 100 %),
- geografické značenia v jazyku národnostnej menšiny (u rusínskej sa znížil podiel, u rómskej, a nemeckej zostalo 0),
- zverejnenie informácie o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny v ústnej i písomnej podobe v úradnom styku (u rómskej sa znížil podiel, počet sa nezmenil),
- zabezpečenie dvojazyčných úradných formulárov v rozsahu pôsobnosti obce (u rómskej sa nezmenil počet, ale podiel sa znížil),
- prijímanie písomných podaní od občanov v jazyku národnostnej menšiny (u rómskej a nemeckej zostalo 0, u maďarskej sa počet zvýšil, podiel sa nezmenil),
- používanie jazyka národnostnej menšiny poslancami na rokovaní obecného/mestského zastupiteľstva (u ukrajinskej sa znížil podiel, u nemeckej zostalo 0),
- používanie jazyka národnostnej menšiny starostom/primátorom na rokovaní obecného/mestského zastupiteľstva (u ukrajinskej sa znížil podiel, u nemeckej zostalo 0),
- rokovací jazyk obecného/mestského zastupiteľstva jazyk národnostnej menšiny (u ukrajinskej sa znížil podiel, u rómskej a u nemeckej zostalo 0),
- jazyk národnostnej menšiny na pamätníkoch, pomníkoch a pamätných tabuliach (u rusínskej sa podiel nezmenil, u ukrajinskej sa znížil).

Oblasti, kde sa menili alebo zostali pôvodné absolútne počty a vzhľadom na vyššiu návratnosť dotazníkov aj percentuálne podiely:

- označenie ulíc v jazyku národnostnej menšiny (u maďarskej sa zvýšil počet aj podiel, u rusínskej sa znížil podiel aj počet, u rómskej, ukrajinskej a nemeckej zostalo 0),
- časový priestor na vybavovanie vecí v jazyku národnostnej menšiny (u rómskej sa znížil počet aj podiel, klesol na 0),
- používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnej agende obecného úradu (celkovo sa počet a podiel sa znížil, čiastočné používanie sa zvýšilo u maďarskej a u ukrajinskej, znížilo sa u rusínskej, zostalo 0 u rómskej a nemeckej),
- doručenie žiadostí o vydanie dvojazyčných rodných listov, sobášnych listov a úmrtných listov (u maďarskej a u rusínskej sa zvýšil počet, u maďarskej sa podiel nezmenil, u rómskej sa znížil, u ukrajinskej a u nemeckej zostalo 0),
- rokovací jazyk obecného/mestského zastupiteľstva jazyk národnostnej menšiny a štátny jazyk (u rómskej sa zvýšil počet a podiel, u rusínskej a u krajinskej sa zvýšil počet ale znížil sa podiel, u maďarskej sa počet nezmenil ale podiel sa znížil, u nemeckej zostalo 0),
- poskytovanie dôležitých informácií na úradnej tabuli obce, na webovom sídle obce a v periodickej tlači v jazyku národnostnej menšiny (u maďarskej sa znížil počet aj podiel, u ostatných sa zvýšil počet aj podiel),
- podiel zamestnancov ovládajúcich jazyk národnostnej menšiny aspoň slovom, to isté platí aj pri zamestnancov ovládajúcich jazyk národnostnej menšiny slovom a písmom (u rómskej sa zvýšil aj počet aj podiel, u nemeckej zostalo 0 %) počet sa zvýšil u maďarskej a u ukrajinskej, ale podiel sa znížil, u rusínskej sa znížil aj počet aj podiel),
- počet a podiel príslušníkov obecnej polície ovládajúcich jazyk národnostnej menšiny aspoň slovom (u maďarskej sa znížil počet aj podiel, u rusínskej a u rómskej sa zvýšil, u ukrajinskej a u nemeckej zostalo 0),
- počet a podiel príslušníkov obecnej polície ovládajúcich jazyk národnostnej menšiny slovom a písmom (u maďarskej sa znížil podiel, ale počet sa nezmenil, u rómskej sa zvýšil, u rusínskej, u ukrajinskej a u nemeckej zostalo 0),
- používanie jazyk národnostnej menšiny príslušníkmi obecnej polície, ktorí ovládajú jazyk národnostnej menšiny pri komunikácii s občanmi patriacimi k národnostnej menšine (u maďarskej sa znížil počet, u rusínskej a u rómskej sa zvýšil, u ukrajinskej a u nemeckej zostalo 0, čiastočné používanie sa zvýšilo u maďarskej),
- doručenie žiadosti o vydanie dvojazyčných rozhodnutí (u maďarskej sa zvýšil počet, u rusínskej sa znížil, u ostatných neboli žiadosti),
- označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené popri názve obce v štátnom jazyku na rozhodnutiach vydaných v jazyku národnostnej menšiny (u nemeckej sa zvýšil aj počet aj podiel, u maďarskej sa zvýšil počet, podiel sa nezmenil, u rusínskej sa znížil, u ukrajinskej sa zvýšil počet čiastočného označovania, u ukrajinskej zostalo 0),
- počet obcí ktoré nezabezpečujú podmienky na používanie jazyka národnostnej menšiny (len u ukrajinskej sa zvýšil počet, u nemeckej sa nezmenila situácia),

- doručené podnety z dôvodu porušenia zákona o používaní jazykov národnostných menšín (počet u maďarskej a u rómskej sa zvýšil, u rusínskej a u ukrajinskej sa znížil, u nemeckej zostal 0).

Oblasti, kde sa znížili absolútne počty alebo zostal pôvodný absolútny počet a znížili sa podiely:

- počet žiadostí o vydanie dvojjazyčných verejných listín (povolenia, oprávnenia, potvrdenia, vyjadrenia a vyhlásenia),
- doručenie podaní, ktorým sa začalo správne konanie v jazyku národnostnej menšiny (také podania boli len u maďarskej),
- zabezpečenie informácií o všeobecne záväzných právnych predpisoch popri štátnom jazyku v jazyku národnostnej menšiny (len u maďarskej, u ostatných zostalo 0).

3.2 Právnické osoby zriadené územnou samosprávou

Občan SR patriaci k národnostnej menšine má v zmysle č. 184/1999 Z. z. právo v obci vymedzenej zákonom komunikovať v ústnom a písomnom styku aj s právnickou osobou zriadenou územnou samosprávou v jazyku národnostnej menšiny. Táto oblasť používania jazykov národnostných menšín bola po prvýkrát zmapovaná v správe o stave za obdobie rokov 2015 – 2016. Vzhľadom na skutočnosť, že neexistuje ustálený zoznam takýchto právnických osôb úrad splnomocnenca oslovil všetky dotknuté obce a 6 samosprávnych krajov (Bratislavský, Trnavský, Nitriansky, Banskobystrický, Košický a Prešovský), na území ktorých sa takéto obce nachádzajú a požiadal ich o spoluprácu pri zbere údajov týkajúcich sa týchto subjektov. Vyplnené dotazníky pre právnické osoby zriadené orgánmi územnej samosprávy zaslalo celkovo 70 obcí a Nitriansky samosprávny kraj za 117 právnických osôb zriadených obcou a 20 právnických osôb zriadených samosprávnym krajom. V súlade so zákonom č. 184/1999 Z. z., sa uvedené právo netýka oblastí, ktoré upravujú osobitné zákony, teda predškolskej výchovy, základných škôl, stredných škôl a kultúry. Z uvedeného počtu, boli spracované dáta za 55 relevantných právnických osôb zriadených obcami a 10 právnických osôb zriadených samosprávnymi kraji pôsobiacich v oblasti sociálnych služieb, správy majetku, technických služieb, zdravotníctva, cestovného ruchu, rekreácie a športu, bytovej správy, verejnoprospešných a komunálnych prác, telekomunikácií a odborného vzdelávania. 39 obcí zaslalo informácie aj o 62 právnických osobách obcí pôsobiacich v oblasti predškolskej výchovy, základných škôl, stredných škôl a kultúry, ktoré však z vyššie uvedených dôvodov nie sú predmetom tejto analýzy. V porovnaní s výsledkami predchádzajúceho prieskumu v roku 2016, v rámci ktorého boli spracované údaje za 41 relevantných právnických osôb, v aktuálnom prieskume sú spracované údaje celkovo za 65 takýchto právnických osôb.

V rámci tejto oblasti prieskumu sa zisťovalo 7 tematických okruhov používania jazykov národnostných menšín v pôsobnosti orgánov územnej samosprávy tak, ako vyplývajú zo zákona č. 184/1999 Z. z. Respondentom bolo položených spolu 55 otázok v nasledovnom poradí: označenia v jazyku národnostnej menšiny (otázky 1 – 6), úradný styk (otázky 7 – 19), dvojjazyčné dokumenty (otázky 20 – 35), rokovanie orgánov právnickej osoby (otázky 36 – 39), informovanie verejnosti (otázky 40 – 46), oblasť verejného styku (otázky 47 – 49) a záverečné otázky (otázky 50 – 55). Znenie dotazníka tvorí prílohu č. 2.

3.2.1 Právnické osoby zriadené obcami

Vyplnený dotazník zaslalo 31 obcí (z toho 30 obcí s maďarskou a jedna obec s rusínskou národnostnou menšinou) s informáciami o 55 relevantných právnických osobách zriadených obcami. Ide o: 22 zariadení sociálnych služieb, 9 subjektov pôsobiacich v oblasti správy majetku, 8 v oblasti technických služieb, 6 v oblasti cestovného ruchu, dve v oblasti bytovej správy, jedna v oblasti verejnoprospešných a komunálnych prác, jedna v oblasti telekomunikácií a odborného vzdelávania, jedna v oblasti športu a 5 centier voľného času. V záujme zachovania celistvosti textu sa všade tam, kde sa v texte tejto časti správy používa pojem právnická osoba zriadená obcou má na mysli právnická osoba v obci s maďarskou

národnostnou menšinou a v jednom prípade sa tam, kde je to potrebné uvádza právnická osoba v obci s rusínskou národnostnou menšinou.

Označenia v jazyku národnostnej menšiny (otázky 1 – 6)

Z celkového počtu 55 právnických osôb označenie právnickej osoby zriadenej obcou v jazyku národnostnej menšiny uviedlo 41 (75 %) respondentov. 8 (15 %) respondenti uviedli označenie v jazyku národnostnej menšiny, ktoré je totožné s názvom v štátnom jazyku a niektorí respondenti uviedli cudzojazyčné označenie napríklad v anglickom jazyku. Označenie právnickej osoby zriadenej obcou umiestnené na budovách bolo uvedené v 18 (33 %) prípadoch v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny, v 35 (64 %) prípadoch v štátnom jazyku. V jednom prípade respondent uviedol obidve možnosti. Označenie právnickej osoby zriadenej obcou v jazyku národnostnej menšiny uviedli v 33 (60 %) prípadoch rovnakým písmom a v 5 (9 %) prípadoch menším písmom. 16 respondentov neodpovedalo. Označenie obce v jazyku národnostnej menšiny bolo uvedené popri názve obce v štátnom jazyku na budovách právnickej osoby zriadenej obcou v 30 (55 %) prípadoch. V dvoch prípadoch (4 %) bolo označenie obce uvedené čiastočne aj v jazyku národnostnej menšiny. V 22 prípadoch označenie obce v jazyku národnostnej menšiny nebolo uvedené.

Úradný styk (otázky 7 – 19)

548 (26 %) zamestnancov právnických osôb zriadených obcou (z celkového počtu 2 146) ovláda menšinový jazyk slovom a 1 425 (66 %) ho ovláda slovom a písmom. Celkovo ovláda jazyk národnostnej menšiny aspoň slovom 1 973 zamestnancov. V jednom prípade odpoveď nebola uvedená z dôvodu ochrany osobných údajov. 52 (95 %) právnických osôb zriadených obcou zabezpečuje používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku prostredníctvom svojich zamestnancov komunikujúcich v jazyku národnostnej menšiny, jedna právnická osoba zriadená obcou prostredníctvom tlmočnických alebo prekladateľských služieb.

23 (42 %) právnických osôb zriadených obcou uvádzalo na viditeľnom mieste informáciu o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny, v 4 (8 %) prípadoch bola informácia uvedená v štátnom jazyku, v 5 (91 %) prípadoch bola informácia uvedená v jazyku národnostnej menšiny a v 14 (25 %) prípadoch bola informácia uvedená v štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny. 28 (51 %) právnických osôb zriadených obcou túto informáciu neuvádzalo. V 14 (25 %) prípadoch bola informácia zverejnená na informačnej tabuli, v 3 (5 %) prípadoch na úradnej tabuli, v 4 (7 %) prípadoch iným spôsobom (na vchodových dverách alebo na webovom sídle organizácie) a v dvoch (4 %) prípadoch kombináciou uvedených spôsobov.

V sledovanom období registrovalo 5 (9 %) právnických osôb zriadených obcou 15 písomných podaní od občanov v jazyku národnostnej menšiny. Medzi podaniami boli žiadosti, sťažnosti pochvaly a podnety, ktoré sa týkali kultúrnych podujatí organizovaných právnickými osobami. Dve (4 %) právnické osoby zriadené obcou poskytli odpoveď okrem

štátneho jazyka aj v jazyku národnostnej menšiny, jedna (2 %) poskytla odpoveď v štátnom jazyku a dve neposkytli odpoveď aj v jazyku národnostnej menšiny na písomné podania.

V úradnej agende 5 (9 %) právnických osôb zriadených obcou sa čiastočne používal okrem štátneho jazyka aj jazyk národnostnej menšiny, a to v oblasti evidencie dochádzky zamestnancov, interných zápisníc, oznamov, vo všeobecne záväzných nariadeniach a pri oznamoch pre klientov.

Dvojazyčné dokumenty (otázky 20 – 35)

V sledovanom období zabezpečovali dvojazyčné úradné formuláre úplne alebo čiastočne 4 (7 %) právnické osoby zriadené obcou. Niektoré formuláre sa týkali prihlášok do mestskej športovej organizácie a v ostatných prípadoch právnické osoby neuviedli bližšie informácie. Jednej (2 %) právnickej osobe bola v sledovanom období doručená žiadosť o vydanie dvojazyčných úradných formulárov a na základe požiadania predmetné formuláre aj vydala. Jedna (2 %) právnická osoba zriadená obcou nedostala žiadosť o vydanie dvojazyčných úradných formulárov, napriek tomu ich vydala. Právnické osoby zriadené obcou nedostali žiadosti o vydanie dvojazyčných verejných listín ani podania, ktorými by sa začalo správne konanie v jazyku národnostnej menšiny ani žiadosti o vydanie dvojazyčných rozhodnutí. Právnické osoby zriadené obcou taktiež nevydali rozhodnutia v správnom konaní v rovnopise v jazyku národnostnej menšiny.

Rokovanie orgánov právnickej osoby (otázky 36 – 39)

Na rokovaní orgánov 19 (35 %) právnických osôb zriadených obcami sa používal okrem štátneho jazyka aj jazyk národnostnej menšiny a v 16 (29 %) sa používal štátny jazyk a čiastočne aj jazyk národnostnej menšiny vrátane rusínskeho jazyka. Rokovanie sa viedlo v 26 (47 %) právnických osobách v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny, v 20 (36 %) právnických osobách v štátnom jazyku a v 8 (15 %) právnických osobách v jazyku národnostnej menšiny. Na rokovanie orgánov 10 (18 %) právnických osôb sa čiastočne pripravovali materiály aj v jazyku národnostnej menšiny a v prípade dvoch (4 %) právnických osôb sa materiály pripravovali aj v jazyku národnostnej menšiny. Na rokovaní 15 (27 %) právnických osôb sa zabezpečovala možnosť používania jazyka národnostnej menšiny prostredníctvom zamestnancov právnickej osoby, v 9 (16 %) prípadoch ovládal každý zúčastnený jazyk národnostnej menšiny, 3 (5 %) právnické osoby zriadené obcami zabezpečovali túto možnosť prostredníctvom tlmočnických služieb.

Informovanie verejnosti (otázky 40 – 46)

Jednej (2 %) právnickej osobe zriadenej obcou boli doručené 3 žiadosti o vydanie informácií o všeobecne záväzných právnych predpisoch popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny. Uvedená právnická osoba zabezpečila na základe žiadosti vydanie informácie o všeobecne záväzných právnych predpisoch popri štátnom jazyku čiastočne aj v jazyku národnostnej menšiny. Informácie týkajúce sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR v budovách, kde sídlia právnické osoby zriadené obcou, uvádzalo 32 (58 %) právnických osôb zriadených obcou v štátnom jazyku. 11 (20 %) právnických osôb

zriadených obcou uvádzalo predmetné informácie v štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny a 10 (18 %) právnických osôb čiastočne aj v jazyku národnostnej menšiny.

Nápisy a oznamy určené na informovanie verejnosti uvádzalo aj v jazyku národnostnej menšiny 30 (55 %) právnických osôb zriadených obcami vrátane právnickej osoby zriadenej obcou s rusínskou národnostnou menšinou, čiastočne ich uvádzalo aj v jazyku národnostnej menšiny 10 (18 %) právnických osôb a 18 (33 %) právnických osôb zriadených obcami predmetné nápisy a oznamy v jazyku národnostnej menšiny neuvádzalo. 26 (47 %) právnických osôb zriadených obcami uvádzalo predmetné nápisy a oznamy na svojom webovom sídle, 17 (31 %) právnických osôb na úradnej tabuli, 15 (27 %) právnických osôb na inom mieste (napr. miestny rozhlas v prípade právnickej osoby zriadenej obcou s rusínskou národnostnou menšinou, na sociálnych sieťach, informačných tabuliach, nástenkách, letákoch, brožúrach a podobne), pričom 15 z týchto právnických osôb označilo viac možností súčasne. 12 (22 %) právnických osôb uviedlo, že informácie v jazyku národnostnej menšiny neuvádzajú nikde.

Zákon č. 211/2000 Z. z. ukladá povinnosť právnickým osobám, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, aby dôležité informácie³¹, ktoré sú vymedzené osobitným zákonom, zverejnili v dotknutých obciach aj v jazyku národnostných menšín. Tieto informácie čiastočne zverejnili 13 (24 %) právnických osôb zriadených obcami, 7 (13 %) právnických osôb ich zverejnili v štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny. 32 (58 %) právnických osôb zriadených obcami predmetné informácie nezverejnili.

Oblasť verejného styku (otázky 47 – 49)

V súlade so zákonom č. 184/1999 Z. z. občan SR patriaci k národnostnej menšine môže pri komunikácii s personálom zdravotníckych zariadení a zariadení sociálnych služieb alebo zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v dotknutých obciach používať jazyk národnostnej menšiny, pričom takéto zariadenie umožní používanie jazyka národnostnej menšiny, ak to podmienky daného zariadenia dovoľujú. 22 (40 %) zariadení zabezpečuje možnosť používania jazyka národnostnej menšiny prostredníctvom svojho personálu komunikujúceho v jazyku národnostnej menšiny, jedno (2 %) prostredníctvom tlmočnických alebo prekladateľských služieb a 32 (58 %) iným spôsobom.

³¹ Spôsob zriadenia povinnej osoby, jej právomoci a kompetencie a popis organizačnej štruktúry, miesto, čas a spôsob, akým možno získavať informácie; informácie o tom, kde možno podať žiadosť, návrh, podnet, sťažnosť alebo iné podanie, miesto, lehota a spôsob podania opravného prostriedku a možnosti súdneho preskúmania rozhodnutia povinnej osoby vrátane výslovného uvedenia požiadaviek, ktoré musia byť splnené, postup, ktorý musí povinná osoba dodržiavať pri vybavovaní všetkých žiadostí, návrhov a iných podaní, vrátane príslušných lehôt, ktoré je nutné dodržať, prehľad predpisov, pokynov, inštrukcií, výkladových stanovísk, podľa ktorých povinná osoba koná a rozhoduje alebo ktoré upravujú práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb vo vzťahu k povinnej osobe, sadzobník správnych poplatkov, ktoré povinná osoba vyberá za správne úkony a sadzobník úhrad za sprístupňovanie informácií. § 5 Zákona č. 211/2000 Z. z.

Záverečné otázky (otázky 50 – 55)

45 (82 %) právnických osôb zriadených obcami uviedlo, že vytváranie podmienok pre používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku je bezproblémové, pre 8 (15 %) právnických osôb zriadených obcami je čiastočne problémové a jedna právnická osoba to označila za problémové. Právnické osoby ako hlavné dôvody uviedli nedostatočný počet kvalifikovaných zamestnancov, nedostatočné množstvo finančných prostriedkov, nedostatočnú odbornú podporu, náročnosť odborných prekladov alebo kombináciu uvedených dôvodov. Dvomi právnickým osobám (4 %) zriadených obcami boli v sledovanom období doručené 3 podnety z dôvodu porušenia zákona č. 184/1999 Z. z., ktoré sa týkali orientačnej tabule len v slovenskom jazyku, vianočných prianí doručených zariadeniu zverejnených len v slovenskom jazyku a citátu na maľovanom obraze vyvesenom v zariadení len v slovenskom jazyku. Jeden podnet týkajúci sa orientačnej tabule bez informácií v jazyku národnostných menšín bol akceptovaný a nedostatky odstránené, dva podnety boli vyhodnotené ako neopodstatnené.

3.2.2 Právnické osoby zriadené samosprávnymi krajmi

Správa mapuje 10 relevantných právnických osôb zriadených Nitrianskym samosprávnym krajom v obciach s maďarskou národnostnou menšinou z toho 8 pôsobiach v oblasti sociálnych služieb a dve v oblasti zdravotníctva.

Označenia v jazyku národnostnej menšiny (otázky 1 – 6)

Označenie právnickej osoby zriadenej samosprávnym krajom v jazyku národnostnej menšiny uviedlo 7 (70 %) respondentov. Označenie právnickej osoby zriadenej samosprávnym krajom umiestnené na budovách bolo u 6 právnických osôb uvedené v štátnom jazyku a v 4 prípadoch v štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny rovnakým písmom.

Úradný styk (otázky 7 – 19)

Z celkového počtu 717 zamestnancov právnických osôb zriadených samosprávnymi krajmi 259 (36 %) zamestnancov ovláda jazyk národnostnej menšiny slovom a 333 (46 %) zamestnancov slovom a písmom, pričom v každej právnickej osobe pracuje aspoň jeden takýto zamestnanec a všetky právnické osoby zriadené samosprávnymi krajmi zabezpečovali používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku prostredníctvom nich. Žiadna predmetná právnická osoba si neurčila časový priestor na vybavovanie vecí v jazyku národnostnej menšiny. 5 (50 %) z nich neuvádza informáciu o používaní jazyka národnostnej menšiny vo svojom zariadení (1 na predmetnú otázku neodpovedala). 4 (40 %) právnické osoby ju uvádzajú v jazyku národnostnej menšiny, 3 (30 %) z toho aj v štátnom jazyku a to buď na úradnej alebo informačnej tabuli, prípadne na nástenke. Právnickým osobám zriadeným samosprávnymi krajmi neboli doručené žiadne písomné podania od občanov

v jazyku národnostnej menšiny. V úradnej agende v jednej z 10 právnických osôb sa čiastočne používal jazyk národnostnej menšiny.

Dvojazyčné dokumenty (otázky 20 – 35)

Dve (20 %) právnické osoby zriadené samosprávnymi krajmi čiastočne zabezpečovali dvojazyčné úradné formuláre (žiadosti o prijatie do zariadenia núdzového bývania, dotazníky pre PSS), zvyšných 8 (80 %) nezabezpečovalo. Žiadnej predmetnej právnickej osobe neboli doručené žiadosti o vydanie dvojazyčných verejných listín, podania, ktorým sa začalo správne konanie v jazyku národnostnej menšiny alebo žiadosti o vydanie dvojazyčných rozhodnutí. V tejto súvislosti právnické osoby zriadené samosprávnymi krajmi ani nevydali rozhodnutia v správnom konaní v rovnopise v jazyku národnostnej menšiny.

Rokovanie orgánov právnickej osoby (otázky 36 – 39)

Na rokovaní orgánov dvoch (20 %) právnických osôb zriadených samosprávnym krajom sa používal okrem štátneho jazyka aj jazyk národnostnej menšiny, v 3 (30 %) právnických osobách zriadených samosprávnymi krajmi sa okrem štátneho jazyka čiastočne používal jazyk národnostnej menšiny. Rokovanie sa viedlo v 3 (30 %) právnických osobách zriadených samosprávnym krajom v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny. V 6 (60 %) právnických osobách zriadených samosprávnymi krajmi sa rokovanie viedlo v štátnom jazyku. Na rokovanie orgánov právnickej osoby sa nepripravovali materiály v jazyku národnostnej menšiny. V 6 (60 %) právnických osobách zriadených samosprávnymi krajmi zabezpečovali možnosť používania jazyka národnostnej menšiny prostredníctvom zamestnancov právnickej osoby zriadenej samosprávnym krajom, ďalšie dve (20 %) iným spôsobom, dve na otázku neodpovedali.

Informovanie verejnosti (otázky 40 – 46)

Ani jednej dotknutej právnickej osobe neboli doručené žiadosti o vydanie informácií o všeobecne záväzných právnych predpisoch popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny. Informácie týkajúce sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR v budovách, kde sídli dotknutá právnická osoba, uvádzajú dve (20 %) právnické osoby v štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny a jedna (10 %) právnická osoba čiastočne aj v jazyku národnostnej menšiny. Všeobecné informácie slúžiace pre občanov v budovách, kde sídli právnická osoba, uvádzajú 3 (30 %) právnické osoby čiastočne v štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny a nápisy a oznamy určené na informovanie verejnosti aj v jazyku národnostnej menšiny uvádzajú dve právnické osoby a ďalšie dve čiastočne, a to na informačnej tabuli, alebo na nástenkách.

Oblasť verejného styku (otázky 47 – 49)

Možnosť používania jazyka národnostnej menšiny zabezpečovali právnické osoby zriadené samosprávnymi krajmi prostredníctvom svojho personálu.

Záverečné otázky (otázky 50 – 55)

Vytváranie podmienok pre používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku pre právnickú osobu zriadenú samosprávnym krajom uviedlo 8 (80 %) právnických osôb zriadených samosprávnymi kraji za bezproblémové a 2 (20 %) za čiastočne problémové. Ako hlavný dôvod jedno zariadenie uviedlo nedostatočné množstvo finančných prostriedkov a jedno neovládanie odborného jazyka a terminológie. Právnickým osobám zriadených samosprávnymi kraji neboli doručené žiadne podnety z dôvodu porušenia zákona č. 184/1999 Z. z.

3.3 Štátna správa

3.3.1 Postavenie a pôsobnosť vybraných orgánov štátnej správy vo vzťahu k zákonu č. 184/1999 Z. z.

Podľa zákona č. 184/1999 Z. z., ktorý ustanovuje povinnosti v oblasti používania jazykov národnostných menšín pre orgány verejnej správy v obciach vymedzených zákonom občan SR patriaci k národnostnej menšine má právo v obci vymedzenej zákonom komunikovať v ústnom a písomnom styku pred orgánom verejnej správy vrátane predkladania písomných listín a dôkazov aj v jazyku národnostnej menšiny, pričom ustanovuje ďalšie podrobnosti v tejto oblasti. Za orgány miestnej štátnej správy sa považujú tie orgány, o ktorých osobitný zákon ustanovuje, že vykonávajú štátnu správu, pričom nejde o ústredné orgány štátnej správy alebo o orgány štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou. Zákon č. 184/1999 Z. z. neodvodzuje právo občanov SR patriacich k národnostnej menšine používať jazyk národnostnej menšiny pred orgánom miestnej štátnej správy od miesta sídla príslušného orgánu, ale od miesta komunikácie. Ak je miestom komunikácie obec, ktorá sa nachádza v zozname uvedenom v nariadení vlády č. 221/1999 Z. z., má občan SR patriaci k národnostnej menšine právo v súlade so zákonom č. 184/1999 Z. z. používať v písomnej a ústnej komunikácii jazyk národnostnej menšiny a orgán miestnej štátnej správy, ktorý je adresátom komunikácie, je tiež povinný postupovať v súlade so zákonom č. 184/1999 Z. z. Z uvedeného vyplýva, že ak sa organizačná zložka orgánu miestnej štátnej správy nachádza v obci, ktorá je uvedená v zozname podľa nariadenia vlády č. 221/1999 Z. z., považuje sa za orgán verejnej správy podľa zákona č. 184/1999 Z. z.

Úrad splnomocnenca v nadväznosti na vyššie uvedené skutočnosti v súčinnosti s MV SR, Ministerstvom financií SR, Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny, Štátnou veterinárnou a potravinovou správou a Úradom verejného zdravotníctva vytýpoval orgány štátnej správy a ich organizačné zložky, v ktorých sa popri štátnom jazyku v úradnom styku používa i jazyk národnostnej menšiny. Spolu bolo oslovených 89 orgánov štátnej správy, z toho 85 orgánov štátnej správy v obciach s maďarskou národnostnou menšinou a 4 orgány štátnej správy v obciach s rusínskou národnostnou menšinou (dva okresné úrady, jeden colný úrad a jeden úrad práce). Ide o 14 okresných úradov, 27 úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, 16 daňových úradov, 13 colných úradov, 8 regionálnych veterinárnych a potravinových správ, 6 regionálnych úradov verejného zdravotníctva a 5 štátnych archívov. V záujme zachovania celistvosti textu sa všade tam, kde sa v texte tejto časti správy používa pojem orgán štátnej správy, má na mysli orgán štátnej správy v obci s maďarskou národnostnou menšinou. V 4 prípadoch (dva okresné úrady, jeden colný úrad a jeden úrad práce) sa uvádza orgán štátnej správy v obci s rusínskou národnostnou menšinou.

Pri porovnávaní dát z dotazníkových prieskumov sa v tejto časti správy vychádzalo z prieskumov zo správ za roky 2012 a 2016, a to pri všetkých otázkach, kde bolo možné uskutočniť komparáciu. Vzhľadom na skutočnosť, že správa v roku 2014 sa v súvislosti s prebiehajúcim procesom vytvárania novej štruktúry orgánov štátnej správy³² zamerala na

³² Bližšie pozri: Program „Efektívna, spoľahlivá a otvorená verejná správa“ MV SR.

výsledky kontroly sekcie kontroly a prevencie korupcie úradu vlády vybraných okresných úradov na úseku používania jazykov menšín, nebolo možné porovnávať výsledky dotazníkových prieskumov so správou za toto obdobie.

Prostredníctvom dotazníkov sa zisťovalo 6 tematických okruhov používania jazykov národnostných menšín v pôsobnosti orgánov štátnej správy/miestnej štátnej správy tak, ako vyplývajú zo zákona č. 184/1999 Z. z. Tieto tematické okruhy boli spracované v nasledovnom členení: označenia v jazyku národnostnej menšiny, úradný styk, dvojjazyčné dokumenty, rokovanie orgánov štátnej správy/miestnej štátnej správy, informovanie verejnosti a záverečné otázky. Respondentom bolo položených spolu 52 otázok v nasledovnom poradí: označenia v jazyku národnostnej menšiny (otázky 1 – 6), úradný styk (otázky 7 – 19), dvojjazyčné dokumenty (otázky 20 – 35), rokovanie orgánov štátnej správy/miestnej štátnej správy (otázky 36 – 39), informovanie verejnosti (otázky 40 – 46) a záverečné otázky (otázky 47 – 52). V prípade colných úradov bolo položených celkovo 54 otázok. Všetky oslovené subjekty štátnej správy zaslali vyplnený dotazník. Znenie dotazníka pre orgány štátnej správy je súčasťou prílohy č. 3. Zoznam orgánov štátnej správy a ich organizačných zložiek, v ktorých sa v zmysle zákona č. 184/1999 Z. z. popri štátnom jazyku v úradnom písomnom styku používa aj jazyk národnostnej menšiny je súčasťou prílohy č. 8.

3.3.2 Informácie za všetky orgány štátnej správy

3.3.2.1 Označenia v jazyku národnostnej menšiny (otázky 1 – 6)

Povinnosti v oblasti označení v jazykoch národnostných menšín vyplývajú zo zákona č. 184/1999 Z. z., ktorý ustanovuje povinnosti v súvislosti s uvádzaním označení obce v jazyku národnostnej menšiny a upravuje označenie orgánu verejnej správy umiestnené na budovách.

Označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené popri názve obce v štátnom jazyku na budovách orgánov štátnej správy má v súlade so zákonom 71 (80 %) orgánov štátnej správy, z toho všetky daňové a colné úrady vrátane colného úradu v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou a štátne archívy; ďalej 13 (93 %) okresných úradov³³; 12 (44 %) úradov práce z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou; 7 (88 %) RVPS a 5 (83 %) RÚVZ. Z porovnania výsledkov z roku 2016 vyplýva, že v tejto oblasti nastali významné zmeny. Označenie obce v jazyku národnostnej menšiny bolo uvedené popri názve obce v štátnom jazyku na budovách orgánov štátnej správy v prípade roku 2016 na budovách 44 % príslušných orgánov a v prípade roku 2018 na budovách 80 % príslušných orgánov.

Povinnosť označenia orgánu verejnej správy umiestneného na budovách v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny bola splnená v prípade všetkých orgánov štátnej správy s výnimkou jedného úradu práce (t. j. 88 orgánov štátnej správy). Pri porovnaní dotazníkových výsledkov z rokov 2012, 2016 a 2018 možno uviesť, že aj v tejto oblasti nastali významné zmeny.

³³ Jeden okresný úrad na otázku neodpovedal.

Tabuľka č. 46: Označenie orgánu verejnej správy umiestneného na budovách v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny

2012 ³⁴		2016		2018	
počet	podiel v %	počet	podiel v %	počet	podiel v %
95	77 %	61	74 %	88	99 %

Výsledky zisťovania ďalej ukázali, že orgány štátnej správy, ktoré tieto označenia uvádzali v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny, ho v 35 (40 %) prípadoch uvádzali menším písmom: 10 okresných úradov, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou; 5 RÚVZ; jedna RVPS; 4 štátne archívy a 15 úradov práce z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. V 53 (60 %) prípadoch orgány štátnej správy uvádzali tieto označenia rovnakým písmom: 4 okresné úrady z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou; 16 daňových úradov; jeden RÚVZ; 7 RVPS; jeden štátny archív; 11 úradov práce a 13 colných úradov, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. V roku 2016 orgány štátnej správy tieto označenia uviedli v 33 (54 %) prípadoch menším písmom a v 28 (46 %) prípadoch rovnakým písmom.

3.3.2.2 Úradný styk (otázky 7 – 19)

Ďalšou tematickou oblasťou dotazníkového zisťovania bolo plnenie povinností orgánov štátnej správy v oblasti používania jazykov národnostných menšín v úradnom styku. V tejto súvislosti sa prieskum zameriaval na zisťovanie počtu zamestnancov orgánov štátnej správy ovládajúcich jazyk príslušnej národnostnej menšiny slovom a písmom; spôsob, ktorým sa zabezpečuje používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku; uvádzanie informácie o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku v sídle orgánu štátnej správy; registrovanie písomných podaní od občanov v jazyku národnostnej menšiny a poskytnutých odpovedí na predmetné podania okrem štátneho jazyka aj v jazyku národnostnej menšiny a používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnej agende.

V súvislosti s vyššie uvedenými sledovanými oblasťami zákon č. 184/1999 Z. z. ustanovuje, že orgán verejnej správy a jeho zamestnanci sú povinní používať v úradnom styku štátny jazyk a za podmienok ustanovených týmto zákonom a osobitnými zákonmi používajú aj jazyk národnostnej menšiny. Zároveň tiež ustanovuje, že zamestnanci orgánu verejnej správy nie sú povinní ovládať jazyk národnostnej menšiny. To nevylučuje možnosť, že ho ovládajú. Orgány verejnej správy v rámci informácie o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny v zmysle nariadenia vlády č. 535/2011 Z. z. uvádzajú spôsob, ktorým zabezpečujú používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku. Informácia o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny – v ústnej i písomnej podobe v úradnom styku sa má v zmysle zákona č. 184/1999 Z. z. umiestniť v sídle orgánu na viditeľnom mieste, pričom citovaný zákon bližšie neurčuje, na akom mieste má byť spomínaná informácia zverejnená. Podľa zákona č. 184/1999 Z. z. orgány verejnej správy

³⁴ V súvislosti s orgánmi štátnej správy je potrebné uviesť, že v roku 2012 sa začal realizovať program „Efektívna, spoľahlivá a otvorená správa“ MV SR, ktorým sa vytvorila nová štruktúra orgánov miestnej štátnej správy a súčasne bola zrušená prevažná väčšina špecializovaných miestnych orgánov štátnej správy. Výsledky dotazníkového prieskumu z roku 2012 reflektujú pôvodnú štruktúru štátnej správy pred realizáciou uvedenej reformy.

v obciach vymedzených zákonom od občanov prijímajú podania, písomné listiny a dôkazy v jazykoch národnostných menšín a na podania podané v jazykoch národnostných menšín poskytnú odpoveď, okrem štátneho jazyka, aj v jazyku národnostnej menšiny. Zákon č. 184/1999 Z. z. taktiež umožňuje používanie jazyka národnostnej menšiny aj v úradnej agende (najmä zápisnice, uznesenia, štatistiky, evidencie, bilancie, informácie určené pre verejnosť a agenda cirkví a náboženských spoločností určená pre verejnosť okrem matriky).

Zabezpečenie používania jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku

Oslovené orgány štátnej správy v rámci informácie o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny v zmysle nariadenia vlády č. 535/2011 Z. z. uvádzajú spôsob, ktorým zabezpečujú používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku. Podľa výsledkov zisťovania túto možnosť 78 (88 %) orgánov štátnej správy zabezpečuje prostredníctvom svojich zamestnancov komunikujúcich v jazyku národnostnej menšiny, z toho 10 okresných úradov, 26 úradov práce, 14 daňových úradov, 12 colných úradov, 6 RVPS, 5 RÚVZ a 5 štátnych archívov. V 3 prípadoch orgány štátnej správy zabezpečovali túto možnosť prostredníctvom tlmočnických alebo prekladateľských služieb, z toho jeden okresný úrad a dva daňové úrady. V 5 (6 %) prípadoch orgány štátnej správy zabezpečili túto možnosť kombináciou uvedených spôsobov, z toho dva okresné úrady, dve RVPS a jeden úrad práce. V ďalších 3 prípadoch (cca 4 %) orgány štátnej správy uviedli, že doposiaľ nevznikla potreba zabezpečiť používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku (z toho jeden colný úrad, jeden okresný úrad v obci s rusínskou národnostnou menšinou a jeden RÚVZ)³⁵.

Prostredníctvom dotazníkového prieskumu sa zistilo, že celkový počet zamestnancov oslovených orgánov štátnej správy je 4 057, z toho 842 zamestnancov okresných úradov, 2 027 zamestnancov úradov práce, 479 zamestnancov daňových úradov, 328 zamestnancov colných úradov, 170 zamestnancov RVPS, 184 zamestnancov RÚVZ a 27 zamestnancov štátnych archívov. Z celkového počtu 4 057 23 % zamestnancov orgánov štátnej správy ovláda jazyk národnostnej menšiny slovom a písmom a 22 % zamestnancov slovom. Pri porovnaní výsledkov z prieskumu z roku 2016 možno konštatovať, že v predmetnej oblasti nenastali významné zmeny.

Tabuľka č. 47: Počet a podiel zamestnancov ovládajúcich jazyk národnostnej menšiny

orgán štátnej správy	celkový počet zamestnancov	slovom a písmom	podiel v %	slovom	podiel v %
okresné úrady	842	146	17 %	155	18 %
úrady práce	2027	390	19 %	339	17 %
daňové úrady	479	140	29 %	157	33 %
colné úrady	328	155	47 %	144	44 %
RVPS	170	38	22 %	34	20 %
RÚVZ	184	58	32 %	42	23 %
štátne archívy	27	13	48 %	12	44 %
SPOLU	4 057	940	23 %	883	22 %

³⁵ Okresný úrad Humenné, pracovisko Medzilaborce; Colný úrad Trnava, pobočka Galanta; Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave.

Tabuľka č. 48: Porovnanie počtu a podielu zamestnancov, ktorí ovládali jazyk národnostnej menšiny v roku 2016 a v roku 2018

obdobie	slovom a písmom	podiel v %	slovom	podiel v %
2016	936	26 %	681	19 %
2018	940	23 %	883	22 %

V nadväznosti na výsledky dotazníkových prieskumov za roky 2012, 2016 a 2018 možno konštatovať, že sa zvýšil počet orgánov štátnej správy, ktoré zabezpečovali možnosť používania jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku prostredníctvom interných zamestnancov v roku 2012 (63 %), 2016 (66 %) a 2018 (87 %). Mierne sa zvýšil počet orgánov štátnej správy, ktoré zabezpečili možnosť používania jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku prostredníctvom tlmočnických alebo prekladateľských služieb v roku 2016 (2,5 %) a v roku 2018 (3 %). Znížil sa počet orgánov štátnej správy, ktoré využili kombináciu viacerých spôsobov zabezpečenia tejto možnosti alebo využili iný spôsob zabezpečenia uvedenej možnosti v roku 2012 (15%), 2016 (22 %) a 2018 (6 %).

- Informácia o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny**

Orgány štátnej správy majú v zmysle zákona č. 184/1999 Z. z. povinnosť zabezpečiť na viditeľnom mieste informáciu o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny v sídle orgánu v zmysle § 1 nariadenia vlády SR č. 535/2011 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 184/1999 Z. z. Dotazníkovým prieskumom sa zisťovalo či orgány štátnej správy zabezpečili uvedenie predmetnej informácie, v akom jazyku a akým spôsobom.

Tabuľka č. 49: Orgány štátnej správy, ktoré vo svojom sídle na viditeľnom mieste uvádzajú informáciu o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny

orgán štátnej správy	celkový počet	áno	podiel v %	nie	podiel v %
okresné úrady	14	13	93 %	1	7 %
úrady práce	27	10	37 %	17	63 %
daňové úrady	16	15	94 %	1	6 %
colné úrady	13	0	0 %	13	100 %
RVPS	8	7	88 %	1	12 %
RÚVZ	6	6	100 %	0	0 %
štátne archívy	5	5	100 %	0	0 %
SPOLU	89	56	63 %	33	37 %

Z 56 (63 %) orgánov štátnej správy, ktoré uviedli, že si splnili zákonnú povinnosť, boli nasledovné orgány štátnej správy: 13 okresných úradov, 10 úradov práce, 15 daňových úradov, 7 RVPS, 6 RÚVZ a 5 štátnych archívov. 33 (37 %) orgánov štátnej správy si túto povinnosť nesplnilo, z toho jeden okresný úrad, 17 úradov práce, jeden daňový úrad, 13 colných úradov a jedna RVPS. Z 56 orgánov štátnej správy, ktoré si zákonnú povinnosť splnili, 34 (61 %) orgánov štátnej správy informáciu uviedlo v štátnom jazyku, z toho 7 okresných úradov, 6 úradov práce, 14 daňových úradov, dve RVPS, 3 RÚVZ a dva štátne archívy. Dva (4 %) štátne orgány informáciu uviedli v jazyku národnostnej menšiny (jeden úrad práce a jeden RVPS) a 19 (34 %) orgánov štátnej správy informáciu uviedlo v štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny, z toho 6 okresných úradov, dva úrady práce, jeden daňový úrad, 4 RVPS, 3 RÚVZ a 3 štátne archívy³⁶.

Z celkového počtu 56 orgánov štátnej správy, ktoré uvedenú informáciu zverejňovali, 61 % využívalo na tento účel priestor informačnej tabule, z toho 8 okresných úradov, 10 daňových úradov, 3 RÚVZ, 4 RVPS, 3 štátne archívy a 6 úradov práce. 16 % využilo na tento účel priestor úradnej tabule, z toho 3 okresné úrady, 3 RVPS a 3 úrady práce. Iný spôsob uvedenia informácie využili 3 % orgánov štátnej správy, z toho jeden štátny archív a jeden úrad práce, ktoré zverejnili informáciu pri vstupe do objektu alebo v priestore pri informačnej tabuli. Kombináciu uvedených spôsobov využilo 20 % orgánov štátnej správy, z toho dva okresné úrady, 5 daňových úradov, 3 RÚVZ a jeden štátny archív.

V nadväznosti na výsledky prieskumu k tejto časti možno uviesť súhrnnú informáciu, že 63 % orgánov štátnej správy si splnilo zákonnú povinnosť zabezpečiť na viditeľnom mieste informáciu o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny v sídle orgánu, pričom polovica z uvedených orgánov štátnej správy (61 %) informáciu uviedla v štátnom jazyku. 61 % z uvedených organizácií zverejnila predmetnú informáciu na informačnej tabuli. V porovnaní s výsledkami prieskumov z rokov 2016 a 2018 možno uviesť, že sa mierne zvýšil počet orgánov štátnej správy, ktoré si splnili zákonnú povinnosť zabezpečiť na viditeľnom mieste informáciu o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny v sídle orgánu. V tejto súvislosti je taktiež potrebné uviesť, že v roku 2012 existovala odlišná štruktúra orgánov štátnej správy, ktorá si plnila zákonnú povinnosť, avšak po legislatívnej zmene v roku 2013 viaceré orgány štátnej správy zanikli alebo sa transformovali na nové s odlišnými názvami, pôsobnosťou a kompetenciami. Počet orgánov štátnej správy, ktoré zabezpečili na viditeľnom mieste informáciu o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny v sídle orgánu bol v roku 2012 (77 %), v roku 2016 (59 %) a 2018 (63 %).

Časový priestor na vybavovanie vecí v jazyku národnostnej menšiny

Dotazníkovým prieskumom sa taktiež po prvýkrát zisťovalo, či orgány štátnej správy určili časový priestor na vybavovanie vecí v jazyku národnostnej menšiny. V zmysle zákona č. 184/1999 Z. z. sa nejedná o zákonnú povinnosť, ale o možnosť. Z celkového počtu 89 orgánov štátnej správy 12 (13 %) orgánov štátnej správy určilo časový priestor na vybavovanie vecí v jazyku národnostnej menšiny, z toho dva okresné úrady, dva úrady práce,

³⁶ Jeden úrad práce neuviedol odpoveď k predmetnej téme.

7 daňových úradov a jedna RVPS. 76 (85 %) orgánov štátnej správy tento priestor neurčilo, z toho 12 okresných úradov, 24 úradov práce, 9 daňových úradov, 13 colných úradov, 7 RVPS, 6 RÚVZ a 5 štátnych archívov³⁷.

Písomné podania v jazyku národnostnej menšiny

Prieskumom sa zistilo, že 5 (6 %) orgánov štátnej správy registrovalo písomné podania v jazyku národnostnej menšiny, z toho na jednom okresnom úrade, na jednom úrade práce, na jednom RÚVZ³⁸ a na dvoch štátnych archívoch. 84 (94 %) orgánov štátnej správy takéto podania neregistrovali. Celkovo bolo registrovaných 116 písomných podaní³⁹, ktoré sa týkali oblasti priestupkov; nepovoleného prevádzkovania organizácie; historického výskumu a archívnej bádateľskej agendy. Na uvedené podania boli poskytnuté 3 odpovede z dvoch orgánov štátnej správy, z toho jedna odpoveď z okresného úradu a dve odpovede zo štátnych archívov.

Pri porovnávaní dát z dotazníkových prieskumov za roky 2012, 2016 a 2018 možno uviesť, že v sledovanej oblasti sa významne zvýšil celkový počet podaní⁴⁰ v jazyku národnostnej menšiny, pričom počet poskytnutých odpovedí v jazyku národnostnej menšiny zostal nemenný a počet orgánov štátnej správy, ktoré prijali písomné podania v jazyku národnostnej menšiny sa takmer nezvýšil⁴¹.

Úradná agenda

Zákon č. 184/1999 Z. z. umožňuje viesť úradnú agendu, najmä zápisnice, uznesenia, štatistiky, evidencie, bilancie, informácie určené pre verejnosť a agendu cirkví a náboženských spoločností určenú pre verejnosť okrem matriky v obciach⁴² popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny. Túto príležitosť zo všetkých príslušných orgánov štátnej správy čiastočne využíval jeden orgán štátnej správy (RÚVZ), 87 (98 %) orgánov štátnej správy túto možnosť nevyužívalo a jeden orgán štátnej správy na otázku neodpovedal⁴³. RÚVZ túto možnosť čiastočne využíval pri vedení úradnej agendy k odbornej spôsobilosti; pri výkone štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín, pri konzultáciách a v oblasti edukačných aktivít. V porovnaní s ostatným prieskumom v roku 2016 sa zistilo, že v sledovanej oblasti nenastali významné zmeny.

³⁷ Jeden úrad práce neuviedol odpoveď k predmetnej otázke.

³⁸ Išlo o dve anonymné podania.

³⁹ Z celkového počtu 116 písomných podaní prijali úrady práce 80 podaní, štátne archívy 33 podaní, RÚVZ dve podania a okresný úrad jedno podanie.

⁴⁰ Celkový počet písomných podaní v jazyku národnostnej menšiny bol v roku 2012 (18 podaní), 2016 (4 podania), 2018 (116 podaní).

⁴¹ Počet orgánov štátnej správy, ktoré prijali písomné podania v jazyku národnostnej menšiny bolo v roku 2012 (6), v roku 2016 (4) a 2018 (5). Počet orgánov štátnej správy, ktoré poskytli odpovede na písomné podania aj v jazyku národnostnej menšiny bolo v roku 2012 (6), 2016 (4) a 2018 (dva).

⁴² Obce, v ktorých občania Slovenskej republiky, ktorí sú osobami patriacimi k národnostnej menšine a majú trvalý pobyt v danej obci, tvoria podľa dvoch po sebe nasledujúcich sčítaniach obyvateľov v obci najmenej 15 % obyvateľov.

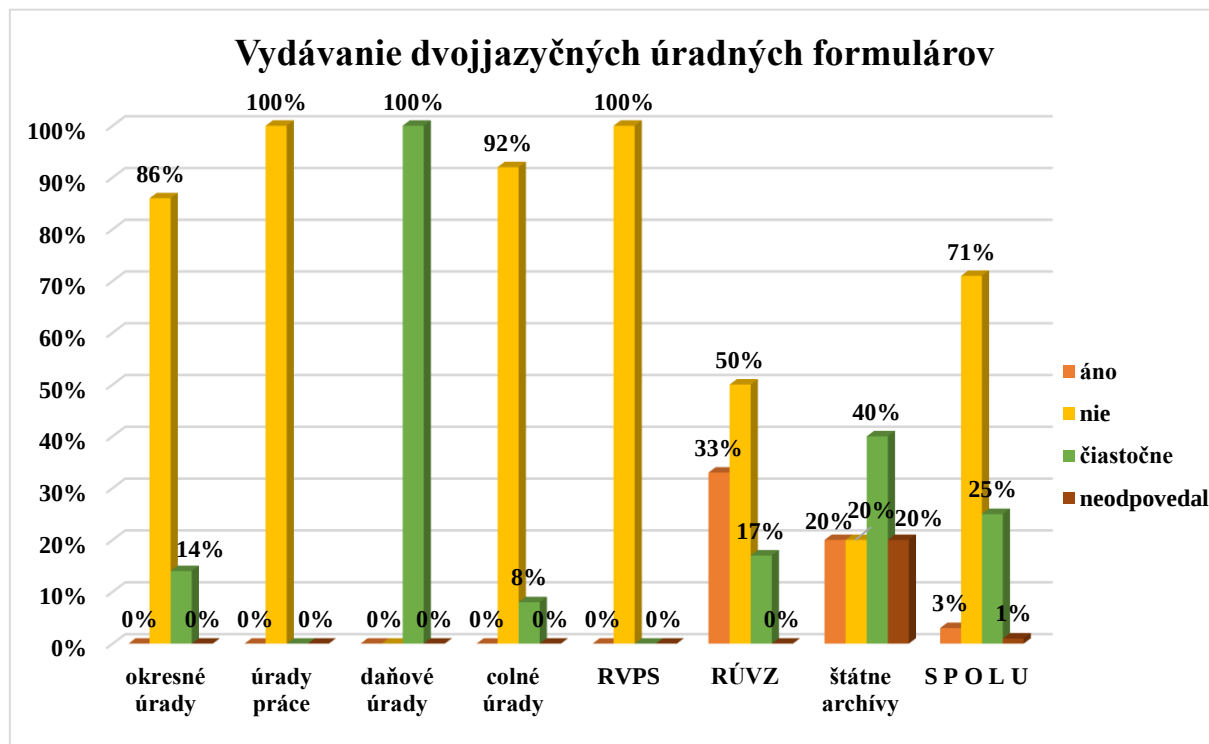
⁴³ Jeden úrad práce neuviedol odpoveď k predmetnej otázke.

3.3.2.3 Dvojazyčné dokumenty (otázky 20 – 35)

Dotazníkovým prieskumom sa v súlade s § 2 zákona č. 184/1999 Z. z. sledovala aj oblasť poskytovania úradných formulárov a vydávania verejných listín (povolení, oprávnení, potvrdení, vyjadrení a vyhlásení) orgánmi štátnej správy na požiadanie dvojazyčne, a to v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny. Túto povinnosť sú orgány štátnej správy schopné plniť vtedy, keď majú k dispozícii uvedené formuláre a odbornú terminológiu v jazykoch národnostných menšín. Súčasne sa zisťovala aj oblasť vydávania rozhodnutí orgánu štátnej správy v správnom konaní okrem štátneho jazyka v rovnopise aj v jazyku národnostnej menšiny v prípade, ak sa správne konanie začalo podaním v jazyku národnostnej menšiny alebo na požiadanie.

Úradné formuláre

Z výsledkov dotazníkového prieskumu vyplýva, že dvojazyčné formuláre sa vydávajú v ojedinelých prípadoch. Túto povinnosť si plnili 3 orgány štátnej správy (3 %), z toho dve RÚVZ a jeden štátny archív, čiastočne 22 orgánov štátnej správy (25 %), z toho dva okresné úrady, 16 daňových úradov, jeden colný úrad, jeden RÚVZ a dva štátne archívy. 63 orgánov štátnej správy (cca 71 %) nezabezpečilo pre občanov dvojazyčné úradné formuláre v rozsahu svojej pôsobnosti: 12 okresných úradov (z toho v dvoch obciach s rusínskou národnostnou menšinou), 27 úradov práce (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou), 12 colných úradov (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou), 8 RVPS, 3 RÚVZ a jeden štátny archív⁴⁴.

⁴⁴ Jeden štátny archív na otázku neodpovedal.

Dvojazyčné formuláre sa týkali oblasti matrík, priestupkového konania, poučenia k vyplňaniu daňových priznaní, kontrolných výkazov DPH, prehľadov a hlásení k závislej činnosti, testov na získanie odbornej spôsobilosti, verejného zdravotníctva a bádateľskej agendy. Žiadnemu orgánu štátnej správy neboli v sledovanom období doručené žiadosti o vydanie dvojazyčných úradných formulárov. Pri porovnaní dát z dotazníkových prieskumov za roky 2012, 2016 a 2018 možno uviesť, že sa v porovnaní s výsledkami predchádzajúcich prieskumov zvýšil počet orgánov štátnej správy poskytujúcich dvojazyčné formuláre⁴⁵.

Verejné listiny

Podľa výsledkov z dotazníkového prieskumu neboli v sledovanom období žiadnemu orgánu štátnej správy doručené žiadosti o vydávanie verejných listín (povolení, oprávnení, potvrdení, vyjadrení a vyhlásení) dvojazyčne, a to v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny⁴⁶. Žiaden orgán štátnej správy taktiež nevydal žiadne dvojazyčné verejné listiny. Pri celkovom porovnaní dát z dotazníkových prieskumov za roky 2012, 2016 a 2018 možno konštatovať, že v predmetnej oblasti nenastali zmeny.

Správne konanie

V sledovanom období neboli žiadnemu orgánu štátnej správy doručené podania v jazyku národnostnej menšiny, ktorým by sa začalo správne konanie v jazyku národnostnej menšiny a žiadnemu orgánu štátnej správy neboli doručené žiadosti o vydanie dvojazyčných rozhodnutí. Žiaden orgán štátnej správy nevydal v sledovanom období rozhodnutia v správnom konaní v rovnopise v jazyku národnostnej menšiny. Rozhodnutia v jazyku národnostnej menšiny s označením obce v jazyku národnostnej menšiny popri názve obce v štátnom jazyku vydával⁴⁷ jeden orgán štátnej správy (RVPS) a jeden orgán štátnej správy ho uvádzal čiastočne (štátny archív). Predmetné rozhodnutia nevydávalo 87 orgánov štátnej správy, teda (98 %). Pri porovnaní dát z dotazníkových prieskumov za roky 2012, 2016 a 2018 možno uviesť, že v predmetnej oblasti takmer nenastali zmeny⁴⁸.

3.3.2.4 Rokovanie orgánov štátnej správy (otázky 36 – 39)

Podľa § 3 zákona č. 184/1999 Z. z. sa rokovanie orgánu verejnej správy v obci vymedzenej zákonom môže uskutočňovať aj v jazyku národnostnej menšiny, ak s tým súhlasia všetci prítomní. Údaje z prieskumu ukázali, že 6 (7 %) orgánov štátnej správy t. j. 6 úradov práce, používalo na rokovaní aj jazyk národnostnej menšiny. 16 orgánov štátnej správy (18 %) používalo na rokovaní štátny jazyk a čiastočne aj jazyk národnostnej menšiny, z toho 5 okresných úradov, dva úrady práce, 4 daňové úrady, dve RVPS, dva RÚVZ a jeden štátny archív. 61 (69 %) orgánov štátnej správy jazyk národnostnej menšiny na rokovaní

⁴⁵ Dvojazyčné úradné formuláre v rozsahu svojej pôsobnosti nezabezpečil pre občanov nasledovný percentuálny podiel orgánov štátnej správy: v roku 2012 (90 %), 2016 (91 %) a 2018 (71 %).

⁴⁶ Jeden daňový úrad na otázku neodpovedal.

⁴⁷ V prípade ak orgán štátnej správy vydáva rozhodnutia v jazyku národnostnej menšiny.

⁴⁸ Rozhodnutia vyhotovené v rovnopise aj v jazyku národnostnej menšiny boli vydané nasledovne: v roku 2012 (3 rozhodnutia); 2016 (0 rozhodnutí) a 2018 (0 rozhodnutí).

nepoužívalo: 9 okresných úradov (z toho v dvoch obciach s rusínskou národnostnou menšinou), 19 úradov práce (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou), 11 daňových úradov, 10 colných úradov (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou), 6 RVPS, 4 RÚVZ a dva štátne archívy⁴⁹.

Rokovanie v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny viedlo 14 (16 %) orgánov štátnej správy, z toho dva okresné úrady, 5 úradov práce, 4 daňové úrady, jedna RVPS a dva RÚVZ. V štátnom jazyku viedlo rokovanie 68 (76 %) orgánov štátnej správy: 12 okresných úradov (z toho v dvoch obciach s rusínskou národnostnou menšinou), 22 úradov práce (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou), 10 daňových úradov, 10 colných úradov (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou), 7 RVPS, 4 RÚVZ a 3 štátne archívy⁵⁰. Pri porovnaní s výsledkami prieskumu⁵¹ z roku 2016 možno uviesť, že v predmetnej oblasti nenastali významné zmeny.

Podľa výsledkov prieskumu bola možnosť používania jazyka národnostnej menšiny na rokovaní zabezpečená na 47 (53 %) orgánoch štátnej správy a na 9 (10 %) orgánoch štátnej správy nebola zabezpečená vôbec⁵². Z celkového počtu 47 orgánov štátnej správy bola táto možnosť v dvoch prípadoch zabezpečená prostredníctvom tlmočnických služieb, z toho na jednom okresnom úrade a na jednej RVPS; v 44 prípadoch prostredníctvom zamestnancov, ktorí ovládajú jazyk národnostnej menšiny, z toho na 8 okresných úradoch, 15 úradoch práce, 10 daňových úradoch, 3 colných úradoch, 3 RÚVZ, 4 RVPS a v jednom štátnom archíve. V jednom prípade na RVPS sa táto možnosť zabezpečila viacerými spôsobmi. Na 9 orgánoch štátnej správy nebolo zabezpečené používanie jazyka národnostnej menšiny na rokovaní: 3 okresné úrady (z toho v dvoch obciach s rusínskou národnostnou menšinou), jeden daňový úrad, dve RÚVZ, jeden colný úrad, jeden štátny archív a jeden úrad práce, ktorý bol v obci s rusínskou národnostnou menšinou.

S uvedenou oblasťou úzko súvisí aj to, v akom jazyku sa pripravujú materiály na rokovanie. V tejto súvislosti sa prieskumom zistilo, že jeden orgán štátnej správy pripravoval tieto materiály v štátnom jazyku a čiastočne aj v jazyku národnostnej menšiny (jeden RÚVZ). V štátnom jazyku pripravovalo predmetné materiály 82 (92 %) orgánov štátnej správy: 14 okresných úradov (z toho v dvoch obciach s rusínskou národnostnou menšinou), 27 úradov práce (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou), 15 daňových úradov, 10 colných úradov (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou), 8 RVPS, 5 RÚVZ a 3 štátne archívy⁵³.

⁴⁹ 6 orgánov štátnej správy (6 %) na otázku neodpovedalo, z toho jeden daňový úrad, 3 colné úrady a dva štátne archívy.

⁵⁰ 7 orgánov štátnej správy (8 %) na otázku neodpovedalo, z toho dva daňové úrady, 3 colné úrady a dva štátne archívy.

⁵¹ Rokovanie v jazyku národnostnej menšiny nevedlo v roku 2016 (79 %) orgánov štátnej správy, v roku 2018 (76 %). Rokovanie v jazyku národnostnej menšiny viedlo v roku 2016 (20 %) orgánov štátnej správy a v roku 2018 (16 %) orgánov štátnej správy.

⁵² 33 orgánov štátnej správy (37 %) na otázku neodpovedalo, z toho 2 okresné úrady, 11 úradov práce, 5 daňových úradov, 9 colných úradov (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou), dve RVPS, jeden RÚVZ a 3 štátne archívy.

⁵³ 6 orgánov štátnej správy (7 %) neodpovedalo, z toho jeden daňový úrad, 3 colné úrady a dva štátne archívy.

3.3.2.5 Informovanie verejnosti (otázky 40 – 46)

Orgány štátnej správy v obciach vymedzených zákonom sú povinné poskytovať informácie v rámci ich pôsobnosti o všeobecne záväzných právnych predpisoch na požiadanie popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny. Prostredníctvom prieskumu sa zistilo, že žiadnemu orgánu štátnej správy neboli v sledovanom období doručené žiadosti o poskytnutie uvedených informácií. Zákon č. 184/1999 Z. z. taktiež upravuje uvádzanie informácií týkajúcich sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR na miestach prístupných pre verejnosť v obciach vymedzených zákonom popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny. Táto zákonná povinnosť sa týka každého bez ohľadu na charakter subjektu (všetky fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby). V tejto súvislosti bola orgánom štátnej správy položená otázka, či sú na miestach prístupných pre verejnosť, ktoré sú v správe orgánu štátnej správy, uvádzané predmetné informácie aj v jazyku národnostnej menšiny. Výsledky mapovania ukázali, že 74 (83 %) orgánov štátnej správy: 12 okresných úradov (z toho v dvoch obciach s rusínskou národnostnou menšinou), 26 úradov práce (z toho v jednej rusínskej obci), 15 daňových úradov, 13 colných úradov (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou), dve RÚVZ, 4 RVPS a dva štátne archívy si túto zákonnú povinnosť neplnili⁵⁴. Predmetné informácie uvádzalo 8 (9 %) orgánov štátnej správy: jeden okresný úrad, dve RÚVZ, dve RVPS a 3 štátne archívy. Čiastočne ich uvádzalo 6 (7 %) orgánov štátnej správy: jeden okresný úrad, dve RÚVZ, dve RVPS a jeden úrad práce (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou).

Tabuľka č. 50: Uvádzanie informácií týkajúcich sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR na miestach prístupných pre verejnosť v jazyku národnostnej menšiny

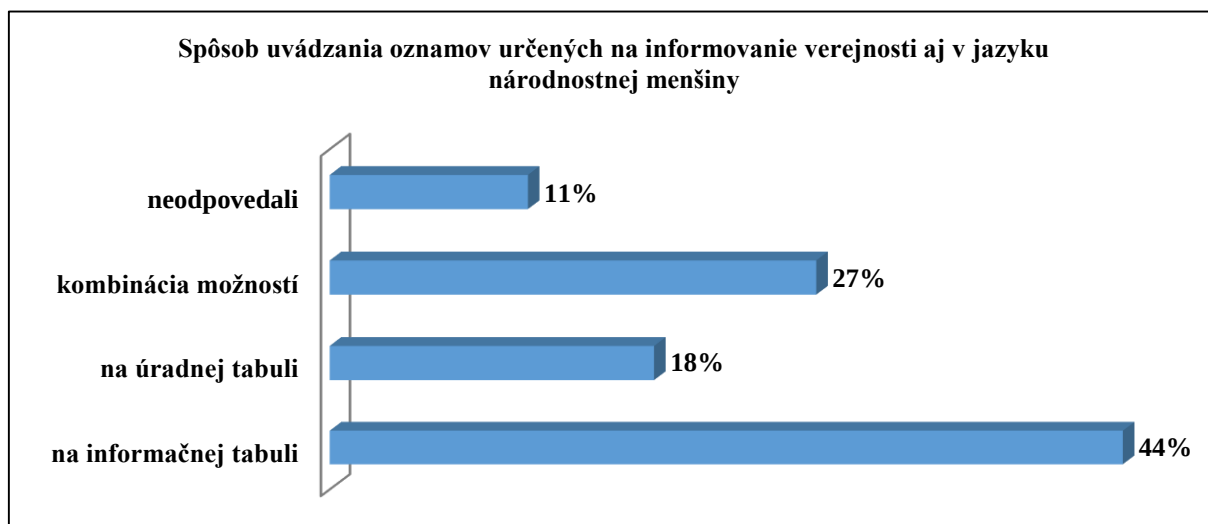
orgán štátnej správy	celkový počet	áno	podiel v %	čiastočne	podiel v %	nie	podiel v %	neodpovedal	podiel v %
okresné úrady	14	1	7 %	1	7 %	12	86 %	0	0 %
úrady práce	27	0	0 %	1	4 %	26	96 %	0	0 %
daňové úrady	16	0	0 %	0	0 %	15	94 %	1	6 %
colné úrady	13	0	0 %	0	0 %	13	100 %	0	0 %
RVPS	8	2	25 %	2	25 %	4	50 %	0	0 %
RÚVZ	6	2	33 %	2	33 %	2	33 %	0	0 %
štátne archívy	5	3	60 %	0	0 %	2	20 %	0	0 %
SPOLU	89	8	9 %	6	7 %	74	83 %	1	1 %

Pri porovnaní dát z ostatného dotazníkového prieskumu možno uviesť, že v predmetnej oblasti nastala zmena. V roku 2016 si túto zákonnú povinnosť neplnilo 97 % orgánov štátnej správy, kým v roku 2018 to bolo 83 % orgánov štátnej správy.

Zákon č. 184/1999 Z. z. umožňuje v § 4 ods. 6 uvádzať v obciach vymedzených zákonom všetky nápisy a oznamy určené na informovanie verejnosti aj v jazyku národnostnej menšiny. V tejto súvislosti bola orgánom štátnej správy položená otázka, či predmetné oznamy uvádzajú i v jazyku národnostnej menšiny a na akom mieste. Z výsledkov mapovania vyplýva, že 43 orgánov štátnej správy (48 %) neuvádzalo predmetné nápisy a oznamy

⁵⁴ Jeden orgán štátnej správy (daňový úrad) na otázku neodpovedal.

i v jazyku národnostnej menšiny: 5 okresných úradov (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou), 19 úradov práce (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou), 6 daňových úradov, 9 colných úradov, 3 RÚVZ a jedna RVPS. Čiastočne uvedené nápisy a oznamy uvádzalo i v jazyku národnostnej menšiny 28 orgánov štátnej správy (32 %): 3 okresné úrady (z toho jeden v obci s rusínskou národnostnou menšinou), 6 úradov práce, 10 daňových úradov, dva colné úrady (z toho jeden v obci s rusínskou národnostnou menšinou), jeden RÚVZ, 5 RVPS a jeden štátny archív⁵⁵. 17 orgánov štátnej správy (19 %) predmetné nápisy a oznamy uvádzalo i v jazyku národnostnej menšiny, z toho 6 okresných úradov, dva úrady práce, dva colné úrady, dve RVPS, dva RÚVZ a 3 štátne archívy. Z výsledkov mapovania vyplýva, že v predmetnej oblasti nastala zmena. V roku 2016 takéto nápisy a oznamy neuvádzalo aj v jazyku národnostnej menšiny 96 % orgánov štátnej správy, pričom podľa výsledkov aktuálneho prieskumu ich neuvádzalo 48 % orgánov štátnej správy. Z celkového počtu 45 (51 %) orgánov štátnej správy, ktoré predmetné nápisy a oznamy uvádzali i jazyku národnostnej menšiny alebo ich uvádzali čiastočne, ich v 20 prípadoch uvádzali na informačnej tabuli, v 8 prípadoch na úradnej tabuli a v 12 prípadoch orgány štátnej správy využili kombináciu možností (informačná tabuľa, vstupné priestory, označenie jednotlivých odborov/miestností)⁵⁶.

55 (62 %) orgánov štátnej správy uvádzalo oznamy určené na informovanie verejnosti aj v jazyku národnostnej menšiny, z toho 11 okresných úradov (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou), 14 daňových úradov, 5 RÚVZ, 6 RVPS, 5 štátnych archívov, 11 úradov práce a 3 colné úrady. Na predmetnú otázku neodpovedalo 26 (29 %) orgánov štátnej správy: dva okresné úrady, dva daňové úrady, 9 colných úradov (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou), jeden RÚVZ, dve RVPS a 10 úradov práce. 8 (9 %) orgánov štátnej správy neuvádzalo predmetné oznamy aj v jazyku národnostnej menšiny: jeden okresný úrad (v obci s rusínskou národnostnou menšinou), 6 úradov práce (v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou) a jeden colný úrad.

⁵⁵ Jeden orgán štátnej správy (štátny archív) na predmetnú otázku neodpovedal.

⁵⁶ 5 orgánov štátnej správy (3 úrady práce, jeden okresný úrad v obci s rusínskou národnostnou menšinou, jeden colný úrad v obci s rusínskou národnostnou menšinou) na predmetnú otázku neodpovedalo.

Z celkového počtu 55 orgánov štátnej správy 24 (44 %) orgánov štátnej správy uvádzalo predmetné oznamy na informačnej tabuli, na vstupných dverách, pri podateľni alebo na nástenke: 4 okresné úrady, 7 daňových úradov, jeden RÚVZ, 3 RVPS, dva štátne archívy, 5 úradov práce a dva colné úrady. 16 (30 %) orgánov štátnej správy uvádzalo predmetné oznamy na úradnej tabuli: 3 okresné úrady (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou), dva daňové úrady, jeden RÚVZ, 3 RVPS, jeden štátny archív a 6 úradov práce. Jeden orgán štátnej správy uvádzal tieto oznamy na webovom sídle (daňový úrad). V 14 (26 %) prípadoch orgány štátnej správy využili kombináciu uvedených možností: 4 okresné úrady, 4 daňové úrady, 3 RÚVZ, dva štátne archívy a jeden colný úrad.

V oblasti informovania občanov v jazykoch národnostných menšín zákon č. 184/1999 Z. z. ustanovuje, že dôležité informácie (spôsob zriadenia povinnej osoby, jej právomoci a kompetencie a popis organizačnej štruktúry, miesto, čas a spôsob, akým možno získať informácie; informácie o tom, kde možno podať žiadosť, návrh, podnet, sťažnosť alebo iné podanie, miesto, lehota a spôsob podania opravného prostriedku a možnosti súdneho preskúmania rozhodnutia povinnej osoby vrátane výslovného uvedenia požiadaviek, ktoré musia byť splnené, postup, ktorý musí povinná osoba dodržiavať pri vybavovaní všetkých žiadostí, návrhov a iných podaní, vrátane príslušných lehôt, ktoré je nutné dodržať, prehľad predpisov, pokynov, inštrukcií, výkladových stanovísk, podľa ktorých povinná osoba koná a rozhoduje alebo ktoré upravujú práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb vo vzťahu k povinnej osobe, sadzobník správnych poplatkov, ktoré povinná osoba vyberá za správne úkony a sadzobník úhrad za sprístupňovanie informácií) sa zverejňujú aj v jazyku národnostnej menšiny. Dotazníkový prieskum v tejto oblasti mapoval, či sa dôležité informácie zverejňujú popri štátnom jazyku i v jazyku národnostnej menšiny. Výsledky prieskumu ukázali, že informácie neboli zverejnené 70 (79 %) orgánmi štátnej správy, z toho na 9 okresných úradoch, 23 úradoch práce, 16 daňových úradoch, 13 colných úradoch (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou), dvoch RÚVZ a 7 RVPS⁵⁷. Čiastočne boli predmetné informácie zverejnené 13 (15 %) orgánmi štátnej správy, z toho na 4 okresných úradoch, 3 úradoch práce, dvoch RÚVZ, jednej RVPS a na 3 štátnych archívoch. Informácie zverejnili na 5 (6 %) orgánoch štátnej správy, z toho na jednom okresnom úrade, jednom úrade práce, dvoch RÚVZ a na jednom štátnom archíve. Z výsledkov dotazníkového zisťovania vyplýva, že v predmetnej oblasti nenastali významné zmeny.

Dôležité informácie na úradnej tabuli obce, na webovom sídle obce a vo vydávanej periodickej tlači popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny neboli v roku 2016 zverejnené v prípade (77 %) orgánov štátnej správy a v roku 2018 (79 %).

3.3.2.6 Záverečné otázky (otázky 47 – 52)

Vytváranie podmienok pre používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku hodnotilo 43 orgánov štátnej správy (48 %) ako bezproblémové, 30 orgánov štátnej správy (34 %) za čiastočne problémové a 12 orgánov štátnej správy (14 %) za problémové⁵⁸.

⁵⁷ Jeden orgán štátnej správy (štátny archív) na predmetnú otázku neodpovedal.

⁵⁸ 4 orgány štátnej správy (4 colné úrady, z toho jeden v obci s rusínskou národnostnou menšinou) na predmetnú otázku neodpovedali.

Prevažná väčšina orgánov štátnej správy ako dôvody tohto stavu uviedla neexistenciu úradných dokumentov, tlačív, odborných textov a legislatívy preložených do jazykov národnostných menšín; nedostatočný počet zamestnancov ovládajúcich jazyk národnostnej menšiny alebo neznalosť odbornej terminológie zamestnancami; nedostatok finančných prostriedkov na zabezpečenie prekladateľských resp. tlmočnických služieb. V prípade orgánov štátnej správy v obciach s rusínskou národnostnou menšinou boli uvádzané aj nasledovné špecifické dôvody: neznalosť azbuky⁵⁹ u zamestnancov pre používanie rusínskeho jazyka v písomnom styku; neexistencia úradných tlačív, formulárov alebo šablón v rusínskom jazyku. Pri porovnaní s výsledkami z predchádzajúceho dotazníkového zisťovania možno uviesť, že v roku 2016 hodnotilo vytváranie podmienok pre používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku 37 % orgánov štátnej správy ako čiastočne problémové alebo problémové; v roku 2018 to bolo 48 % orgánov štátnej správy. Z uvedeného vyplýva, že v predmetnej oblasti sa mierne zvýšil počet orgánov štátnej správy, ktoré hodnotili vytváranie podmienok pre používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku ako čiastočne problémové alebo problémové.

V oblasti prerokúvania správnych deliktov na úseku používania jazykov národnostných menšín je vecne príslušný úrad vlády. Dotazníkovým prieskumom sa sledovali podnety doručené na orgány štátnej správy týkajúce sa porušenia zákona č. 184/1999 Z. z. Z celkového počtu 89 oslovených subjektov bol doručený jeden podnet na RÚVZ, ktorý sa týkal označenia obce na budove RÚVZ v jazyku národnostnej menšiny. Uvedený podnet bol bezodkladne vyriešený. Pri porovnaní výsledkov z dotazníkových prieskumov možno konštatovať, že v predmetnej oblasti nenastali zmeny.

3.3.3 Informácie za jednotlivé orgány štátnej správy

3.3.3.1 Okresné úrady

Z celkového počtu 14 okresných úradov bolo 12 v obciach s maďarskou národnostnou menšinou a dva v obciach s rusínskou národnostnou menšinou.

Označenia v jazyku národnostnej menšiny (otázky 1 – 6)

Označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené popri názve obce v štátnom jazyku na budovách orgánov štátnej správy malo z celkového počtu 14 okresných úradov v súlade so zákonom 13 okresných úradov (93 %), z toho v dvoch obciach s rusínskou národnostnou menšinou. Povinnosť označenia orgánu verejnej správy umiestneného na budovách v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny ustanovuje zákon č. 184/1999 Z. z.. Táto povinnosť bola splnená v prípade všetkých 14 okresných úradov. 10 (72 %) okresných úradov uvádzalo tieto označenia v jazyku národnostnej menšiny popri ekvivalente v štátnom jazyku menším písmom a 4 (28 %) rovnakým písmom (z toho jeden okresný úrad v obci s rusínskou národnostnou menšinou).

⁵⁹ Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Stropkov, pracovisko Medzilaborce.

Úradný styk (otázky 7 – 19)

V rámci dotazníkového zisťovania 10 okresných úradov (71 %) uviedlo, že používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku zabezpečilo prostredníctvom svojich zamestnancov komunikujúcich v jazyku národnostnej menšiny, z toho 9 v obciach s maďarskou národnostnou menšinou a jeden v obci s rusínskou národnostnou menšinou. Jeden okresný úrad v obci s maďarskou národnostnou menšinou zabezpečil túto možnosť prostredníctvom tlmočnických alebo prekladateľských služieb a dva v obciach s maďarskou národnostnou menšinou kombináciou uvedených spôsobov. V jednom prípade okresný úrad v obci s rusínskou národnostnou menšinou uviedol, že doposiaľ nevznikla potreba zabezpečiť používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku.

Zákonnú povinnosť zabezpečiť na viditeľnom mieste informáciu o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny v sídle orgánu si splnilo 13 (93 %) okresných úradov, z toho v dvoch obciach s rusínskou národnostnou menšinou. Jeden okresný úrad v obci s maďarskou národnostnou menšinou si túto povinnosť nesplnil. 7 (54 %) okresných úradov uviedlo predmetnú informáciu v štátnom jazyku, z toho dva v obciach s rusínskou národnostnou menšinou. 6 (45 %) okresných úradov v obciach s maďarskou národnostnou menšinou uviedlo predmetnú informáciu v štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny. 8 (62 %) okresných úradov uvedenú informáciu zverejnilo na informačnej tabuli, z toho 7 v obci s maďarskou národnostnou menšinou a jeden v obci s rusínskou národnostnou menšinou. 3 (23 %) okresné úrady zverejnili informáciu na úradnej tabuli, z toho dva v obciach s maďarskou národnostnou menšinou a jeden v obci s rusínskou národnostnou menšinou. Kombináciu uvedených spôsobov využili dva (14 %) okresné úrady v obciach s maďarskou národnostnou menšinou.

Časový priestor na vybavovanie vecí v jazyku národnostnej menšiny určili dva (14 %) okresné úrady v obciach s maďarskou národnostnou menšinou. 12 (86 %) okresných úradov tento priestor neurčilo, z toho v dvoch obciach s rusínskou národnostnou menšinou. Písomné podanie v jazyku národnostnej menšiny prijal jeden okresný úrad v obci s maďarskou národnostnou menšinou, ktorý na uvedené podanie aj poskytol odpoveď. Žiaden okresný úrad nevyužíval možnosť viesť úradnú agendu vymedzenú zákonom popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny.

Dvojazyčné dokumenty (otázky 20 – 35)

Z výsledkov dotazníkového prieskumu vyplýva, že dvojazyčné formuláre boli čiastočne vydávané na dvoch (14 %) okresných úradoch. 12 (86 %) okresných úradov, z toho v dvoch obciach s rusínskou národnostnou menšinou, nezabezpečilo pre občanov dvojazyčné úradné formuláre v rozsahu svojej pôsobnosti. Žiadnemu okresnému úradu neboli v sledovanom období doručené žiadosti o vydanie dvojazyčných úradných formulárov a verejných listín. Žiaden okresný úrad taktiež nevydal dvojazyčné verejné listiny. Žiadnemu okresnému úradu neboli doručené podania v jazyku národnostnej menšiny, ktorými by sa začalo správne konanie v jazyku národnostnej menšiny. Žiaden okresný úrad nevydal

v sledovanom období rozhodnutia v správnom konaní v rovnopise v jazyku národnostnej menšiny.

Rokovanie orgánov štátnej správy (otázky 36 – 39)

Údaje z prieskumu ukázali, že 5 (36 %) okresných úradov používalo na rokovaní okresného úradu čiastočne aj jazyk národnostnej menšiny. V prípade 9 (64 %) okresných úradov, z toho v dvoch obciach s rusínskou národnostnou menšinou, sa jazyk národnostnej menšiny na rokovaní nepoužíval. Rokovanie viedli dva (14 %) okresné úrady v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny. V štátnom jazyku viedlo rokovanie 12 (86 %) okresných úradov, z toho v dvoch obciach s rusínskou národnostnou menšinou. Možnosť používania jazyka národnostnej menšiny na rokovaní bola zabezpečená na 8 okresných úradoch (57 %) prostredníctvom zamestnancov, ktorí ovládajú jazyk národnostnej menšiny a na jednom prostredníctvom tlmočnických služieb. Na 3 (21 %) okresných úradoch, z toho v dvoch obciach s rusínskou národnostnou menšinou, nebolo zabezpečené používanie jazyka národnostnej menšiny na rokovaní. Dva okresné úrady na predmetnú otázku neodpovedali.

Materiály na rokovanie sa pripravovali v štátnom jazyku na všetkých 14 okresných úradoch, z toho v dvoch obciach s rusínskou národnostnou menšinou.

Informovanie verejnosti (otázky 40 – 46)

Informácie týkajúce sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR na miestach prístupných pre verejnosť v obciach vymedzených zákonom popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny neboli uvádzané na 12 (86 %) okresných úradoch, z toho v dvoch obciach s rusínskou národnostnou menšinou. Predmetné informácie boli uvádzané na jednom okresnom úrade a na jednom boli uvádzané čiastočne.

Nápisy a oznamy určené na informovanie verejnosti v jazyku národnostnej menšiny boli uvádzané na 6 (43 %) okresných úradoch, čiastočne na 3 (21 %) , z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. V 5 (36 %) prípadoch okresné úrady, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou, predmetné nápisy a oznamy neuvádzali v jazyku národnostnej menšiny.

Oznamy určené na informovanie verejnosti aj v jazyku národnostnej menšiny boli uvádzané na 11 (79 %) okresných úradoch, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. Na predmetnú otázku neodpovedali dva (14 %) okresné úrady. Jeden okresný úrad (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou) neuvádzal predmetné oznamy aj v jazyku národnostnej menšiny. 4 (36 %) okresné úrady uvádzali predmetné oznamy na informačnej tabuli, na vstupných dverách, pri podateľni alebo na nástenke. 3 (27 %) okresné úrady, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou, ich uvádzali na úradnej tabuli. 4 (36 %) okresné úrady využili na zverejnenie predmetných oznamov kombináciu uvedených možností.

Dôležité informácie na úradnej tabuli obce, na webovom sídle obce a vo vydávanej periodickej tlači popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny neboli zverejnené na

9 (64 %) okresných úradoch, čiastočne na 4 (29 %) a na jednom boli predmetné informácie zverejnené aj v jazyku národnostnej menšiny.

3.3.3.2 Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny

Z celkového počtu 27 úradov práce bolo 26 v obciach s maďarskou národnostnou menšinou a jeden v obci s rusínskou národnostnou menšinou.

Označenia v jazyku národnostnej menšiny (otázky 1 – 6)

Označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené popri názve obce v štátnom jazyku na budovách orgánov štátnej správy malo v súlade so zákonom 12 (44 %) úradov práce, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. Povinnosť označenia orgánu verejnej správy umiestneného na budovách v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny bola splnená v prípade 26 (96 %) úradov práce, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. Úrady práce, ktoré tieto označenia uvádzali v štátnom jazyku, aj v jazyku národnostnej menšiny, ho v 15 (58 %) prípadoch uvádzali menším písmom (z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou) a v 11 (42 %) prípadoch rovnakým písmom.

Úradný styk (otázky 7 – 19)

V rámci dotazníkového zisťovania 26 (96 %) úradov práce uviedlo, že používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku zabezpečilo prostredníctvom svojich zamestnancov komunikujúcich v jazyku národnostnej menšiny, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. V jednom prípade úrad práce zabezpečil túto možnosť prostredníctvom svojich zamestnancov komunikujúcich v jazyku národnostnej menšiny a s využitím tlmočnických alebo prekladateľských služieb.

Zákonnú povinnosť zabezpečiť na viditeľnom mieste informáciu o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny v sídle orgánu si splnilo 10 (37 %) úradov práce, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. Uvedenú zákonnú povinnosť si nespĺnilo 17 (63 %) úradov práce. Spomedzi tých úradov práce, ktoré si túto povinnosť splnilo, bola na 6 (60 %) úradoch práce informácia zverejnená v štátnom jazyku, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. V jednom prípade bola na úrade práce informácia zverejnená v jazyku národnostnej menšiny a v dvoch (20 %) prípadoch bola na úradoch práce zverejnená v štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny. V jednom prípade na úrade práce nebola poskytnutá odpoveď k predmetnej oblasti. Predmetná informácia bola zverejnená na nasledovných miestach: v 6 (60 %) prípadoch úrady práce zverejnili predmetnú informáciu na informačnej tabuli a v 3 (30 %) prípadoch úrady práce využili na zverejnenie informácie priestor úradnej tabule. Jeden úrad práce v obci s rusínskou národnostnou menšinou zverejnil informáciu v priestore pri informačnej tabuli.

Časový priestor na vybavovanie vecí v jazyku národnostnej menšiny určili dva úrady práce (7 %), z toho jeden úrad práce v obci s rusínskou národnostnou menšinou. 24 (84 %) úradov práce uvedený časový priestor neurčilo. Jeden úrad práce na predmetnú otázku

neodpovedal. Celkovo 80 písomných podaní v jazyku národnostnej menšiny prijal jeden úrad práce. Predmetné podania sa týkali správneho konania. Na predmetné podania neboli poskytnuté odpovede okrem štátneho jazyka aj v jazyku národnostnej menšiny. V 26 prípadoch (96 %) úrady práce, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou, nevyužívali možnosť vedenia úradnej agendy vymedzenej zákonom č. 184/1999 Z. z. popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny. V jednom prípade úrad práce na predmetnú otázku neodpovedal.

Dvojazyčné dokumenty (otázky 20 – 35)

Z výsledkov dotazníkového prieskumu vyplýva, že dvojazyčné formuláre v rozsahu svojej pôsobnosti nezabezpečilo pre občanov ani jeden z 27 úradov práce, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. Žiadnemu úradu práce neboli v sledovanom období doručené žiadosti o vydanie dvojazyčných úradných formulárov a verejných listín. Žiaden úrad práce taktiež nevydal dvojazyčné verejné listiny. Žiadnemu úradu práce neboli doručené podania v jazyku národnostnej menšiny, ktorými by sa začalo správne konanie v jazyku národnostnej menšiny. Žiaden úrad práce nevydal v sledovanom období rozhodnutia v správnom konaní v rovnopise v jazyku národnostnej menšiny.

Rokovanie orgánov štátnej správy (otázky 36 – 39)

Údaje z prieskumu ukázali, že 6 (22 %) úradov práce používalo na rokovaní aj jazyk národnostnej menšiny. V prípade dvoch (7 %) úradov práce sa jazyk národnostnej menšiny na rokovaní používal čiastočne. Na 19 (70 %) úradoch práce, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou, sa jazyk národnostnej menšiny nepoužíval.

Na otázku v akom jazyku sa vedie rokovanie úrady práce uviedli nasledovné odpovede: rokovanie v štátnom jazyku viedlo 22 (81 %) úradov práce, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou; rokovanie v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny viedlo 5 (19 %) úradov práce. Žiaden úrad práce nevedol rokovanie výlučne v jazyku národnostnej menšiny.

Možnosť používania jazyka národnostnej menšiny na rokovaní bola na 15 (55 %) úradoch práce zabezpečená prostredníctvom zamestnancov, ktorí ovládajú jazyk národnostnej menšiny. Na jednom úrade práce v obci s rusínskou národnostnou menšinou nebolo zabezpečené používanie jazyka národnostnej menšiny na rokovaní. 11 (41 %) úradov práce na predmetnú otázku neodpovedalo.

Materiály na rokovanie sa pripravovali v štátnom jazyku na všetkých 27 úradoch práce, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou.

Informovanie verejnosti (otázky 40 – 46)

Informácie týkajúce sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR na miestach prístupných pre verejnosť v obciach vymedzených zákonom popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny neuvádzal žiaden úrad práce.

Nápisy a oznamy určené na informovanie verejnosti v jazyku národnostnej menšiny boli uvádzané na dvoch (7 %) úradoch práce, čiastočne boli uvádzané na 6 (22 %) , z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. V 19 (70 %) prípadoch úrady práce, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou, predmetné nápisy a oznamy v jazyku národnostnej menšiny neuvádzali.

Oznamy určené na informovanie verejnosti aj v jazyku národnostnej menšiny uvádzalo 11 (41 %) úradov práce. Na predmetnú otázku neodpovedalo 10 (37 %) úradov práce. 6 (22 %) úradov práce, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou, neuvádzalo predmetné oznamy aj v jazyku národnostnej menšiny. 5 (45 %) úradov práce uvádzalo predmetné oznamy na informačnej tabuli, na vstupných dverách, pri podateľni alebo na nástenke. 6 (55 %) úradov práce uvádzalo predmetné oznamy na úradnej tabuli.

Dôležité informácie na úradnej tabuli obce, na webovom sídle obce a vo vydávanej periodickej tlači popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny neboli zverejnené na 23 (85 %) úradoch práce, čiastočne na 3 (11 %) a na jednom boli predmetné informácie zverejnené aj v jazyku národnostnej menšiny.

3.3.3.3 Daňové úrady

Dotazníkové zisťovanie sa týkalo celkovo 16 daňových úradov v obciach s maďarskou národnostnou menšinou.

Označenia v jazyku národnostnej menšiny (otázky 1 – 6)

Označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené popri názve obce v štátnom jazyku na budovách orgánov štátnej správy malo v súlade so zákonom všetkých 16 daňových úradov. Povinnosť označenia orgánu verejnej správy umiestneného na budovách v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny bola taktiež splnená v prípade všetkých 16 daňových úradov, pričom všetky toto označenie uvádzali rovnakým písmom.

Úradný styk (otázky 7 – 19)

V rámci dotazníkového zisťovania 14 (88 %) daňových úradov uviedlo, že používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku zabezpečilo prostredníctvom svojich zamestnancov komunikujúcich v jazyku národnostnej menšiny. Dva (12 %) daňové úrady zabezpečili túto možnosť prostredníctvom tlmočnických alebo prekladateľských služieb.

Zákonnú povinnosť zabezpečiť na viditeľnom mieste informáciu o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny v sídle orgánu si splnilo 15 daňových úradov (94 %). Uvedenú povinnosť si nesplnil jeden daňový úrad. Z celkového počtu 15 daňových úradov 14 (93 %) uviedlo predmetnú informáciu v štátnom jazyku a jeden v štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny. Daňové úrady využili v 10 (67 %) prípadoch na tento účel priestor informačnej tabule a v 5 (33 %) prípadoch priestor informačnej tabule aj úradnej tabule. 7 (44 %) daňových úradov určilo časový priestor na vybavovanie vecí v jazyku národnostnej menšiny a 9 (56 %) tento priestor neurčilo. Žiaden daňový úrad neregistroval písomné

podanie od občanov v jazyku národnostnej menšiny a nevyužíval možnosť viesť úradnú agendu vymedzenú zákonom č. 184/1999 Z. z. popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny.

Dvojazyčné dokumenty (otázky 20 – 35)

Z výsledkov dotazníkového prieskumu vyplýva, že dvojazyčné formuláre boli čiastočne vydávané na všetkých 16 daňových úradoch. Žiadnemu daňovému úradu neboli v sledovanom období doručené žiadosti o vydanie dvojazyčných úradných formulárov a verejných listín. Žiaden daňový úrad taktiež nevydal dvojazyčné verejné listiny. Žiadnemu daňovému úradu neboli doručené podania v jazyku národnostnej menšiny, ktorými by sa začalo správne konanie v jazyku národnostnej menšiny. Žiaden daňový úrad nevydal v sledovanom období rozhodnutia v správnom konaní v rovnopise v jazyku národnostnej menšiny.

Rokovanie orgánov štátnej správy (otázky 36 – 39)

Údaje z prieskumu ukázali, že 4 (25 %) daňové úrady používali na rokovaní čiastočne aj jazyk národnostnej menšiny. V prípade 11 (69 %) daňových úradov sa jazyk národnostnej menšiny na rokovaní nepoužíval. Jeden daňový úrad na predmetnú otázku neodpovedal. Rokovanie viedli 4 (25 %) daňové úrady v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny. V štátnom jazyku viedlo rokovanie 10 (63 %) daňových úradov. Dva daňové úrady na predmetnú otázku neodpovedali. Možnosť používania jazyka národnostnej menšiny na rokovaní bola na 10 (63 %) daňových úradoch zabezpečená prostredníctvom zamestnancov, ktorí ovládajú jazyk národnostnej menšiny. Na jednom daňovom úrade nebolo zabezpečené používanie jazyka národnostnej menšiny na rokovaní. 5 daňových úradov na predmetnú otázku neodpovedalo. Materiály na rokovanie sa pripravovali v štátnom jazyku na 15 (94 %) daňových úradoch. Jeden daňový úrad na predmetnú otázku neodpovedal.

Informovanie verejnosti (otázky 40 – 46)

Informácie týkajúce sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov na miestach prístupných pre verejnosť v obciach vymedzených zákonom popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny neboli uvádzané na 15 (94 %) daňových úradoch. Jeden daňový úrad na predmetnú otázku neodpovedal.

Nápisy a oznamy určené na informovanie verejnosti v jazyku národnostnej menšiny boli čiastočne boli uvádzané na 10 (63 %) daňových úradoch. V 6 (37 %) prípadoch daňové úrady predmetné nápisy a oznamy neuvádzali v jazyku národnostnej menšiny.

Oznamy určené na informovanie verejnosti aj v jazyku národnostnej menšiny boli uvádzané na 14 (88 %) daňových úradoch. Na predmetnú otázku neodpovedali dva (12 %) daňové úrady. Z celkového počtu 14 daňových úradov 7 (50 %) uvádzalo predmetné oznamy na informačnej tabuli, na vstupných dverách, pri podateľni alebo na nástenke. Dva (14 %) daňové úrady ich uvádzali na úradnej tabuli. Jeden daňový úrad uvádzal predmetné oznamy na webovom sídle. 4 (29 %) daňové úrady využili na zverejnenie predmetných oznamov

kombináciu uvedených možností. Dôležité informácie na úradnej tabuli obce, na webovom sídle obce a vo vydávanej periodickej tlači popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny neboli zverejnené na žiadnom zo 16 daňových úradov.

3.3.3.4 Colné úrady

Dotazníkové zisťovanie sa vzťahovalo na 13 colných úradov, z toho 12 colných úradov v obciach s maďarskou národnostnou menšinou a jeden colný úrad v obci s rusínskou národnostnou menšinou.

Označenia v jazyku národnostnej menšiny (otázky 1 – 6)

Označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené popri názve obce v štátnom jazyku na budovách orgánov štátnej správy malo v súlade so zákonom všetkých 13 colných úradov, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. Povinnosť označenia orgánu verejnej správy umiestneného na budovách v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny bola splnená v prípade všetkých 13 colných úradov, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. Všetky colné úrady toto označenie uvádzali rovnakým písmom, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou.

Úradný styk (otázky 7 – 19)

V rámci dotazníkového zisťovania 12 (92 %) colných úradov uviedlo, že používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku zabezpečilo prostredníctvom svojich zamestnancov komunikujúcich v jazyku národnostnej menšiny, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. V jednom prípade colný úrad uviedol, že doposiaľ nevznikla potreba zabezpečiť používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku. Zákonnú povinnosť zabezpečiť na viditeľnom mieste informáciu o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny v sídle orgánu si colné úrady nesplnili. Časový priestor na vybavovanie vecí v jazyku národnostnej menšiny neurčil žiaden colný úrad. Colné úrady v sledovanom období neregistrovali písomné podania od občanov v jazyku národnostnej menšiny a nevedli úradnú agendu vymedzenú zákonom č. 184/1999 Z. z. popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny.

V súvislosti s používaním jazyka národnostnej menšiny okrem štátneho jazyka pri výkone služobného styku bolo dotazníkovým prieskumom zistené, že 10 (77 %) colných úradov čiastočne používalo pri výkone služobného styku okrem štátneho jazyka aj jazyk národnostnej menšiny, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. 3 (23 %) colné úrady používali pri výkone služobného styku štátny jazyk. Zamestnanci 4 (31 %) colných úradov, ktorí ovládali jazyk národnostnej menšiny, používali tento jazyk pri komunikácii s občanmi SR, ktorí patria k národnostnej menšine a na 7 (54 %) čiastočne, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. V dvoch prípadoch zamestnanci, ktorí ovládali jazyk národnostnej menšiny, ho nepoužívali pri komunikácii s občanmi SR, ktorí patria k národnostnej menšine.

Dvojazyčné dokumenty (otázky 20 – 35)

Z výsledkov dotazníkového prieskumu vyplýva, že dvojazyčné úradné formuláre boli čiastočne vydávané na jednom colnom úrade. 12 (92 %) colných úradov, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou, nezabezpečilo pre občanov dvojazyčné úradné formuláre v rozsahu svojej pôsobnosti. Žiadnemu colnému úradu neboli v sledovanom období doručené žiadosti o vydanie dvojazyčných úradných formulárov a verejných listín. Žiaden colný úrad taktiež nevydal dvojazyčné verejné listiny. Žiadnemu colnému úradu neboli doručené podania v jazyku národnostnej menšiny, ktorými by sa začalo správne konanie v jazyku národnostnej menšiny. Žiaden colný úrad nevydal v sledovanom období rozhodnutia v správnom konaní v rovnopise v jazyku národnostnej menšiny.

Rokovanie orgánov štátnej správy (otázky 36 – 39)

Údaje z prieskumu ukázali, že na 10 (77 %) colných úradoch, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou, sa jazyk národnostnej menšiny na rokovaní nepoužíval. Na predmetnú otázku neodpovedali 3 (23 %) colné úrady.

Rokovanie viedlo v štátnom jazyku 10 (77 %) colných úradov, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. Na predmetnú otázku neodpovedali 3 (23 %) colné úrady.

Možnosť používania jazyka národnostnej menšiny na rokovaní bola zabezpečená prostredníctvom zamestnancov, ktorí ovládajú jazyk národnostnej menšiny na 3 (23 %) colných úradoch. V jednom prípade na colnom úrade nebolo zabezpečené používanie jazyka národnostnej menšiny na rokovaní. 9 (69 %) colných úradov na predmetnú otázku neodpovedalo.

Materiály na rokovanie sa pripravovali v štátnom jazyku na 10 (77 %) colných úradoch, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. Na predmetnú otázku neodpovedali 3 (23 %) colné úrady.

Informovanie verejnosti (otázky 40 – 46)

Informácie týkajúce sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR na miestach prístupných pre verejnosť v obciach vymedzených zákonom popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny neboli uvádzané na všetkých 13 colných úradoch, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou.

Nápisy a oznamy určené na informovanie verejnosti v jazyku národnostnej menšiny boli uvádzané na dvoch (15 %) colných úradoch a čiastočne na dvoch (15 %), z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. V 9 (70 %) prípadoch colné úrady predmetné nápisy a oznamy neuvádzali v jazyku národnostnej menšiny.

Oznamy určené na informovanie verejnosti aj v jazyku národnostnej menšiny uvádzali 3 (27 %) colné úrady. Na predmetnú otázku neodpovedalo 9 (82 %) colných úradov, z toho

v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou. Jeden colný úrad neuvádzal predmetné oznamy aj v jazyku národnostnej menšiny. Dva (18 %) colné úrady uvádzali predmetné oznamy na informačnej tabuli, na vstupných dverách, pri podateľni alebo na nástenke. Jeden colný úrad uvádzal predmetné oznamy využitím kombinácie uvedených spôsobov.

Dôležité informácie na úradnej tabuli obce, na webovom sídle obce a vo vydávanej periodickej tlači popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny neboli zverejnené na žiadnom z 13 colných úradov, z toho v jednej obci s rusínskou národnostnou menšinou.

3.3.3.5 Regionálne veterinárne a potravinové správy

Dotazníkové zisťovanie sa vzťahovalo na 8 RVPS v obciach s maďarskou národnostnou menšinou.

Označenia v jazyku národnostnej menšiny (otázky 1 – 6)

Označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené popri názve obce v štátnom jazyku na budovách orgánov štátnej správy malo v súlade so zákonom 7 RVPS (88 %). Povinnosť označenia orgánu verejnej správy umiestneného na budovách v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny bola splnená v prípade všetkých 8 RVPS, z toho 7 (88 %) toto označenie uvádzalo rovnakým písmom a jedna toto označenie uvádzala menším písmom.

Úradný styk (otázky 7 – 19)

Z dotazníkového prieskumu vyplýva, že používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku zabezpečilo 6 RVPS (75 %) prostredníctvom svojich zamestnancov komunikujúcich v jazyku národnostnej menšiny a dve prostredníctvom svojich zamestnancov komunikujúcich v jazyku národnostnej menšiny a využitím tlmočnických alebo prekladateľských služieb.

Dvojazyčné dokumenty (otázky 20 – 35)

Z výsledkov dotazníkového prieskumu vyplýva, že ani jedna RVPS nezabezpečila pre občanov dvojazyčné úradné formuláre v rozsahu svojej pôsobnosti. Žiadnej RVPS neboli v sledovanom období doručené žiadosti o vydanie dvojazyčných úradných formulárov a verejných listín. Žiadna RVPS taktiež nevydala dvojazyčné verejné listiny. Žiadnej RVPS neboli doručené podania v jazyku národnostnej menšiny, ktorými by sa začalo správne konanie v jazyku národnostnej menšiny. Žiadna RVPS nevydala v sledovanom období rozhodnutia v správnom konaní v rovnopise v jazyku národnostnej menšiny.

Rokovanie orgánov štátnej správy (otázky 36 – 39)

Údaje z prieskumu ukázali, že dve RVPS (25 %) používali na rokovaní čiastočne aj jazyk národnostnej menšiny. V prípade 6 RVPS (75 %) sa jazyk národnostnej menšiny na rokovaní nepoužíval.

Rokovanie viedla jedna RVPS v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny. V 7 (88 %) prípadoch RVPS viedli rokovanie v štátnom jazyku.

Možnosť používania jazyka národnostnej menšiny na rokovaní bola zabezpečená prostredníctvom tlmočnických služieb na jednej RVPS, na 4 (50 %) prostredníctvom zamestnancov, ktorí ovládajú jazyk národnostnej menšiny, a v jednom prípade kombináciou uvedených spôsobov. Na predmetnú otázku neodpovedali dve (25 %) RVPS. Materiály na rokovanie sa na všetkých RVPS pripravovali v štátnom jazyku.

Informovanie verejnosti (otázky 40 – 46)

Informácie týkajúce sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR na miestach prístupných pre verejnosť v obciach vymedzených zákonom popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny boli uvádzané na dvoch RVPS, na dvoch čiastočne a neboli uvádzané na 4 RVPS (50 %). Nápisy a oznamy určené na informovanie verejnosti v jazyku národnostnej menšiny boli uvádzané na dvoch RVPS, čiastočne boli uvádzané na 5 (63 %). V jednom prípade predmetné nápisy a oznamy neboli uvádzané v jazyku národnostnej menšiny.

Oznamy určené na informovanie verejnosti aj v jazyku národnostnej menšiny boli uvádzané na 6 RVPS (75 %). Na predmetnú otázku neodpovedali dve RVPS (25 %). Z celkového počtu 6 RVPS predmetné oznamy uvádzali 3 (50 %) na informačnej tabuli, na vstupných dverách, pri podateľni alebo na nástenke a 3 (50 %) na úradnej tabuli.

Dôležité informácie na úradnej tabuli obce, na webovom sídle obce a vo vydávanej periodickej tlači popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny neboli zverejnené na 7 RVPS (88 %) a na jednej boli zverejnené čiastočne aj v jazyku národnostnej menšiny.

3.3.3.6 Regionálne úrady verejného zdravotníctva

Dotazníkové zisťovanie sa vzťahovalo na 7 RÚVZ v obciach s maďarskou národnostnou menšinou.

Označenia v jazyku národnostnej menšiny (otázky 1 – 6)

Označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené popri názve obce v štátnom jazyku na budovách orgánov štátnej správy malo v súlade so zákonom 5 (83 %) RÚVZ. Povinnosť označenia orgánu verejnej správy umiestneného na budovách v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny bola splnená v prípade všetkých 6 RÚVZ, z toho jeden RÚVZ toto označenie uvádzal rovnakým písmom a 5 (83 %) RÚVZ toto označenie uvádzalo menším písmom.

Úradný styk (otázky 7 – 19)

Podľa výsledkov dotazníkového prieskumu 5 (83 %) RÚVZ zabezpečilo používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku prostredníctvom svojich zamestnancov komunikujúcich v jazyku národnostnej menšiny. V jednom prípade RÚVZ uviedol, že

doposiaľ nevznikla potreba zabezpečiť používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku.

Všetkých 6 RÚVZ si splnilo zákonnú povinnosť zabezpečiť na viditeľnom mieste informáciu o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku, z toho 3 (50 %) uviedli predmetnú informáciu v štátnom jazyku a 3 (50 %) v štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny. 3 (50 %) RÚVZ zverejnili túto informáciu na informačnej tabuli a 3 (50 %) využili viacero možností (na informačnej tabuli, úradnej tabuli a na webovom sídle úradu). Žiaden RÚVZ neurčil časový priestor na vybavovanie vecí v jazyku národnostnej menšiny. Na jednom RÚVZ boli registrované dve písomné podania v jazyku národnostnej menšiny, pričom sa jednalo o anonymné podania v oblasti nepovoleného prevádzkovania. Z uvedeného dôvodu neboli na predmetné podania poskytnuté odpovede. Úradnú agendu v jazyku národnostnej menšiny čiastočne viedol jeden RÚVZ v oblasti odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažné činnosti, pri výkone štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín, pri konzultáciách a v oblasti edukačných aktivít.

Dvojazyčné dokumenty (otázky 20 – 35)

Z výsledkov dotazníkového prieskumu vyplýva, že dva (33 %) RÚVZ zabezpečili pre občanov dvojazyčné úradné formuláre v rozsahu svojej pôsobnosti, na jednom čiastočne a 3 (50 %) predmetné formuláre nezabezpečili.

Žiadnemu RÚVZ neboli v sledovanom období doručené žiadosti o vydanie dvojazyčných úradných formulárov a verejných listín. Žiaden RÚVZ taktiež nevydal dvojazyčné verejné listiny. Žiadnemu RÚVZ neboli doručené podania v jazyku národnostnej menšiny, ktorými by sa začalo správne konanie v jazyku národnostnej menšiny. Žiaden RÚVZ nevydal v sledovanom období rozhodnutia v správnom konaní v rovnopise v jazyku národnostnej menšiny.

Rokovanie orgánov štátnej správy (otázky 36 – 39)

Údaje z prieskumu ukázali, že dva RÚVZ používali na rokovaní čiastočne aj jazyk národnostnej menšiny. V 4 (67 %) prípadoch sa na rokovaní v RÚVZ jazyk národnostnej menšiny nepoužíval.

Dva (33 %) RÚVZ viedli rokovanie v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny a 4 (67 %) viedli rokovania v štátnom jazyku.

Možnosť používania jazyka národnostnej menšiny na rokovaní bola zabezpečená prostredníctvom zamestnancov, ktorí ovládajú jazyk národnostnej menšiny na 3 (50 %) RÚVZ. Na dvoch (33 %) RÚVZ nebolo na rokovaní zabezpečené používanie jazyka národnostnej menšiny. Jeden RÚVZ na predmetnú otázku neodpovedal.

Materiály na rokovanie sa pripravovali v štátnom jazyku a čiastočne v jazyku národnostnej menšiny na jednom RÚVZ a v štátnom jazyku na 5 (83 %).

Informovanie verejnosti (otázky 40 – 46)

Informácie týkajúce sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR na miestach prístupných pre verejnosť v obciach vymedzených zákonom popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny boli uvádzané na dvoch (33 %) RÚVZ, čiastočne na dvoch (33 %) a v dvoch (33 %) prípadoch predmetné informácie neboli uvádzané.

Nápisy a oznamy určené na informovanie verejnosti v jazyku národnostnej menšiny boli uvádzané na dvoch RÚVZ, čiastočne boli uvádzané na jednom a na 3 (50 %) predmetné nápisy a oznamy neuvádzali v jazyku národnostnej menšiny.

Oznamy určené na informovanie verejnosti aj v jazyku národnostnej menšiny boli uvádzané na 5 (83 %) RÚVZ. Na predmetnú otázku neodpovedal jeden RÚVZ. Z celkového počtu 5 RÚVZ jeden uvádzal predmetné oznamy na úradnej tabuli, jeden na informačných letákoch, v miestnej televízii alebo tlači a 3 využili kombinácie uvedených možností.

Dôležité informácie na úradnej tabuli obce, na webovom sídle obce a vo vydávanej periodickej tlači boli popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny zverejnené na dvoch RÚVZ, čiastočne na dvoch a na dvoch neboli zverejnené aj v jazyku národnostnej menšiny.

3.3.3.7 Štátne archívy

Dotazníkové zisťovanie sa vzťahovalo na 5 štátnych archívov v obciach s maďarskou národnostnou menšinou.

Označenia v jazyku národnostnej menšiny (otázky 1 – 6)

Označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené popri názve obce v štátnom jazyku na budovách orgánov štátnej správy malo v súlade so zákonom všetky štátne archívy. Povinnosť označenia orgánu verejnej správy umiestneného na budovách v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny bola splnená v prípade všetkých štátnych archívov, z toho jeden toto označenie uvádzal rovnakým písmom a 4 (80 %) toto označenie uvádzali menším písmom.

Úradný styk (otázky 7 – 19)

Podľa výsledkov zisťovania všetky štátne archívy zabezpečovali možnosť používania jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku prostredníctvom svojich zamestnancov komunikujúcich v jazyku národnostnej menšiny. Všetkých 5 štátnych archívov si taktiež splnilo zákonnú povinnosť zabezpečiť na viditeľnom mieste informáciu o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku. V 3 (60 %) prípadoch využili na tento účel priestor informačnej tabule, v jednom prípade vstup do objektu a v jednom na informačnej tabuli a úradnej tabuli. V 3 (60 %) prípadoch štátne archívy uviedli predmetnú informáciu v štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny a v dvoch prípadoch v štátnom jazyku.

Žiaden štátny archív neurčil časový priestor na vybavovanie vecí v jazyku národnostnej menšiny. V dvoch štátnych archívoch bolo registrovaných 33 písomných podaní v jazyku národnostnej menšiny, ktoré sa týkali oblasti historického výskumu, žiadostí (vyhľadávanie správnych informácií fyzických osôb a právnických osôb) a bádateľskej agendy. Na uvedené podania boli z dvoch štátnych archívov poskytnuté dve odpovede. Žiaden štátny archív nevedol svoju úradnú agendu popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny.

Dvojazyčné dokumenty (otázky 20 – 35)

Z výsledkov dotazníkového prieskumu vyplýva, že dvojazyčné úradné formuláre v rozsahu svojej pôsobnosti boli pre občanov zabezpečené v jednom štátnom archíve, čiastočne v dvoch a v jednom neboli zabezpečené. Žiadnemu štátnemu archívu neboli v sledovanom období doručené žiadosti o vydanie dvojazyčných úradných formulárov a verejných listín. Žiaden štátny archív taktiež nevydal dvojazyčné verejné listiny. Žiadnemu štátnemu archívu neboli doručené podania v jazyku národnostnej menšiny, ktorým by sa začalo správne konanie v jazyku národnostnej menšiny. Žiaden štátny archív nevydal v sledovanom období rozhodnutia v správnom konaní v rovnopise v jazyku národnostnej menšiny.

Rokovanie orgánov štátnej správy (otázky 36 – 39)

Údaje z prieskumu ukázali, že jeden štátny archív používal na rokovaní čiastočne aj jazyk národnostnej menšiny. V dvoch prípadoch sa jazyk národnostnej menšiny na rokovaní nepoužíval a v dvoch prípadoch na predmetnú otázku neodpovedali.

Rokovanie v štátnom jazyku viedli 3 (60 %) štátne archívy. Dva štátne archívy na predmetnú otázku neodpovedali.

Možnosť používania jazyka národnostnej menšiny na rokovaní bola zabezpečená prostredníctvom zamestnancov, ktorí ovládajú jazyk národnostnej menšiny v jednom štátnom archíve, v jednom nebolo zabezpečené používanie jazyka národnostnej menšiny na rokovaní. 3 (60 %) štátne archívy na predmetnú otázku neodpovedali. Materiály na rokovanie v štátnom jazyku sa pripravovali v 3 (60 %) štátnych archívoch. Dva (40 %) štátne archívy na predmetnú otázku neodpovedali.

Informovanie verejnosti (otázky 40 – 46)

Informácie týkajúce sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR na miestach prístupných pre verejnosť v obciach vymedzených zákonom popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny boli uvádzané v 3 (60 %) štátnych archívoch a neboli uvádzané v dvoch (40 %) štátnych archívoch. Nápis a oznamy určené na informovanie verejnosti v jazyku národnostnej menšiny boli uvádzané v 3 štátnych archívoch (60 %) a čiastočne v jednom. Jeden štátny archív na predmetnú otázku neodpovedal.

Oznamy určené na informovanie verejnosti aj v jazyku národnostnej menšiny boli uvádzané vo všetkých 5 štátnych archívoch, pričom jeden štátny archív uvádzal predmetné

oznamy na úradnej tabuli, dva (40 %) na informačnej tabuli, vstupných dverách, pri podateľni alebo na nástenke a dva (40 %) využili kombinácie uvedených možností.

Dôležité informácie na úradnej tabuli obce, na webovom sídle obce a vo vydávanej periodickej tlači popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny boli zverejnené v jednom štátnom archíve a čiastočne v 3 (60 %). Jeden štátny archív na predmetnú otázku neodpovedal.

3.4 Organizačné zložky ozbrojených bezpečnostných zborov a záchranných zborov

Zákon č. 270/1995 Z. z. v § 3 ods. 1 určuje, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, iné orgány verejnej správy, nimi zriadené právnické osoby a právnické osoby zriadené zákonom používajú v úradnom styku štátny jazyk a ich zamestnanci, štátni zamestnanci, príslušníci obecnej polície, príslušníci ozbrojených síl Slovenskej republiky (ďalej aj ako „OS SR“), ozbrojených bezpečnostných zborov, iných ozbrojených zborov a Hasičského a záchranného zboru sú povinní ovládať a v úradnom styku používať štátny jazyk; tým nie je dotknuté používanie jazykov národnostných menšín v úradnom styku podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 184/1999 Z. z. V zmysle § 7 ods. 4 zákona č. 184/1999 Z. z. ak príslušníci ozbrojených síl, ozbrojených bezpečnostných zborov, iných ozbrojených zborov, Hasičského a záchranného zboru a obecnej polície ovládajú jazyk národnostnej menšiny, v obci podľa § 2 ods. 1 môžu používať jazyk národnostnej menšiny pri komunikácii s občanmi Slovenskej republiky, ktorí patria k národnostnej menšine. Úrad vlády podľa § 7a citovaného zákona poskytuje odbornú a metodickú pomoc orgánom verejnej správy a organizačným zložkám bezpečnostných a záchranných zborov pri vykonávaní tohto zákona. Zoznam organizačných zložiek Hasičského a záchranného zboru, ozbrojených bezpečnostných zborov, ozbrojených síl Slovenskej republiky a iných ozbrojených zborov, v ktorých sa v zmysle zákona č. 184/1999 Z. z. popri štátnom jazyku pri komunikácii používa aj jazyk národnostnej menšiny je súčasťou prílohy č. 9.

3.4.1 Organizačné zložky Policajného zboru

Zákonom č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 171/1993 Z. z.“) sú ustanovené úlohy, organizácia a riadenie Policajného zboru. Policajný zbor sa podľa § 1 ods. 3 zákona č. 171/1993 Z. z. riadi vo svojej činnosti ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Podľa § 2 ods. 2 citovaného zákona Policajný zbor plní úlohy štátnej správy a iné úlohy, ak tak ustanovujú osobitné predpisy. Policajný zbor sa podľa § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 171/1993 Z. z. člení na službu kriminálnej polície, službu finančnej polície, službu poriadkovej polície, službu dopravnej polície, službu železničnej polície, službu ochrany objektov, službu hraničnej a cudzineckej polície, službu osobitného určenia, službu ochrany určených osôb a inšpekčnú službu. Organizačnou súčasťou Policajného zboru je aj útvar kriminalisticko-expertíznych činností, ktorý vykonáva odbornú činnosť a znaleckú činnosť podľa osobitných predpisov. Služby Policajného zboru pôsobia v rámci útvarov Policajného zboru, ktoré zriaďuje a zrušuje minister; zároveň určuje náplň ich činností a vnútornú organizáciu.

Úrad splnomocnenca v rámci prípravy správy v roku 2016 identifikoval 28 okresných riaditeľstiev Policajného zboru (ďalej aj ako „OR PZ“), v ktorých sa popri štátnom jazyku v úradnom styku používa i jazyk národnostnej menšiny. V rámci prípravy správy za obdobie rokov 2017 – 2018 MV SR identifikovalo 27 OR PZ v obciach, ktoré sa nachádzajú v nariadení vlády Slovenskej republiky 221/1999 Z. z. Všetky dotknuté OR PZ zaslali vyplnené dotazníky, čo predstavuje 100 %-nú návratnosť. OR PZ bolo celkovo položených 37

otázok v nasledovnom tematickom členení: úradný styk, dvojazyčné dokumenty, informovanie verejnosti a záverečné otázky. Znenie dotazníka pre OR PZ sú súčasťou prílohy č. 4.

Úradný styk (otázky 2 – 11)

Prieskum ukázal, že z 5 709 pracovníkov 27 OR PZ celkovo 586 (10 %) príslušníkov ovládalo jazyk národnostnej menšiny slovom a písmom (títo pracujú na 18 OR PZ) a 1 029 (18 % pracujúcich na 21 OR PZ) ovládalo jazyk národnostnej menšiny slovom. Na 6 OR PZ nepracoval ani jeden príslušník PZ, ktorý ovláda jazyk národnostnej menšiny. Možnosť používania jazyka národnostnej menšiny pri plnení úloh štátnej správy zabezpečovalo 13 OR PZ prostredníctvom príslušníkov organizačnej zložky PZ, 10 z toho spolu s ďalšími 12 na tento účel využívalo tlmočnicke alebo prekladateľské služby. Jedno OR PZ uviedlo, že príslušníci národnostných menšín komunikujú v štátnom jazyku. Na 3 OR PZ bolo registrovaných 24 písomných podaní od občanov v jazyku národnostnej menšiny. Týkali sa poskytnutia informácií k futbalovému zápasu, priestupkového konania, trestného konania, nelegálneho predaja tovaru a nelegálneho podnikania. Jedno OR PZ poskytlo odpoveď týkajúcu sa informácií k futbalovému zápasu v jazyku národnostnej menšiny, jedno poskytlo takúto odpoveď čiastočne a jedno takúto odpoveď neposkytlo. 6 organizačných zložiek PZ používalo pri výkone služobného styku okrem štátneho jazyka aj jazyk národnostnej menšiny, 4 organizačné zložky PZ ho používali čiastočne, 16 vôbec a jedno OR PZ na otázku neodpovedalo. Na 10 organizačných zložkách PZ príslušníci, ktorí ovládajú jazyk národnostnej menšiny, používali tento jazyk pri komunikácii s občanmi patriacimi k národnostnej menšine, na 8 čiastočne a na 8 v tomto jazyku nekomunikovali.

Dvojazyčné dokumenty (otázky 12 – 27)

Dvojazyčné formuláre v rozsahu svojej pôsobnosti zabezpečili na 3 organizačných zložkách PZ, na 8 boli zabezpečené čiastočne, a to najmä v oblastiach ako výkon skúšok odbornej spôsobilosti na vedenie motorových vozidiel (testy v jazykoch národnostných menšín), poučenie o právach a povinnostiach pre osoby, ktorým bola obmedzená osobná sloboda alebo tlačivá v trestnom konaní. Žiadnej organizačnej zložke PZ neboli v sledovanom období doručené žiadosti o vydanie úradných formulárov alebo verejných listín (ako sú povolenia, oprávnenia, potvrdenia, vyjadrenia a vyhlásenia) dvojazyčne, a to v štátnom jazyku a v jazyku národnostnej menšiny, z čoho vyplýva, že takéto dvojazyčné formuláre a verejné listiny neboli ani vydané. Ani jedna organizačná zložka PZ neevidovala žiadosti o vydanie dvojazyčných rozhodnutí. Jednej organizačnej zložke PZ boli doručené dve podania, ktorými sa začalo správne konanie v jazyku národnostnej menšiny, rozhodnutie v jazyku národnostnej menšiny v sledovanom období vydané nebolo.

Informovanie verejnosti (otázky 28 – 31)

Informácie týkajúce sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR boli aj v jazyku národnostnej menšiny na miestach prístupných pre verejnosť, ktoré sú v správe organizačnej zložky PZ, uvádzané čiastočne na 3 OR PZ a na 24 neboli. Podobne boli

v jazyku národnostnej menšiny uvádzané aj nápisy a oznamy, na 4 OR PZ boli zverejnené na úradnej tabuli a v 11 % prípadov (3 OR PZ) na parkoviskách pri cintorínoch, na predajniach, prípadne ich bolo možné vypočuť v obecnom rozhlase alebo v lokálnej televízii. Všeobecné dôležité informácie slúžiace pre občanov SR boli zverejňované v jazyku národnostnej menšiny čiastočne na jednej OR PZ (4 %), na 26 OR PZ neboli zverejňované.

Záverečné otázky (28 – 34)

Pri plnení úloh štátnej správy bolo vytváranie podmienok pre používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku pre organizačné zložky Policajného zboru z pohľadu 9 OR PZ bezproblémové (33 %), 12 OR PZ (44 %) ho vnímalo ako čiastočne problémové a 5 OR PZ (19 %) ako problémové. Najväčším nedostatkom je nedostatočný počet kvalifikovaných zamestnancov, ktorý ako problematický faktor uviedlo 12 OR PZ (44 %). 11 % OR PZ vnímalo ako komplikáciu nedostatočné množstvo finančných prostriedkov a nedostatočnú odbornú podporu, 19 % OR PZ sa sťažovalo na neovládanie jazyka a nedostatok tlmočníkov.

3.4.2 Organizačné zložky Hasičského a záchranného zboru

Zákon č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „zákon č. 315/2001 Z. z.“) upravuje zriadenie, postavenie, úlohy, organizáciu a riadenie Hasičského a záchranného zboru. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. zbor tvoria: prezídium zboru, krajské riaditeľstvá zboru, okresné riaditeľstvá zboru, Hasičský a záchranný útvar hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, zariadenia zboru a pracoviská zboru. § 3 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. ustanovuje, že zbor plní úlohy štátnej správy na úseku ochrany pred požiarmi, ako aj ďalšie úlohy podľa osobitných predpisov. Na základe požiadania úradu splnomocnenca MV SR identifikovalo príslušné okresné riaditeľstvá Hasičského a záchranného zboru, v ktorých sa popri štátnom jazyku v úradnom styku používa i jazyk národnostnej menšiny. Z celkového počtu 6-tich oslovených subjektov všetky zaslali vyplnený dotazník, čo predstavuje 100 %-nú návratnosť. Okresným riaditeľstvám Hasičského a záchranného zboru (ďalej aj ako „OR HaZZ“) bolo celkovo položených 54 otázok v nasledovnom tematickom členení: označenia v jazyku národnostnej menšiny, úradný styk, dvojjazyčné dokumenty, rokovanie organizačnej zložky záchranného zboru, informovanie verejnosti a záverečné otázky. Znenie dotazníka pre organizačné zložky Hasičského a záchranného zboru je súčasťou prílohy č. 5.

Označenia v jazyku národnostnej menšiny (otázky 2 – 6)

Zo 6 OR HaZZ so sídlom v obciach s maďarskou národnostnou menšinou uviedli 3 (50 %) označenie svojej organizačnej zložky v jazyku národnostnej menšiny, zatiaľ čo ostatné 3 odpovedali, že takéto označenie buď nemajú, alebo ho nepoznajú. Dve ho uvádzali na budove popri označení v štátnom jazyku menším písmom.

Úradný styk (otázky 7 – 21)

OR HaZZ, na ktoré sa vzťahuje zákon č. 184/1999 Z. z., majú spolu 355 príslušníkov, z ktorých 113 (32 %) ovláda jazyk národnostnej menšiny slovom a písmom a 95 (27 %) slovom. V každej organizačnej zložke pracuje aspoň jeden takýto príslušník, pričom v dvoch z nich pracujú príslušníci ovládajúci jazyk národnostnej menšiny len slovom. Príslušníci dvoch (33 %) OR HaZZ používajú jazyk národnostnej menšiny aj pri komunikácii s občanmi patriacimi k národnostnej menšine, príslušníci jedného (17 %) OR HaZZ ho používajú čiastočne. Možnosť používania jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku zabezpečuje 5 (83 %) OR HaZZ prostredníctvom svojich príslušníkov, jedno (17 %) OR HaZZ uviedlo, že to doteraz nebolo potrebné. Žiadne OR HaZZ neurčuje časový priestor na vybavovanie vecí v jazyku národnostnej menšiny, 5 zo 6 zložiek neuvádza na viditeľnom mieste informáciu o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny v ústnej i písomnej podobe v úradnom styku v sídle svojho orgánu. Jedno poskytuje túto informáciu na informačnej tabuli v štátnom jazyku. Žiadne OR HaZZ neregistrovalo písomné podania od občanov v jazyku národnostnej menšiny a nepoužíva tento jazyk v úradnej agende, napr. v zápisniciach, uzneseniach, štatistikách, evidenciách a pod.

Dvojazyčné dokumenty (otázky 22 – 37)

Žiadnemu OR HaZZ neboli doručené žiadosti o dvojazyčné vydanie úradných formulárov, verejných listín alebo rozhodnutí, prípadne podania, ktorými by sa začalo konanie v jazyku národnostnej menšiny.

Rokovanie organizačnej zložky záchranného zboru (otázky 38 – 41)

Žiadne z oslovených OR HaZZ nerokuje v jazyku národnostnej menšiny, ani nepripravuje materiály na rokovania v tomto jazyku.

Informovanie verejnosti (otázky 42 – 48)

Žiadnemu OR HaZZ neboli doručené žiadosti o vydanie informácie o všeobecne záväzných právnych predpisoch popri štátnom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny. Žiadne OR HaZZ neuvádza nápisy a oznamy určené na informovanie verejnosti a všeobecné dôležité informácie v jazyku národnostnej menšiny. Jedno OR HaZZ čiastočne uvádza oznamy určené na informovanie verejnosti v jazyku národnostnej menšiny na úradnej tabuli, ostatné ich buď nezabezpečujú, alebo na otázku neodpovedali.

Záverečné otázky (otázky 49 – 54)

Vytváranie podmienok pre používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku vnímali 3 OR HaZZ ako bezproblémové, 2 ako čiastočne problémové a jedno ako problémové. Za najzávažnejšie nedostatky tieto považovali nedostatočný počet kvalifikovaných príslušníkov, nedostatočnú odbornú podporu a len čiastočnú jazykovú znalosť jazyka národnostnej menšiny. Žiadnemu OR HaZZ nebol doručený podnet z dôvodu porušenia zákona o používaní jazykov menšín za obdobie rokov 2017 a 2018 (do 1. júla).

3.4.3 Organizačné zložky Zboru väzenskej a justičnej stráže

Zbor väzenskej a justičnej stráže (ďalej aj ako "zbor") je zriadený podľa zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže a je charakterizovaný ako ozbrojený zbor, ktorý plní úlohy súvisiace s výkonom väzby, výkonom trestu odňatia slobody, ochranou a strážením objektov zboru a ochranou poriadku a bezpečnosti v súdnych objektoch. Zbor organizačne tvoria generálne riaditeľstvo, ústavy na výkon väzby, ústavy na výkon trestu odňatia slobody, ústav na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých a nemocnica pre obvinených a odsúdených a príslušníci zboru. Generálne riaditeľstvo a ústavy ako samostatné rozpočtové organizácie zriaďuje a zrušuje MS SR. V rámci dotazníkového prieskumu sa po prvýkrát skúmala aj oblasť používania jazykov národnostných menšín príslušníkmi zboru a v tejto súvislosti bol oslovený jeden Ústav na výkon trestu odňatia slobody (ďalej aj ako „ústav“), ktorý zaslal vyplnený dotazník. Znenie dotazníka pre organizačné zložky zboru je súčasťou prílohy č. 6.

Úradný styk (otázky 2 – 4)

Výsledky prieskumu ukázali, že z celkového počtu 236 príslušníkov ústavu 113 (48 %) ovládalo jazyk národnostnej menšiny slovom a písmom a 49 (21 %) len slovom. Príslušníci ústavu, ktorí ovládali jazyk národnostnej menšiny, používali tento jazyk čiastočne pri komunikácii s občanmi patriacimi k národnostnej menšine.

Informovanie verejnosti (otázky 5 – 7)

Informácie týkajúce sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR na miestach prístupných pre verejnosť, ktoré sú v správe ústavu, neboli uvádzané aj v jazyku národnostnej menšiny. Oslovený ústav⁶⁰ nezverejnil dôležité informácie⁶¹ aj v jazyku národnostnej menšiny.

Záverečné otázky (otázky 8 – 12)

Oslovenému ústavu neboli v sledovanom období doručené podnety z dôvodu porušenia zákona o používaní jazykov národnostných menšín.

⁶⁰ Ústav na výkon trestu odňatia slobody Želiezovce.

⁶¹ Spôsob zriadenia povinnej osoby, jej právomoci a kompetencie a popis organizačnej štruktúry, miesto, čas a spôsob, akým možno získavať informácie; informácie o tom, kde možno podať žiadosť, návrh, podnet, sťažnosť alebo iné podanie, miesto, lehota a spôsob podania opravného prostriedku a možnosti súdneho preskúmania rozhodnutia povinnej osoby vrátane výslovného uvedenia požiadaviek, ktoré musia byť splnené, postup, ktorý musí povinná osoba dodržiavať pri vybavovaní všetkých žiadostí, návrhov a iných podaní, vrátane príslušných lehôt, ktoré je nutné dodržať, prehľad predpisov, pokynov, inštrukcií, výkladových stanovísk, podľa ktorých povinná osoba koná a rozhoduje alebo ktoré upravujú práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb vo vzťahu k povinnej osobe, sadzobník správnych poplatkov, ktoré povinná osoba vyberá za správne úkony a sadzobník úhrad za sprístupňovanie informácií.

3.4.4 Organizačné zložky ozbrojených síl Slovenskej republiky

V zmysle zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky personálne zloženie ozbrojených síl Slovenskej republiky (ďalej aj ako „ozbrojených síl“) a ich organizačné zloženie v mieri, v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu upravuje ústavný zákon. Na plnení úloh ozbrojených síl sa podieľajú aj štátni zamestnanci a zamestnanci, ktorí tvoria civilný personál ozbrojených síl. Vnútorne organizačné členenie zväzkov, útvarov, jednotiek, úradov a zariadení ozbrojených síl a ich logistické zabezpečenie určuje na návrh náčelníka Generálneho štábu ozbrojených síl minister obrany Slovenskej republiky. OS SR tvoria pozemné sily a vzdušné sily. V rámci prieskumu sa po prvýkrát skúmala aj oblasť používania jazykov národnostných menšín príslušníkmi OS SR. Celkovo 6 oslovených vojenských jednotiek OS SR zaslalo vyplnený dotazník, z toho 4 vojenské jednotky Vzdušných síl OS SR a dve vojenské jednotky Pozemných síl OS SR. Znenie dotazníka pre organizačné zložky ozbrojených síl je súčasťou prílohy č. 7.

Úradný styk (otázky 2 – 4)

Výsledky z prieskumu ukázali, že z celkového počtu 6 vojenských jednotiek OS SR, ktoré pozostávajú z 804 príslušníkov vojenských útvarov OS SR, ich 118 (15 %) ovládalo jazyk národnostnej menšiny slovom a písmom a 96 (12 %) slovom. Príslušníci vojenských útvarov OS SR, ktorí ovládali jazyk národnostnej menšiny, používali tento jazyk pri komunikácii s občanmi patriacimi k národnostnej menšine v dvoch útvaroch, v 3 čiastočne a v jednom útvere jazyk národnostnej menšiny nepoužívali.

Informovanie verejnosti (otázky 5 – 7)⁶²

Informácie týkajúce sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR na miestach prístupných pre verejnosť, ktoré sú v správe organizačnej zložky ozbrojených síl neuvádzali žiadne vojenské útvary OS SR, pričom 3 vojenské útvary uviedli, že nemajú miesta prístupné pre verejnosť. Žiaden vojenský útvar OS SR nezverejňoval dôležité informácie⁶³ aj v jazyku národnostnej menšiny.

Záverečné otázky (otázky 8 – 11)

Žiadnemu vojenskému útvaru OS SR neboli v sledovanom období doručené podnety z dôvodu porušenia zákona o používaní jazykov národnostných menšín.

⁶² Netýka sa tých objektov a priestorov Organizačných zložiek ozbrojených síl Slovenskej republiky, ktoré nie sú prístupné verejnosti.

⁶³ Pozri bližšie § 5a ods. 2 zákona č. 184/1999 Z. z.

Záver

Predkladaná v poradí štvrtá správa o stave používania jazykov národnostných menšín na území Slovenskej republiky je doposiaľ najrozsiahlejšia pokiaľ ide o rozsah mapovaných oblastí, ako aj šírku a hĺbku sledovaných parametrov používania jazykov národnostných menšín vychádzajúcich zo zákona č. 184/1999 Z. z. Správa v nadväznosti na predchádzajúce správy poskytuje porovnanie v časových radoch, ktoré sú dôležitými štatistickými údajmi, s pomocou ktorých je možné hlbšie skúmať dynamiku javov v čase, ako aj analyzovať skutočnosti, ktoré na tieto javy pôsobili a ovplyvňovali ich. Správa zároveň nadväzuje na spôsob spracovania údajov, aký bol použitý v správe za obdobie rokov 2015 – 2016, ktorý smeroval k identifikácii tých oblastí, v ktorých sa vyskytujú nedostatky pri používaní jazykov národnostných menšín v aplikačnej praxi.

Správa mapuje stav aplikácie zákona č. 184/1999 Z. z. na území Slovenskej republiky za obdobie rokov 2017 až 2018 (do 1. júla 2018) v oblasti vnútroštátneho legislatívneho a inštitucionálneho rámca používania jazykov národnostných menšín, medzinárodnoprávného rámca používania jazykov národnostných menšín a používania jazykov národnostných menšín orgánmi verejnej správy a organizačnými zložkami Hasičského a záchranného zboru, ozbrojených bezpečnostných zborov, ozbrojených síl Slovenskej republiky a iných ozbrojených zborov. Správa poskytuje detailné a prehľadné informácie získané na základe rozsiahleho dotazníkového prieskumu, ktoré slúžia ako dôležitý zdroj informácií o stave aplikácie zákona č. 184/1999 Z. z.

Základné zistenia: Správa mapuje u všetkých sledovaných subjektov tri kategórie jazykových práv vyplývajúcich zo zákona č. 184/1999 Z. z.:

- a) jazykové práva, ktorých dodržiavanie je povinné a ich nedodržanie je správnym deliktom podľa § 7b zákona č. 184/1999 Z. z.;
- b) jazykové práva, ktorých dodržiavanie je povinné a ich nedodržanie nie je správnym deliktom podľa zákona č. 184/1999 Z. z.;
- c) jazykové práva, ktorých uplatňovanie stanovuje zákon č. 184/1999 Z. z. ako možnosť.

Súčasťou správy je aj samostatná príloha č. 10, ktorá obsahuje zoznam a počet konkrétnych nedostatkov v používaní zákona č. 184/1999 Z. z. identifikovaných na základe dotazníkového prieskumu.

V § 7b ods. 1 zákona č. 184/1999 Z. z. sú definované jazykové práva, ktorých dodržiavanie je povinné a ich nedodržanie je správnym deliktom. Správneho deliktu na úseku používania jazykov národnostných menšín sa dopustí orgán verejnej správy v obci podľa § 2 ods. 1 ak:

- neumožní občanovi, ktorý je osobou patriacou k národnostnej menšine, komunikovať v ústnom a písomnom styku v jazyku národnostnej menšiny alebo ho o takejto možnosti neinformuje (§ 2 ods. 3);
- na požiadanie občana, ktorý je osobou patriacou k národnostnej menšine, nevydá rovnopis rozhodnutia a rodný list, sobášny list alebo úmrtný list aj v jazyku národnostnej menšiny (§ 2 ods. 4 a 5);

- nezabezpečí svoje označenie na budove, v ktorej sídli, aj v jazyku národnostnej menšiny (§ 2 ods. 6);
- neposkytne na požiadanie úradný formulár vydaný v rozsahu jeho pôsobnosti aj v jazyku národnostnej menšiny (§ 2 ods. 7);
- nezabezpečí na svojom území označenie obce v jazyku národnostnej menšiny vo svojej pôsobnosti v prípadoch ustanovených v § 4 ods. 1;
- nezabezpečí uvedenie informácií, nápisov a oznamov vo svojej pôsobnosti (podľa § 4 ods. 6 prvej vety);
- nezabezpečí na požiadanie informácie o všeobecne záväzných právnych predpisoch aj v jazyku národnostnej menšiny (§ 4 ods. 8);
- neposkytne úradu vlády informácie a písomné podklady (podľa § 7a ods. 3).

V zmysle § 7b ods. 2 zákona č. 184/1999 Z. z. sa správneho deliktu na úseku používania jazykov národnostných menšín dopustí právnická osoba alebo fyzická osoba – podnikateľ, ktorá neuvedie nápis alebo oznam podľa § 4 ods. 6 aj v jazyku národnostnej menšiny, ak ide o nápis alebo oznam obsahujúci informáciu týkajúcu sa ohrozenia života, zdravia, majetku alebo bezpečnosti občanov SR.

Z výsledkov monitorovania vyplýva, že celkovo v 1 267 prípadoch v oblastiach definovaných vyššie mohlo dôjsť k možným pochybeniam pri uplatňovaní zákona č. 184/1999 Z. z. (pozri prílohu č. 10 k správe).

Ďalšia kategória jazykových práv, ktorých dodržiavanie je povinné a ich nedodržanie nie je správnym deliktom podľa zákona č. 184/1999 Z. z., zahŕňa nasledovné práva:

- poskytnutie odpovede orgánom verejnej správy na podanie napísané v jazyku národnostnej menšiny aj v jazyku národnostnej menšiny;
- vydávanie povolení, oprávnení, potvrdení, vyjadrení a vyhlásení na požiadanie aj v jazyku národnostnej menšiny;
- vydávanie rozhodnutia orgánom verejnej správy v správnom konaní aj v jazyku národnostnej menšiny, ak sa konanie začalo podaním v jazyku národnostnej menšiny;
- vydávanie rozhodnutia orgánom verejnej správy v správnom konaní na požiadanie aj v jazyku národnostnej menšiny;
- zverejnenie dôležitých informácií uvedených na úradnej tabuli obce, na webovom sídle obce a vo vydávanej periodickej tlači aj v jazyku národnostnej menšiny.

Z výsledkov monitorovania vyplýva, že pri dodržiavaní jazykových práv v tejto kategórii môže dochádzať k pochybeniam v 709 prípadoch (pozri prílohu č. 10 k správe).

Jazykové práva, ktorých uplatňovanie stanovuje zákon č. 184/1999 Z. z. ako možnosť, zahŕňajú:

- označenie obce⁶⁴ aj v jazyku národnostnej menšiny pri označení železničnej stanice, autobusovej stanice, letiska a prístavu v obci;

⁶⁴ Použité pojmu obec v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 184/1999 Z. z.

- označenie ulíc v obci aj v jazyku národnostnej menšiny;
- označenie miestnych geografických značení v obci aj v jazyku národnostnej menšiny;
- vedenie úradnej agendy, najmä zápisníc, uznesení, štatistík, evidencií, bilancií, informácií určených pre verejnosť a agendy cirkví a náboženských spoločností určených pre verejnosť okrem matriky aj v jazyku národnostnej menšiny;
- vedenie kroniky obce aj v jazyku národnostnej menšiny;
- používanie aj jazyka národnostnej menšiny príslušníkmi obecnej polície v služobnom styku;
- používanie aj jazyka národnostnej menšiny príslušníkmi obecnej polície, ozbrojených bezpečnostných zborov, iných ozbrojených zborov, Hasičského a záchranného zboru, ktorí ovládajú jazyk národnostnej menšiny pri komunikácii s občanmi Slovenskej republiky, ktorí patria k národnostnej menšine;
- používanie aj jazyka národnostnej menšiny poslancami obecného zastupiteľstva na rokovaní obecného zastupiteľstva;
- rokovanie orgánu verejnej správy aj v jazyku národnostnej menšiny;
- vydávanie všeobecne záväzných nariadení orgánom verejnej správy aj v jazyku národnostnej menšiny;
- zverejňovanie oznamov určených na informovanie verejnosti prostredníctvom miestneho rozhlasu alebo prostredníctvom iných technických zariadení aj v jazyku národnostnej menšiny;
- uvádzanie nápisov na pamätníkoch, pomníkoch a pamätných tabuliach aj v jazyku národnostnej menšiny.

Z výsledkov monitorovania vyplýva, že jazykové práva v tejto kategórii sa využívajú v 2 194 prípadoch, čiastočne v 1 053 prípadoch a nevyužívajú v 2 611 prípadoch (pozri prílohu č. 10 k správe).

V porovnaní s celkovým počtom zistených nedostatkov z predchádzajúcej správy možno konštatovať, že došlo k pozitívnej zmene pokiaľ ide o ich zníženie, z výsledkov monitorovania vyplýva, že kým v roku 2016 mohlo dôjsť k 1 712 prípadom porušenia zákona č. 184/1999 Z. z., tak v roku 2018 mohlo dôjsť len k 1 267 prípadom. V rámci kategórie jazykových práv, ktorých dodržiavanie je povinné a ich nedodržanie nie je správnym deliktom podľa zákona č. 184/1999 Z. z. bolo v roku 2016 mapovaním zistené, že k možným pochybeniam v tejto oblasti prišlo v 590 prípadoch, kým v roku 2018 to bolo v 709 prípadoch. Jazykové práva, ktorých uplatňovanie stanovuje zákon č. 184/1999 Z. z. ako možnosť sa v roku 2016 využívali v 1 736 prípadoch, čiastočne využívali v 698 prípadoch a nevyužívali v 2 440 prípadoch. V roku 2018 sa jazykové práva v tejto kategórii využívali v 2 194 prípadoch, čiastočne sa využívali v 1 053 prípadoch a nevyužívali v 2 611 prípadoch.

Z výsledkov monitorovania ďalej vyplýva, že v prípade obcí došlo k zlepšeniu stavu používania jazykov národnostných menšín v úradnom styku u každej národnostnej menšiny. Najväčší pokrok bol dosiahnutý pri používaní jazyka maďarskej národnostnej menšiny, pokrok bol dosiahnutý aj pri používaní rusínskeho, rómskeho a ukrajinského jazyka. V prípade jedinej obce s nemeckou národnostnou menšinou zmena nenastala.

V oblasti štátnej správy nastali niektoré významné zmeny týkajúce sa úradného styku. Možnosť používania jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku bola zabezpečená takmer na všetkých orgánoch štátnej správy, pričom v prevažnej väčšine orgánov štátnej správy sa používal maďarský jazyk a v 4 prípadoch sa čiastočne využíval rusínsky jazyk. V oblasti označení v jazyku národnostnej menšiny došlo k zvýšeniu počtu orgánov štátnej správy, ktoré majú označenie obce v jazyku národnostnej menšiny uvedené popri názve obce v štátnom jazyku na budovách orgánov štátnej správy a označenie orgánu verejnej správy umiestnené na budovách v jazyku národnostnej menšiny. Mierne zlepšenie nastalo v oblasti informovania verejnosti v jazyku národnostnej menšiny. Jednou z oblastí, v ktorej nenastal pokrok je dostupnosť dvojjazyčných dokumentov, a to vzhľadom na skutočnosť, že dvojjazyčné formuláre sa vydávali v ojedinelých prípadoch a rozhodnutia vyhotovené v rovnopise aj v jazyku národnostnej menšiny a verejné listiny (povolenia, oprávnenia, potvrdenia, vyjadrenia a vyhlásenia) sa dvojjazyčne nevydávali. Vytváranie podmienok pre používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku hodnotila menej ako polovica obcí a orgánov štátnej správy ako problémové alebo čiastočne problémové, pričom za hlavné príčiny tohto stavu boli identifikované nasledovné faktory: nedostatočné množstvo finančných prostriedkov, nedostatočná odborná podpora a nedostatočný počet kvalifikovaných zamestnancov.

Záverom je potrebné konštatovať, že výsledky analýzy údajov získaných z dotazníkového prieskumu v tejto správe vrátane komparácie s výsledkami prieskumov uvedených v predchádzajúcich správach opätovne odhalili v tejto oblasti pretrvávajúce limity a rezervy. Rovnako ako v závere správy za obdobie rokov 2015 – 2016, aj táto správa identifikuje oblasti a rozsah nedodržovania zákona č. 184/1999 Z. z. V nadväznosti na plnenie uznesenia vlády SR, ktorým schválila správu za obdobie rokov 2015 – 2016, úrad vlády v spolupráci so splnomocnencom vykonal kroky smerujúce k odstráneniu jednotlivých nedostatkov spolu s aktivitami zameranými na nadviazanie spolupráce a súčinnosti s viacerými relevantnými rezortmi. Z vlastnej iniciatívy navštívil viaceré mestá a obce, kde žijú príslušníci národnostných menšín. Cieľom týchto návštev bolo najmä napomôcť zlepšeniu aplikácie zákona o používaní jazykov národnostných menšín v praxi. Výsledky aktuálneho prieskumu ukazujú, že tieto aktivity prispeli v pozitívnom vývoji v tejto oblasti, keďže sa stav vo viacerých ukazovateľoch preukázateľne zlepšil a na druhej strane taktiež ukázal, že so vzrastajúcou informovanosťou si obce a orgány štátnej správy výraznejšie uvedomujú pretrvávajúce problémy. Vychádzajúc z týchto skúseností v nasledujúcom období je potrebné pokračovať v začatej spolupráci a aktivitách a v súčinnosti s relevantnými ministerstvami, orgánmi štátnej správy, obcami i samotnými občanmi SR patriacimi k národnostným menšinám pokračovať v odstraňovaní zostávajúcich nedostatkov a posilniť poskytovanie odbornej a metodickéj pomoci zo strany úradu vlády pri aplikácii zákona č. 184/1999 Z. z.

Zoznam príloh

- Príloha č. 1: Dotazník pre orgány územnej samosprávy (obce) o používaní jazykov národnostných menšín
- Príloha č. 2: Dotazník pre právnické osoby zriadené územnou samosprávou o používaní jazykov národnostných menšín
- Príloha č. 3: Dotazník pre orgány štátnej / miestnej štátnej správy o používaní jazykov národnostných menšín
- Príloha č. 4: Dotazník pre organizačné zložky Policajného zboru o používaní jazykov národnostných menšín
- Príloha č. 5: Dotazník pre organizačné zložky záchranných zborov o používaní jazykov národnostných menšín
- Príloha č. 6: Dotazník pre organizačné zložky Zboru väzenskej a justičnej stráže o používaní jazykov národnostných menšín
- Príloha č. 7: Dotazník pre organizačné zložky ozbrojených síl Slovenskej republiky o používaní jazykov národnostných menšín
- Príloha č. 8: Zoznam orgánov štátnej správy a ich organizačných zložiek, v ktorých sa v zmysle zákona č. 184/1999 Z. z. popri štátnom jazyku v úradnom písomnom styku používa aj jazyk národnostnej menšiny
- Príloha č. 9: Zoznam organizačných zložiek Hasičského a záchranného zboru, ozbrojených bezpečnostných zborov, ozbrojených síl Slovenskej republiky a iných ozbrojených zborov, v ktorých sa v zmysle zákona č. 184/1999 Z. z. popri štátnom jazyku pri komunikácii používa aj jazyk národnostnej menšiny
- Príloha č. 10: Zoznam a počet konkrétnych nedostatkov v používaní zákona č. 184/1999 Z. z. identifikovaných na základe dotazníkového prieskumu